

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

Közgyűlésünk

Április 24-én tartotta Diákszövetségünk a XI. közgyűlését. A lelkes kis csapat – 25–30-an lehettünk – iskolánk II. emeleti fizikai előadójában gyülekezett. Részt vett *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apátúr, és *dr. Pisákné Balogh Éva* iskolánk igazgatója is.

Közgyűlésünket a közösen imádkozott Pater Noster után *dr. Kovács Endre OCist* püspök, diákszövetségünk elnöke nyitotta meg. Megemlékezett az Egri Főegyházmege alapításának 1000. éves és az egri érsekség alapításának 200. éves évfordulójáról.

Kedves színfoltja volt közgyűlésünknek iskolánk három diákjának szavalata: mindegyikük Ágoston Julián egy-egy verset tolmácsolta szép versmondással, igazi átéléssel. *Szívem: a legszebb májusi fa* c. verset *Lázár Anett* 13.K, *Pirkad a hajnal-t Glück Viktória* 8.C, 1944 c. verset pedig *Szilay Éva* 8.C osztályos tanuló mondta el. A diákokat *dr. Pisákné Balogh Éva* az iskola igazgatója mutatta

be, egyben a közgyűlés résztvevőit is köszönve. Az igazgató hívta az öregdiákokat, hogy a legközelebbi közgyűlésük alkalomával – melyet célszerű lenne tanítási időben tartani – tekintsék meg a működő iskolát is.

Ez alkalommal a Szent Bernát gimnázium 100 éve született két igazgatójára, *dr. Palos Bernardinra* és *dr. Hegyi Kapisztránról* emlékeztek a közgyűlés résztvevői. Nagy figyelemmel fogadtuk *dr. Kerekes Károly* előadását Palos igazgató úrról és Kovács Endre visszaemlékezését Hegyi Kapisztrán igazgatónkra. Majd Kovács Endre püspök-elnökünk számolt be az utolsó, 2002. novemberi közgyűlés óta végzett munkáról. Szólt arról a törekvésünkről, hogy diákszövetségünk folytonosságának biztosítása érdekében a végzős ciszterci diákokat is sorainkba szeretnénk fogadni. Az iskola vezetésével karöltve kívánunk e területen előrehaladni. Megemlékezett továbbá azokról a diáktársakról, akik az utolsó közgyűlésünk óta hunytak el, és Rédei Rezső, gimnáziumnak 1941–48 közötti testnevelő tanáráról, aki ez év tavaszán távozott el közülünk.

Diákszövetségünk és az iskola kapcsolatáról *dr. Kerekes Lajos* alelnökünk szólt. E kapcsolat erősítése érdekében szövetségünk jutalmazni kívánja azokat a példát mutató, keresztény szellemiségű ciszterci diákokat, akik kitűnnek tanulmányi eredményükkel. Megköszönte az eddigi felhívásra történt befizetéseket és kérte a további támogatást.

A beszámoló után *Rácz István Pelbárt* atya előadását hallgattuk meg, mely az iskolánkban folyó munkát elemezte, érdekes megvilágításban mutatva be az iskola, a pedagógus, a tanuló, a család és az állam oktatás-irányításának helyzetét és szerepét.

Befejezésül a 70 éve érettségizett diáktársainkra emlékezett *Homonnay István* diákszövetségünk tagja, akinek elhunyt édesapja ennek az osztálynak volt tanulója. Hűségük iskolájukhoz, és egymás iránti szeretetük példamutató volt – mondotta. Név szerint is köszöntötte az 1934-ben végzett osztály élő tagjait: *Balog Simon* c. kanonok Nyíregyháza, *Faluhelyi (Fischer) János* ny. gyógyszerész Wiesbaden Németország, *Nagy László* ny. plébános Kőtelek, *Szóllósi Kálmán* ny. főtisztviselő Törökbálint – öregdiákokat.

CISZTERCI DIÁKOK VOLTAK...

Kulcsár Kálmán Széchenyi-díjas akadémikus

Sokan emlékezünk még '89. májusára, a díszközgyűlés ünnepi szónokára, az akkori igazságügyi miniszterre, aki szeretettel emlékezett a negyven éven keresztül elnémitott iskolájára.

„Kitűnő iskola: a tudáson kívül sokat kaptam tanáraimtól (elsősorban a racionális gondolkodást, a toleranciát és a szeretetet fejlesztették ki bennünk a fegyelem mellett).” – olvashatjuk a *Két világ között* c. könyvében.

Ezekre gondolva kértem Kulcsár Kálmán Széchenyi díjas akadémikust, az ELTE emeritus professzorát, 1946-ban érettségizett diáktársunkat, ismertesse munkáját, életútját, hogy az öreg- és fiatal ciszterci diákoknak bemutathassuk.

Köszönjük, hogy készségesen eleget tett kérésünknek, Mindnyájunk nevében jó egészséget, alkotó munkában eltöltött további esztendőket kívánunk!

Falusi tanítók voltak a szüleim (Erdőtelken, Heves megye), amikor 10 éves koromban, 1938-ban Egerbe kerültem a Ciszterci Rend Szent Bernát Gimnáziumába. A hozzám hasonló vidéki fiúk legtöbbje valamelyik internátusban lakott, én úgy látom: szerencsémre, nem a „Foglárban” laktam, hanem testvéreimmel és nagyanyámmal együtt öccse, dr. Vécsy László házában. Nagybátyám az egri jogakadémia professzora volt, római és egyházjogot tanított, széleskörű európai kultúrával és nyelvtudással rendelkezett, aki sokat utazott Európában. Így a gimnáziumi tanáraim mellett még két nevelőm volt. Nagyanyám az életre nevelt, sokat tanultunk tőle testvéreimmel együtt (akik sorrendben ugyancsak a ciszterci gimnáziumba kerültek) – sok könyvet olvasó és étellel is nevelő, kitűnő elbeszélő és jószívű, kedves hölgy volt. – Nagybátyámtól pedig a gimnáziumi tantárgyakon túlmenő műveltséget és világlátást tanulhattunk.

A gimnáziumi nevelésnek – különösen most, visszatekintve – sokat köszönhettem. Varga Bennó osztályfőnöktől a földrajz szeretetét és világismeretet kaptam, dr. Ágoston Juliántól és Baghy Osváttól irodalmi és gondolkodási kultúrát. Igaz, követelményeik nem mindig voltak azonosak. Ágoston tanár úr irodalmi szemmel nézte például a házi dolgozatokat, – és bevallom ez nagyon tetszett nekem, 15–25 oldalas „tanulmányokat” is alkottam, mikor ő tanított. Baghy tanár úr viszont „a rövid mondatokat írd, ne kíméld a pontot!” híve volt. Mindkettőnek igyekeztem megfelelni, nem emlékszem, hogy jelesnél rosszabb dolgozatom lett volna. Csak egy alkalommal kerültem „csapdába”. Baghy tanár úr hosszabb ideig beteg volt, és Ágoston tanár urat kaptuk vissza. Emlékszem, legalább 25 oldalon elmélkedtem „Pázmány nyelvéről”, sokat

olvastam hozzá és nagyon büszke voltam rá. Am már Baghy tanár úr javította ki. Jelest kaptam ugyan, de megjegyezte, „a jövőben ne írjak regényeket...”

Dr. Habis Györgytől a német, Révész Amadétól – a „monsieur”-tól – a francia nyelvet és kultúrát tanultam meg. Egyébként ő az, aki a világirodalmat is kitérte előttem. Révész tanár úr ugyanis a Tanári Könyvtár öreként hamar befogadott – „segédként” és olvasóként is a „kincsesházába”. Igaz, már csak „felsős” korom utolsó éveiben tanulhattam történelmet dr. Hegyi Kapisztrántól, az igazgató úrtól, aki a tananyagnál jóval alaposabban ismertetett meg nemcsak a történelemmel, de a világ akkori helyzetével, erővonaláival is.

Ilyen szellemi környezetben aligha csodálható, hogy a természettudományokra és matematikára már kevesebb időm és érdeklődésem maradt. Így csak a szigorú követelményeknek tudtam eleget tenni, igaz – bevallom – nem is nagyon érdeklődtem e tudományok iránt.

Hosszasan írhatnék 1944 végéről és 1945 elejéről, Eger ostromáról és kalandjainkról Ödön öcsémmel. Ő hadapród iskolásként éppen otthon maradt és súlyosan megsebesült a harcokban. Szólhatnék arról, hogyan mozgattuk Ágoston tanár úr vezérletével a nyomdagép kerekét (mert villany természetesen még nem volt), amelyen Eger első napilapja készült. Hogyan vettünk részt a város megtisztításában a romoktól, a fel nem robbant ágyúlövedékektől, aknáktól a szovjet katonák vezérletével – akik üres benzines kannákba öntötték a finom egri bort –, míg megindult a tanítás. Hogyan tértek vissza a frontra vitt osztálytársaink, és hogyan gyászoltuk a vissza nem térteket, vártuk vissza hadifogságból apáinkat, de ne erre emlékezzünk most.

Érettségi után – némi kitérővel – jogásznak mentem. (A kitérő a közgazdasági egyetem és a diplomáciai tanfolyam volt, Elég naivul azt hittem, hogy erre a pályára mehetek majd, míg egy év múltán megszüntették az intézetet.) A jogtudományt – bár akkoriban nem volt divatos – hamar megkedveltem, két év után már tanszéki gyakornokként dolgoztam, és úgy tűnt, hogy a végzés után az egyetemen maradhatok tanársegédként.

Az egri jogi kart azonban megszüntették, és így a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán fejeztem be egyetemi tanulmányaimat. Ezután nyugtalan évek következtek. Voltam katona, ügyész, mígnem aspiránsként dolgozhattam, majd az Igazságügyi Minisztériumban törvény-előkészítéssel foglalkozhattam, illetőleg 1956 elején a Legfelsőbb Bíróságra kerültem, bírőként. Ezt a szép pályát azonban hamar elhagytam. Jött a forradalom, s engem a Legfelsőbb Bíróság

forradalmi bizottságának tagjává választottak. Amikor azonban bevezették a statáriumot, azonnal lemondtam bírói állásomról. Mivel addigra már kandidátusi fokozatot szereztem, az Állam- és Jogtudományi Karon találtam helyet, amíg 56 végi „múltam” miatt el nem bocsátottak. Újabb huzavona következett, míg aztán az MTA Állam és Jogtudományi Intézetben alkalmaztak azzal a feltétellel, hogy csak jogtörténettel foglalkozom.

Ám múlt az idő, és ez a feltétel is feledésbe ment, visszatérhettem a jogtudományon belüli szakmámhoz a politikai és jogszociológiához.

Ettől kezdve már nyugodtabban foglalkozhattam a jogtudománnyal. Az idő is haladt, a viszonyok is enyhültek, így az a tisztesség érhetett, hogy 1963-ban már Párizsban, a Sorbonne Jogi és Közgazdasági Karán tölthettem egy negyedévet, majd 1965 nyarától egy fél évet New Yorkban a Columbia Egyetemen, egy fél évet pedig a Kaliforniai Egyetemen, Berkeley-ben.

Az ott végzett munkám jelentősen hozzájárult, hogy 1968-ban megszerezhettem –A szociológiai gondolkodás fejlődése című könyvemmel – a Jogtudományok Doktora címet. Ezután már folyamatosan megjelentek könyveim, tanulmányaim, magyarul és idegen nyelveken. Előadásokra és tudományos konferenciákra hívtak nyugati és keleti egyetemekre, sőt 1973-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 1982-ben rendes tagja és röviddel ezután főtítkárhelyettese lettem. Kutatásaimból és hivatali munkámból adódóan sokat jártam külföldön. Ausztrálián kívül gyakorlatilag minden világrész jónéhány egyetemén kutattam, tanítottam vagy előadásokat tartottam. Legkedvesebb emlékeim mégis ifjúkori földrajzi álmaim megvalósulásához kötnek: az indiai többszöri és hosszabb, valamint tibeti egyszeri és rövidebb tartózkodásomhoz, az ott végzett oktató és kutató munkámhoz.

Így éltem családommal – egy kislányom született, aki ma három gyermeke mellett még ügyvédi munkát is végez (férje is ügyvéd), feleségem pedig az Államigazgatási Főiskolán tanított, míg a közel múltban nyugdíjba nem ment.

Életem nagy fordulója 1988 tavaszán jött el. Az akkori miniszterelnöknek készített elgondolásom alapján – melyben a magyarországi rendszerváltozás jogi (bizonyos mértékben politikai) elgondolásomat juttattam el hozzá –, felkért az Igazságügyi Minisztérium vezetésére. (Az említett tervnek a legfontosabb elemein az MTA-n belül néhányan már évek óta dolgoztunk, és az egyik feltételem az volt, hogy közülük néhányat – miniszterhelyettesi és más magasabb pozícióba – magammal vihessek.)

A minisztériumban végzett munkám során többször kellett külföldi – elsősorban amerikai, németországi, de az Európai Unióba később (bár természetesen előttünk) belépett országok közül spanyolországi és portugáliai –

tapasztalatokat is szerezni. Mi több, már részt vehettem az akkor még Európai Közösség (ma már Unió) igazságügyi minisztereinek értekezletein, és beszélhettem törekvéseinkről, problémáinkról. A legfontosabb azonban a hazai építómunka volt. Olyan állapotba kellett hozni az országot – decembertől már a Németh Miklós elnökle mellett működő kormány tagjaként –, hogy az 1990. évi tavaszi választásokon már legális többpártrendszer működjön, és megteremtjük azokat a politikai és jogszabályi feltételeket, melyekre a rendszerváltozás utáni kormány a további munkáját és politikáját építhette. Az új miniszterelnökkel, Antall Józseffel már régebben jó kapcsolatom volt, jónéhány probléma megoldásán együtt is dolgoztunk – mint a kormány több más tagja is. (Erről a munkámról és az átmenet első problémáiról beszámoltam a „Két világ között” című, az Akadémiai Kiadónál 1994-ben megjelent könyvemben.)

Így azután – a választások után – Antall József nagyköveti megbízatás vállalására kért fel, és valóban 1990 őszén kanadai magyar nagykövetségként Ottawába kerültem. A nagyköveti munka – miközben tudományos tevékenységemet sem hagytam abba – igen sok tapasztalattal, sok értékes ember megismerésével, s szerénytelenség nélkül mondhatom, sikerekkel is járt. (Mást ne említsek, jónéhány magyar országgyűlési képviselő, ügyvéd stb. utazhatott tanfolyamokra és gyakorlatra Kanadába.) Jó viszonyba kerültem Hnatysin főkormányzóval (Kanada a British Commonwealth tagja, így az államfő II. Erzsébet angol királynő, akivel ugyancsak volt alkalmam találkozni feleségemmel együtt.) Brian Mulroney akkori miniszterelnökkel és feleségével, a Legfelsőbb Bíróság elnökével és a Parlament alsóházának elnökével gyakorlatilag barátokká váltunk (Az utóbbi kettő ellátogatott – akárcsak a főkormányzó is – Magyarországra.)

Sok jó barátra tettem szert Kanadában a nagykövet kollégák és az egyetemi kollégák között is, hiszen Ottawa egyik egyetemén rendszeresen, másutt alkalmanként előadásokat is tartottam.

Visszatérésem után folytattam a munkát az egyetemen, és az Akadémián. 70 éves koromig az MTA Politikai Tudományok Intézetének igazgatója voltam, majd nyugdíjazásom után ugyanebben az Intézetben – ahol egyébként ma is dolgozom – kutatóprofesszor lettem. Főleg az EU-hoz való csatlakozás kérdései és a modernizáció problémái foglalkoztatnak.

Más jellegű munkáim is elkészültek már. Külföldi útjaimat dolgoztam fel. Egy könyvem erről már megjelent a „Nyugatról Keletre”, amelyben amerikai, ázsiai tapasztalataimról írok. Egy másik, most nyomdában levő könyvemben kanadai élményeimről számolok be. Most dolgozom Magyarország jogi és politikai problémái az 1990 és 2002 közötti időszakban.

GIMNÁZIUMUNK LEGÚJABBKORI TÖRTÉNETÉBŐL

„Az egri főgimnázium történetéről” jó pár alkalommal írtak iskolánk Évkönyveiben, a ciszterci-korszakról „legutóbb” 1942-ben Ágoston Julián tanár úrtól olvashattunk. Reméljük az azóta eltelt 60 esztendő is sorra kerül majd. *Dr. Molnár Miklós* diáktársunk írása iskolánk utóbbi időszakának legkiemelkedőbb eseményét rögzíti a résztvevő hitelességével.

Amikor iskoláimat kezdtem, már folyt a világháború: bombázások, menekülés, front, utána évekig zűrzavar. Emiatt az általános iskola 8 osztályát 3 helység 7 iskolájában végeztem. Az 1947/48-as tanévben a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumba jártam, ahová sikeres versenyvizsga után vettek fel. Összesen egy évig voltam az iskola tanulója, de ez az időszak mélyebb benyomást tett rám, mint a többi együttvéve. Nagy műveltségű, kedvesen szigorú, felejthetetlen tanáraink voltak. Osztályfőnököm Hervay Levente volt. Úgy 50 év múlva valaki megkérdezte, hogy miért emlékszünk az iskolára és tanárainkra oly szívesen, mi volt a titkuk? Azt válaszoltam: szerettek minket. 1948-ban tanév végén, a hálaadó szentmisén Hegyi Kapisztrán perjel úr (rendházfőnök és gimnáziumi igazgató) a szószékről bejelentette az iskola államosítását, így szólt: „Kedves szülők! – most visszaadom nektek gyermekeiteket. Folytassátok nevelésüket keresztény katolikus szellemben, hogy becsületes hazafiak legyenek!” Később – mint tudjuk – feloszlatták a szerzetesrendeket, és elvették a rendházat is. Ezután a „negyvenéves” kommunista-diktatúra következett.

1989-ben újra engedélyezték a szerzetesrendek működését, '90-ben megtörtént a parlamentáris rendszerváltozás. Ekkor már 30 éve orvos voltam Egerben, és feladva pártonkívüli státusunkat, orvosfeleségemmel, dr. General Verával együtt beléptünk a KDNP-be (Kereszténydemokrata Néppárt). Néhány hónap múlva a párt

városi elnöke lettem, és az őszi önkormányzati választások idején más-más kerületben képviselő-jelöltek voltunk. Mindkettőnket egyéni önkormányzati képviselővé választottak. Mint volt ciszterci diák és nejem – házasságunkat is az iskola templomában kötöttük – úgy gondoltuk, hogy a megyei jogú város képviselőjeként feladatunk küzdeni, hogy a Rend visszakapja régi és méltán híres iskoláját. Emellett más feladataink is voltak. Mindkettőnknek képviselni kellett választókerületünk sajátos érdekeit; én az Egészségügyi Bizottság elnöke lettem, feleségem részt vett más bizottság munkájában is, s emellett feladatot jelentett a KDNP frakció politikai megnyilvánulásainak irányítása is.

Egerben az első önkormányzati választást az SZDSZ

nyerte meg, a képviselőtestületben az SZDSZ tagjai, illetve az általuk támogatott pártonkívüliek voltak többségben (a szabaddemokraták ekkor még antikommunisták voltak). Ők jelölték a polgármestert is dr. Ringelhann György gyermekorvos személyében, akit a közgyűlés meg is választott. (Első ízben a képviselők választották maguk közül a polgármestert.) Ringelhann dr. is volt ciszterci diák; ugyanis az egri rendház elemi iskolát is működtetett (civil tanítókkal) – előbb a Líceumban, majd az „érsekudvarban” elhelyezve –, és ott volt kisiskolás.

1991-től az egyházak és a szerzetesrendek sorra jelentették be igényüket volt ingatlanjaik visszaszerzésére. Kérdéses volt azonban a bennük működő intézmények sorsa. Folytassák-e államosítás előtti funkciójukat, vagy az eset-

AZ EGRI MSZP SAJTÓNYILATKOZATA:

Fizessen a ciszterci rend

Korózs Lajos parlamenti képviselő (MSZP) a következő sajtónyilatkozatot juttatta el lapunkhoz: az Eger város, valamint az Egri Ciszterci Rend Zirci Kongregációja által kötött megállapodás kapcsán az Magyar Szocialista Párt egri elnöksége kéri a város közgyűlését, hogy „a város lokálpatrióta vezetése (tekintettel arra, hogy az előző megállapodást is ezen lokálpatrióta vezetés kötötte) ragaszkodjon a város és a rend 1992. évi október 26-i megállapodásához, miszerint a Gárdonyi Géza Gimnázium és az Ady Endre Kollégium nevelői-, oktatói- és technikai állományát alkalmazásba átveszi.

Amennyiben a rend az egyezséget megszegi, és az ott dolgozókat nem veszi át, úgy a végkielégítések és egyéb járandóságok is a rendet terheljék. A város vezetése az új intézménnyel közoktatási megállapodást ne kössön. A rend csak térítés el-

lenében kaphassa meg a nevezett intézmények eszközeit és berendezési tárgyait. Amennyiben a rend ilyen feltétel mellett nem kívánja az eszközök átvételét, úgy az kerüljön ingyenesen átadásra a hiányos és elavult felszereltségű városi oktatási intézmények számára. A város vezetése ne vállaljon beláthatatlan anyagi kötelezettséget az egyházi intézmény működtetéséért”.

Az elnökség támogatja az MSZP önkormányzati frakcióját abban, hogy „a közgyűlés munkájában aktívan vegyen részt, véleményében utasítsa el az 1992. október 26-i megállapodás felmondását. Ugyanakkor az eddigiekhez hasonlóan törekedjen minden reális kompromisszumra”, s hogy „szavazáskor az MSZP városi elnöksége állásfoglalásával egyetértésben a tervezett új megállapodásra NEM-mel szavazzon”.

Megjelent a HEVES MEGYEI NAP

1997. május 27-i számában

leg azóta megváltozott tevékenységüket? Ebben az időben tárgyaltam az önkormányzat SZDSZ frakciójával arról, mi a véleményük a ciszterci Szent Bernát Gimnázium újraindításáról? Kijelentették: ez az iskola oly mértékben hozzájárult Eger város hírnevének és kulturális értékeinek gyarapításához, hogy visszaállítását elengedhetetlen.

Történt azonban egy helyi-politikai fordulat. Az SZDSZ által támogatott – nem párttag –, továbbá két MDF-es (Magyar Demokrata Fórum) és egy KDMP-s – szintén nem párttag – képviselőkből megalakult az Egri Lokálpatrióta Egyesület (ELE) nevű frakció, amely a testület legnagyobb csoportját képezte: 11 képviselő az akkor 32 tagú testületben. Közéjük tartozott a polgármester is. A lokálpatrióta frakció – bár voltak köztük liberális felfogásúak is – érthetően szembekerült az őket korábban támogató, immár 7 főre apadt SZDSZ frakcióval. Időközben a közgyűlés adaptálta alpolgármesterként (akkor még lehetett) Habis Lászlót, az egykori Megyei Tanács Kereskedelmi Osztályának vezetőjét, dr. Habis György, a ciszterci gimnázium civil tanárának fiát. Ő is lokálpatrióta színekben politizált, a csoport 12. tagjaként. A helyzetet bonyolította, hogy a 4 tagú Fidesz frakció – lévén akkor liberálisok – rendszerint az SZDSZ-szel szavazott. A versengés és az erőviszonyok megnehezítették az egyetértést bármely helyi probléma megoldásában.

Visszatérve a ciszterci gimnázium kérdésére, meg kell állapítani, hogy az államosítás után helyette létrejött Gárdonyi Géza Gimnázium és Óvónőképző Szakközépiskola magas színvonalú, – tanulmányi versenyek és egyetemi felvételek tekintetében – országos hírű oktatási intézmény lett. Erre hivatkozva – főleg a második önkormányzati ciklusban – a szocialista és liberális képviselők vonakodtak (többen nyíltan elleneztek) az iskolát újra egyházi működtetésbe adni. Féltek az elért szakmai színvonalat. Azt mondták, hogy a kérdést lakossági fórumon kellene megvitatni (!?), meg hogy a Rend nincs felkészülve az iskola működtetésére. Kérdésesnek tartották az egyház iskolában foglalkoztatni nem kívánt – vagy ott dolgozni nem hajlandó – személyzet elhelyezésének, illetve végkielégítésének költségvetési fedezetét. Azt is fölvetették, hogy az iskola felszerelését (eszközállományát) nem szabad átadnia az épület és a működtetés átengedésekor, mert így jelentős kár éri az önkormányzatot. (Mintha államosításakor nem eszközeivel együtt vették volna el!)

A Ciszterci Rend – a Ciszterci Diákszövetség ösztönzésére is – többször fölajánlotta a gimnázium átvételét. Az ingatlan tulajdon jogát a Rend 1993-ban visszakapta ugyan (1991. XXXI. sz. Tv.), de vitás maradt a Csiky Sándor utcai új épületrész kérdése, mivel az államosítás után épült, és az önkormányzat külön kárpótlásra tartott igényt érte.

1992 októberében dr. Kerekes Károly zirci apát megállapodást kötött – a közgyűlés határozata alapján – a város vezetőivel. E szerint: a Gárdonyi Géza Gimnázium épületét a következő évtől átadják a Ciszterci Rend Zirci Kongregációjának tulajdonába, ám 1997. július 1-ig az intézményt közösen működtetik, és az átadó (az önkormányzat) ehhez ingyenes használati jogot kap. Továbbá az 1993/94-es iskolaévben az átadó kezdő évfolyamot már nem indít. Ettől az időponttól az átvevő jogosult a beiskolázásra, és kötelezettséget vállal a képzési profil folytatására, a tanári kar, valamint az egyéb alkalmazottak átvételére. 1993 februárjában ez a megállapodás kiegészült azzal, hogy csak akkor válik érvényessé, ha már az önkormányzat a Csiky Sándor utcai épületrész átadásért

mintegy 70 millió Ft összegű kártalanítást kap az államtól. A város ezt megkapta.

Az átadást ellenző képviselők azzal érveltek, hogy akik önkormányzati iskolában kezdték tanulmányaikat fejezhessék be ott. Továbbá a fenntartásról (karbantartás, állagmegóvás) az önkormányzatnak kell gondoskodnia. Általános vélekedés szerint ez a gondoskodás nem történt meg, az intézmény műszaki állapota 1997-ig folyamatosan romlott, azon karbantartást nem végeztek. (A város alpolgármestere az 1997. évi átadáskor ezt cáfolta).

Így a demokrácia első választási ciklusában az egri Szent Bernát Gimnázium visszaadása nem történt meg.

A következő ciklusban minket újra képviselővé választottak, de már csak ketten voltunk KDNP tagok a közgyűlésben. A 29 tagú testületben az SZDSZ frakció létszáma 4 főre zsugorodott, az MSZP a korábbi 1 taggal szemben 7 képviselőt küldött a közgyűlésbe, melynek 10 lokálpatrióta tagja volt. Én újra az Egészségügyi Bizottság elnöke lettem, feleségem – a Gárdonyi Géza Gimnázium iskolaorvosaként – bekerült az Oktatási Bizottságba is. Polgármesternek – ezúttal már lakossági szavazással – ismét a lokálpatrióta dr. Ringelhann Györgyöt választották. Habis László újból alpolgármester lett.

Ebben a ciklusban a baloldali (MSZP–SZDSZ) kormányzás alatt folytatódott a volt egyházi intézmények körüli huzavona. (Angolkisasszonyok gimnáziuma és kollégiuma, a Szt Orsolya rend iskolája, a Szervita rendház épülete, stb.). Ekkortájt jelent meg egy rendelet, mely szerint az önkormányzat más tulajdonú iskolával ún. „közoktatási megállapodást” köthet, amelynek értelmében az önkormányzat az iskola zavartalan működését – szükség esetén – anyagi támogatással biztosítja. A Ciszterci Rend is bejelentette igényét közoktatási megállapodásra. Ettől azonban a közgyűlés többsége elzárkózott, ami a szociál-liberálisok esetében magától értetődő volt, de a lokálpatrióták is elleneztek. Ők irányították ugyanis a város gazdálkodását, és attól féltek, ha egy iskolával kötnek ilyen szerződést, a többi nem önkormányzati iskola is kérni fogja, és ezt a város költségvetéséből nem lehetne finanszírozni. Erről a kérdéstről a gimnáziumban egy eredménytelen megbeszélés volt dr. Zakar Polikárral, az új zirci apáttal, aki ezután csalódottan távozott Egerből. Úgy látszott, hogy a gimnázium visszaadásának ügye zátonyra futott.

Ekkor akcióba léptek a Ciszterci Diákszövetség egri tagjai. Kisebbségi küldöttségük minden képviselőt fölkeresett – minket nem kellett –, és erőteljesen „lobbítottak” azért, hogy valamilyen elfogadható megoldás szülessen.

A reménytelen helyzetben az ügyet a „vatikáni megállapodás” mozdította el a holtpontról. A magyar miniszterelnök vatikáni látogatása alkalmával megállapodott a Szentszékkal, hogy közfeladatokat ellátó egyházi intézmények az állami (önkormányzati) intézményekkel azonos normatív támogatást fognak kapni. Ezzel a „közoktatási szerződés” elvesztette jelentőségét. Ettől kezdve a diákszövetség tagjai azért lobbiztak, hogy az iskola átadásakor a város járuljon hozzá az épület műszaki állapotának javításához. Feleségem az Oktatási Bizottságban igyekezett támogatást szerezni. Magam is tárgyaltam az alpolgármesterrel és a Költségvetési Bizottság elnökével.

A végső döntés az 1997. május 27-i közgyűlésen született. A polgármester előterjesztésére határozatot hoztunk az eddig önkormányzati fenntartású iskola egyházi fenntartásúvá és működtetésűvé alakításáról. A határozat értelmében Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata a Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskola (Eger, Csiky Sándor u. 1. – 4600 hrsz. ingatlanok) tulajdonjogát a Ciszterci Rend Zirci Kongregációja részére a hozzátartozó ingó vagyonnal tehermentesen 1997. augusztus 31. napján átadja. Az Önkormányzat a közalkalmazottak végkielégítésének terheit vállalja, és épület fűtése korszerűsítéséhez 1998. és 1999. években 10–10 millió Ft támogatást ad.

A történethez tartozik még, hogy ezen a napon az MSZP Városi Szervezete a helyi újságban nyilatkozatot jelentetett meg, melyben kifejezték ellenérzésüket az iskola visszaadásával, főleg a fenti támogatással szemben, mondván: az önkormányzat megkárosítja a város polgárait. Ennek ellenére a testület 20 igen szavazattal 4 ellenszavazat mellett hozta meg határozatát.

A politikai helyzet – a KDNP szétesése miatt – úgy hozta, hogy sem feleségem, sem én nem lettünk többé képviselők. Mintha az iskola visszaszerzése lett volna a feladatunk, és teljesülése után küldetésünk véget ért.

(Dr. Molnár Miklós)

Az oktató-nevelő munka helyzete iskolánkban

Rác Pélbárt atya, egri rendházfőnök előadása a közgyűlésen

Mindenek előtt türelmet kell kérnem a hosszabb bevezetésért, mert az egri intézményeink eddigi tevékenységét a lehetőségeire hatással kelevő, általános helyzetbe kell illeszteni, hogy az egyáltalán minősíthető legyen.

Illendőnek tartom előrebocsátani, hogy állásfoglalásom kialakításakor emlékezetembe idéztem az immár három éve elhunyt *Albrecht Vilmos Veremund* *pszichológus és gyógypedagógus rendtársammal – pesti életében, több mint harminc éven át az ő szakmai munkájáról és tapasztalatairól folytatott beszélgetéseinket.

Minden tanintézet működésére hatással van mintegy 5 tényező: *az iskola, a pedagógus, a tanuló, a család és az állam oktatás* –irányítása.

Általános kép

1. Az iskolát, mint létesítményt rögtön helyi intézményünkre vonatkozóan mutatom be. (A többiről előbb általános képet vázolok fel.)

Egri gimnáziumunk ingatlanának tulajdonjogát 40998/1992.12.09. sz. bejegyző határozattal kapta vissza telegkönyvileg a Ciszterci Rend Zirci Apátsága. – Az oktató-nevelő munkát az iskolánk eladdigi tanárai, az 1997/98. tanévtől immár rendünk irányítása mellett végzik tovább az új, jelenlegi igazgatója vezetésével.

Az átvett létesítmény műszaki állapota – a Csiky Sándor utca mentén később épített szárny kivételével – a

visszavételig eltelt 50 év alatt nagyon leromlott. A rendi irányítás alatti 7 esztendőben intézményünk új vezetősége hozzáértés és gondos gazdálkodásának köszönhetően jelentős hányadában már megújult. Hogy mikor fejeződik be, és főleg mikor keríthető sorra a régi kis – nem fejleszthető – tornaterem mellé új építése, az meghatározhatatlan, miközben öt naposra csökkent a munkahét, és megkétszerezett a diákszám, a műemléki állapot pedig a pénz megszerzésénél is nehezebb helyzet elé állítja a z építetető ez idő szerint Egerben.

Itt kell megemlítenünk: ingatlanunk határa nyugaton és délen a török időkből megmaradt városfalak. Természetesen ezeket nem a törökök kivonulása után idejövő szerzetesek, majd az őket követő ciszterciek építették, ám rendben megőrizték működésük 260 éve idején. Az államosítás 50 évében viszont nem törődtek vele, sőt ezen időszakban a Városfal utcai oldalon hordtak el a falakból, s a Bródy Sándor utcai kőfal alatti riolit-tufa annyira kifagyott, hogy véleményünk szerint biztonsági és megóvó munkálatokat kellene rajta sürgősen elvégeztetni.

A nemzeti értékre való tekintettel is a Kincstári Vagyoni Igazgatóságnak főapátúr az említett városfalat felajánlotta és a rövid úton kapott tanácsára az átadás-átvételhez ingatlanunk területéből az előírt ingatlanmegosztást előkészítette. A KÖH Miskolci regionális Irodája hiánypótlás címen a Földhivatal által elkészített tervezeten javítást kért folyó év február 16-án, s a mai napig nem jutottak közös nevezőre álláspontjaik. A hatóságok malmai is lassan (és bizonytalanul) örölnek.

2. A pedagógus – A nevelés-oktatás kulcs-szereplője. A jól képzett, lelkiismeretes és nevelői pályára alkalmas pedagógus, aki még düledező iskolaépületben, tanköny-

* Veremund atya a gyógypedagógiát Egerben a Tanárképző Főiskolán végezte 1952–55 között. Ezt követően 1959-ig itt tanított a Siketnémák Általános iskolájában, és nevelőotthoni nevelő is volt. További tanulmányait és munkáit Budapesten folytatta.

vek, szemléltető eszközök szűkében is csodálatos eredményekre képes.

Valamikor osztatlan 6. osztályos tanyai iskolában a tanulók megtanultak írni és olvasni, helyesen elvégezni a 4 alapműveletet – és rendszeren, tisztességesen viselkedni. Ezt nem mondhatjuk el a mai (fő)városi nyolc osztályt végzett fiatalok nagy részéről. Egy régebbi időben hivatástudat nélküli fiatalok is végeztek el tanító-, tanárképző főiskolát, mert nem jutottak be az egyetemre, – „majd továbbállok” gondolattal. A kedvetlenül vállalt munkának a fiatalok látták a kárát. Ha közülük néhánynak valamilyen oknál fogva sikerült tanári létszámba és beosztásba kerülnie és immár lelkesedéssel lendült bele munkájába, bizony nem egy megkapta a pár évvel idősebb eleve tanárként indult társától a lelohasztó megjegyzést: „Ugyan mit törödsz annyit a mások kölykével?”

3. A tanuló

Az általános kritika alá vont pedagógusok nehéz helyzetét meg kell értenünk. Nem csak azért, mert korunk gyermekei, sújtva korunk ezer nevelési-oktatási korlátjával, amit – tetszik, nem tetszik – cipelniük kell. Hanem...

Egy iskolán belül is akadnak nyugodt magatartású osztályok és fékezhetetlenek. Egy rendes osztály még 2 agresszív magatartású tanulót jó irányba képes fordítani, de 3–4 neurotikus meg tudja vadítani az egész osztályt. Pl. egy „jó (diplomata) családból való” tanuló osztálytársai felét rászoktatta a kábítószer fogyasztására (15 évvel ezelőtt!), akik pedig „látszólag” rendezett családi háttérrel rendelkeztek. Elég, ha egyetlen deviáns magatartású fiatalnak valamilyen okból tekintélye van a többi előtt, nagyobb hatással van rájuk, mint a szülők- és tanároknak együttvéve... A nagyobbak sokszor terrorizálják a kisebbeket, fenyegetéssel, meg a lelkiismeretesen tanulásuk miatt és ellen is., és tereli-készleti őket a bűnözés útjára. Többet erről nem kell szólnom, mert a tanárokon kívül az értelmesen látó szülő is sok minden észrevehet ezekből.

4. A család

Az iskola és a pedagógus szerepe eltörpül a család szerepe mellett. A hat-tíz éves koráig harmonikus családi környezetben nevelkedett gyermek a későbbiekben öt érő csapásokat, kudarcokat, tragédiákat képes átvészelni idegrendszerének károsodása nélkül. – A hat-tíz éves koráig rossz családi környezetben felnőtt gyermek később hiába kerül optimális környezetbe, neurózisát egész életén át cipelni fogja, nehézségek hatására össze fog roppanni, problematikus lesz társadalmi beilleszkedése is. Legelőbb sajátélete megy tönkre, következőleg társadalmunknak is nem építő tagja, hanem egykettőre terhe lesz.

Ismert, hogy az általános iskolásoknak több mint fele (már 15–20 évvel ezelőtt is) csonka családból, elvált szülők gyermeke volt. Nagyon sok esetben a családok csak formálisan mondhatók teljesnek. Az apa szerepe minden esetben periférikus, idegen személy, mind a fiú, mind a leány számára.

Az anyához való viszony más. – A gimnazista fiúk a maguk módján szeretik édesanyjukat, bizonyos mértékig őszinték hozzá, megbeszélnek vele gondjaikat. A gimna-

zista lányok többsége valósággal gyűlöli anyját. Elképzelhetetlen számukra, hogy kitérüljön előtte, és meghallgassák véleményét. Csak a – rendszerint – idősebb barátnőhöz bizalmasak, azoknak van tekintélye. – Fiuknál is az 1–2 évvel idősebb barátnak van nagyobb hatása, mint a szülőké. Az előbb említettek után érthető, milyen kevés gyermek nőtt fel családi környezetben!

5. Oktatás-nevelés állami irányítása

A családok siralmas állapotáért, a pedagógusok oktató-nevelő tevékenységének értelmetlen gúzsba kötéséért az elmúlt több mint 50 év története a felelős. Ebből a legutóbbi 10–15 év fokozott mértékben. Tények: a törvények, a médiumoknak (ki)adott, szinte ösztönzött engedélyek a tudatos züllesztést igazolják, az egyének és (nálunk magyar) társadalmunk bomlasztását, tönkretételét, mintha idegenek kezére átjártását segítenék elő ezen a szellemi téren is. Az építés szellemi, kulturális téren lehetetlenné válik a pedagógusok és a jóakarató gondos szülők számára egyaránt, mert tilos és lehetetlen számukra a hatékony és egészséges nevelés.

A vázolt körülmények természetesen – sajnos – egész hazánkban és messze határainkon, a „nagy” Nyugaton sem különb, ezért az állami és egyházi iskolák helyzete sem rózsásabb.

Helyzet iskolánkban

E hosszú, de szükségesnek ítélt bevezetés után lehet bemutatni az egri ciszterci intézmények helyzetét, megérteni, mérlegelni eddigi tevékenységét.

Az **1.** pontban megrajzoltak teljes körűek.

2. (pedagógusaink) A mi iskolánk nevelőinek nagyobb része nem tartozik az általános jellemzésben mondottakhoz. Az ifjabbak tapasztalatlansága még kinőhető. Többségük világnézetileg is egyre tisztábbá alakul(t). A megcsontosodottakhoz, nevelés tekintetében nem alakíthatókhöz, mint mindenhez idő kell, ami mindenkit rostára tesz. (Átvételkor-felvételkor nem szűrhető ki, szóban az általuk nem ismert „keresztény értékrendet” persze vállalják az állásért, ám hiányaikat nem is pótolják). Idősebb és ifjabb egyaránt szenved a több ostoba, eredményes munkáját tanítás és nevelés tekintetében egyaránt korlátozó-gátló intézkedés miatt. A hitükből fakadó lelkiismeretes munkájuk eredményei látszanak tanítványaikon. Holott ezek az eredmények sokkal eredményesebbek lennének a többi pont alattiak egészségessé válása érdekében. Több pedagógusunk tisztult világnézetét tanúsítja az ifjúsággal való áldozatosabb törődés, kötelezőn túli (cserkész, szociális, stb.) területen végzett tevékenységében. Egyáltalán kötelességeinek lelkiismeretes ellátásában. Hittanárainknak külön szinte megoldhatatlan terhet jelent, amikor minden hitismeret nélküli növendékek is „kezükhöz alá kerülnek”, hogy felzárkóztassák őket az (5. ill. 9.) osztály tananyagának elsajátíttatása mellett.

3. (tanulók) – A Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakiskola az állami vezetés idején is Eger jó nevű iskolája volt. Amikor visszakerült rendi irányítás alá, akkor többen írárták be ifjaikat, annak ellenére, hogy egyáltalán nem voltak keresztények gyermekeikkel együtt. Felvételnél nehéz ezeket leszűrni, mert céljuk érdekében formálják a valóságtól függetlenül válaszaikat, ahogyan azt megszokták az előző évtizedekben, de akár ma is szívhatják magukba azt a szellemet. – E tekintetben is szükség van legalább generációnyi időre, amíg emberivé alakulhat e téren is a „közszelem”, – ha ennek akadályozása megszűnik.

Mindenesetre, megállapítható 7 esztendő múltán, hogy a régi szellemmel telített ifjakat több egészségesebb, keresztény szülőktől származó fiatal váltja fel. Így iskolánkban a tanítás-nevelés hatékonyabb, színvonalasabb lesz elsősorban maguknak az ifjaknak a gazdagodására, valamint egész hazánk javára. – A tanítás-nevelés munkáját a tanulónak említett változása a tanárok kedvét is javítja egyéb „munkakörülményei” változatlanul maradása esetén is.

Szinte szembeötlő, hogy legkisebjeink (zömében az Eger környékéről bejárók), mennyivel tisztább lelkiületűek, egészségesebb magatartásúak a régebbieknél.

Ezt szüleiken és helyi hitoktatásukat végzőkön kívül iskolánk vezetőségének buzgó erőfeszítése, nem egy nevelőnknek külön áldozatos törődése is eredményezi.

4. (család) Tanítványaink szülőinek közösségeivel évenként egy-két értekezlet alkalmával tudunk találkozni, a tanári fogadókon kívül. Ezek általános tájékoztatók ugyan, de hozzászólásaik és a hallottak kiváltotta megnyilatkozásaik is elárulják egyetértésüket.

Az iskolavezetés tudatosan törekszik a diákok rossz szokásait faragni, alakítani, kulturált magatartásúvá tenni. A ruházkodás, a szórakozás stb. stb. terén, és fel sem sorolható mi mindenben keresztül. Ezek sem mennek máról holnapra, még ha a terveink felépítettek is, csak folyamatosan valósíthatók meg. Reményt ad az évről-évre tapasztalható apró haladások elfogadása diákjaink részéről.

5. (oktatás-nevelésállami irányítása) – Ezen a területen a visszafejlesztés folyamatos az évek során, amint erről már szóltunk. Főleg ezen, de más pontok hiányán is sajnálkozva ifjú embertársaink és hazánk kára miatt, azzal törekszünk a vétkes, szinte bűnös károkozásokat mérsékelni, hogy tanítványainkon kívül tanárainkat és szüleiket is minél hatékonyabban tudjuk megszólítani. Ezt viszont minden érintett időhiánya miatt egyelőre csak iskolánk írásos lehetőségeinek vékonyka erecskéin keresztül törekszünk hozzájuk vezetni. Bízhatunk benne, hogy korunk technikai fejlődése pár év alatt a pontokba sorolt témákat ill. érintett kedves gyermek és felnőtt társainkat a krisztusi élet észrevehető gazdagodásával szépíti, boldogítja.

Köszöntjük gyémántmisés Károly apáturat

Dr. Kerkes Károly ny. zirci apátúr május 16-án ünnepli pappá szentelésének 60. éves fordulóját. Istennek hála, hogy ezt a szép jubileumot jó egészségben, munkáját fáradhatatlanul végezve érthette meg.

Mi, egri öregdiákok különösen közel érezzük magunkhoz, hisz iskolánkból, a Szent Bernát gimnáziumból indulva nyerte el szerzetesi hivatását.

Élete példázza a mai magyar ciszterci szerzetesi életforma alapvető vonásait: a „összeszórátás” sok gondjával épülő szerzetesi közösségben az elmélkedő-zsolozsmázó imádságos lelkiület, a papi-lelkiatyai szolgálat mindenek előtt a tanító-nevelő munka mindennapos megvalósítását.

Köszönjük azt a fáradságos, testet-lelket nem kímélő munkát, mely a ciszterci iskolák újraindítása érdekében végzett, a Diákszövetségünk életét figyelemmel kísérő, mindenben támogató szeretetét a nagyvenyimi indulástól napjainkig.

Sokan gondoljuk, talán jó lenne, ha csendesebb vizekre irányítaná hajóját, de az ő életét is a „kötelességet keresek” szelleme irányította. Isten áldja meg és segítse további életében!

Jó atyánkért esdeklünk,
Tartsd meg Isten őt nekünk,
Színed előtt nyerjen tetszést
Szíves kérelmünk.

„... soha ne hagyjuk, hogy elfelejtsék azt, amit tettek.” Wittner Mária előadása iskolánkban a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapján

Szeretettel köszöntelek benneteket, és köszönöm az igazgatónő meghívását!

Megrendített az imént hallott könyörgés, hiszen a 45-50 év történelmi embertelenségét foglalta magába, s ez akár egy vádirat is lehetne a kommunizmus felé az áldozatoktól.

Immáron hivatalosan három éve „ünnepeljük” a kommunizmus áldozatait, – én régóta évről évre emlékezem rájuk. Három éve még a parlamentben az áldozatok emlékeztek, ma már inkább mellőzik az áldozatok emlékezését, inkább helyettünk beszélnek. Helyettünk beszélnek azok, akiknek nem kellene megszólalni sem.

Hosszú és kegyetlen éveket éltem, s hogy emberségben meg tudjon maradni az ember, kellett a hit. Mert hit nélkül nem ment volna, nem lehetett volna átélni a börtön kegyetlenségét sem, a napi találkozásokot a halállal a siralomházban. Tíz évig gondolkodtam azon, hogy elmenjek-e a gyerekkorom színhelyére ötven év után, mert attól féltem, hogy egy tsz van a zárda helyén, ahol én nevelkedtem. Félttem, hogy eltűnik az a kép, ami mindig bennem volt. Egy gyermekkori védettséget is hoztam magammal innen ebbe a kegyetlen világba. Azt hiszem, ez volt az, ami miatt azt a sok embertelenséget, talán büszkén, emelt fővel végig tudtam élni. Visszamentem tehát ötven év után, mert meg kellett bizonyosodnom, hogy mi lett a zárda helyén. S ami számomra megnyugtató volt, hogy nem tsz-t, hanem egy óvodát és iskolát találtam. S ismerős volt a táj, ismerősek voltak a fák, amik megmaradtak, de annak igazán örültem, hogy még élt egy tisztelendő anya, akivel találkoztam, és legalább még megköszönhettem neki azt, hogy ember tudtam maradni ebben a kegyetlen világban. Jó útravalóval engedtek el még akkor is, ha ez kényszerű elengedés volt, hiszen 50-ben, a felosztatáskor minket hazavittek, s nekik huszonnégy óra alatt el kellett hagyniuk a zárda területét. Gyorsan ment, gyorsabban, most az állami iskolák, intézetek, kolostorok visszaadása. Reméljük, hogy egyszer befejeződik ez is.

Wittner Mária

Államosításkor állami gondozott lettem, aztán iskoláim befejezése után szerettem volna képzőművészeti gimnáziumba menni, de nem vettek fel a klerikális neveltetés miatt, ez végigkísért egész életemen, hiszen ez a bírósági, rendőrségi anyagokban, sőt még újságokban is benne volt: „Wittner Mária kisasszony, egykori zárdanövendék.” S nem folytatom, mert remekül értették, s értik a mai napig, hogyan kell az embereket megalázni, a becsületében megsérteni.

Tizenkilenc éves múltam, amikor kitört a forradalom. És részt vettem benne egészen november negyedikéig, a sebesülésemig. A rádiónál kezdtem, majd a Corvin közben, s itt is történt egy különös dolog. 1990-ben, amikor visszamentünk forgatni, el akartunk menni arra a helyre, ahonnan elindultam a forradalomba. Kerestük a 23-as házszámot, s nem találtuk. Megkérdeztem az arra jövőt, aki elmondta, hogy a ház a harcokban telitalálatot kapott. Abban a pillanatban legyökereztem, mert valami különös dolog futott végig rajtam: ha akkor nem veszek részt a forradalomban, talán már nem is élek. Ez különös kegyelme a Jóistennek, mert a barikádon is meg lehet halni, mint ahogy meg is sebesültem, s mikor összeestem, az volt az első gondolatom, hogy „No, én most már meghalok!”. S ezt egész tárgyilagosan megállapítottam, s abban a pillanatban felugrottam a földről, s bementünk a garázsba, és odahívtak elsősegélyt, s vittek be a Péterffy Sándor utcai kórházba. 9-én jöttem ki a kórházból, s végigjártam a Corvin köz, a Práter utcát, a Vajdahunyad utcát, s a romokon kívül senkit nem találtam. Aztán disszidáltam, és egy hónap után hazajöttem.

Ma sem tudom megmondani, hogy miért. Haza kellett jönni. Meg voltam róla győződve, - mint ahogy a kormányunk is mondta – forradalom volt. Egy darabig tartotta is magát ez a megállapítás, aztán akkor vált ellenforradalommal, amikor kezdték begyűjteni az embereket, akik részt vettek benne. Pedig Kádár még büntetlenséget is ígért. Így jött vissza az egyik társam is Svájcból, s nagyon-nagyon sokan, akik ennek a hazugságnak aztán az áldozatai lettek.

57-ben letartóztattak, én elég sokat vitatkoztam a nyomozómmal, idéztem Kádárt, és rámutattam, hogy hazugság volt, amit mondott. És azt hiszem, hogy itt meg is pecsételődött a sorsom, mert végig a börtöneveim alatt, s utána is végigkísért a „renitens” és a „megrögzött ellenforradalmár” jelző. 58 nyarán volt a tárgyalásunk, kilencen álltunk a vádlottak padján. Amikor a nyomozat elkezdődött, a nyomozó szerint is, de a későbbi Történelmi Hivatal anyagai szerint is úgy nézett ki, hogy hatodrendű vádlott leszek, s mikor vége lett a nyomozatnak, elsőrendű vádlott lettem, s így lett az ügy: „Wittner Mária és társai”. Ma sem tértek el ettől a gyakorlattól, mert ma ugyancsak van egy megkezdett perem ilyen címmel. Ugyanis feljelentettek, mert kétségbevonam az MSZP-nek a szavahihetőségét, kerekperccel megmondtam, hogy csaláltak a legutóbbi választásoknál. Mint ahogy ez történt. Tehát nem tudnak ők lemondani a bevett szokásaikról. Tucsek lezárta a tanúk kihallgatását - egyébként Tucsek volt az egyik legnagyobb halálbíró, a Kiszegházban lehet látni, hogy százötven körüli halálos ítéletet hozott. A bírásról mi tudtuk, hogy milyen ítélet várható. Tucsekről tudtuk, hogy halálos ítéletünk lesz -, amelyben két hamis tanú azt vallotta, hogy ott volt a Köztársaság téren. Megnevezte, hogy melyik vádlottakat vigyék el elmeszakértői vizsgálatra, rájuk már várható volt az életfogytiglan vagy a halálos ítélet. Majd vád- és védbeszéd, aztán ítélelhozatal. Tóth Jóska – ki harmad- vagy negyedrendű vádlott volt – felállt, s kérte a bíróságot, hogy hallgassa ki a védelem tanúit, akik igazolják, hogy ő 30-án éjjel jött fel élelemszállító kocsival Pestre, s így maradt itt a csoportnál. Tucsek pedig azt mondta, hogy az ügy lezárva, más tanúkat már nem hallgatnak ki. S ekkor a Tóth Jóska, aki három gyermeket hagyott otthon, s a negyedik akkora már megszületett, mivel az első sorban ültünk, pillanatok alatt fenntermett a bírói asztal tetején, és a Tucseknek is, az ülnöknek is behúzott kettő monoklit. Kavarodás támadt a teremben, tíz perc alatt a fegyőröknek sikerült Jóskát lefogni, s bilincsbe verni. Tucsek kiürítette az ügyészségi folyosót, s felvittek a cellába bennünket. A börtöntelefonon, a radiátoron jött a többiek nyugtató üzenete, hogy az incidens miatt Tucsek nem tárgyalhat tovább. Naivak voltunk, mert a másnapi tárgyaláson azt mondta Tucsek, hogy az első sort hagyják szabadon, hogy még egyszer a tegnapi események ne történhesenek meg. S tovább folytatódott a tárgyalás. Négy halálos ítéletet osztottak ki: jómagam, Hravilla Béláné – Kati -, Tóth József, és Kóté Sörös József. A legenyhébb ítélet is nyolc év volt. A tizenhat éves Varga Janika, akinek a szobra a Corvin közben áll, tizenhárom évet kapott. Neki volt fejlődése, a mi csoportunkban volt elítélve. Még ma is él, nyugdíjas. Nem a 63-as amnesztiával szabadult, mert a sebesülése miatt kapott egy epilepsziát, így 64-ben szabadult, a szülei kértek neki kegyelmet. Viszont

nagyon szomorú sorsa lett a nyolcad rendű vádlottnak, Kucki Gézának. Ő a 63-as ENSZ-amnesztiával papíron szabadult. Átvitték őt a Gyűjtő megfigyelő osztályára, majd hetek után a bolondok osztályára, majd megsokkolták. A pomázi munkatérapián élte le az életét. Amikor a Szent Koronát vitték át a parlamentbe, ott voltunk a Parlament előtt, megkérdezte tőlem egy hölgy – mivel a hangom után sokan megismernek -, hogy emlékszem Kucki Gézára, mert ő ott van náluk a munkatérapián. Kimentem hozzá meglátogatni, s egy teljesen tönkrement emberként láttam, koránál sokkal öregebbnek nézett ki. Pontosan tudta a helyzetét, emlékezett mindenre. „Gézuka – mondom neki – ki előbb, ki utóbb, kijöttünk a börtönből, férjhez mentünk, családunk lett, szeretünk, szeretnek, de te itt egy életet töltöttél el.” S erre elindult lefelé két könnycsepp az arcán. Majd Veronából jöttem haza, amikor mondta a doktornő, hogy a Géza már nagyon beteg, hasnyálmirigy rákja van, de a tüdeje tele van vízzel, és nem engedi leszívni. Menjek, és beszéljem rá. Próbáltam rábeszélni, nem tudtam. Nem engedett semmi gyógymódot. Megértettem, s azt mondtam neki: „Gézuka, szabadulni akarsz ugye?” S csak bólogatott. Mondom a doktornőnek, hogy Géza szabadulni akar, s nem fog engedni magával semmit. De szeretné, ha mi temettetnénk el, s ne a tanács szegénységi osztálya. S két évvel ezelőtt, december 18-án meghalt. Ez is egy emberélet. Egy olyan embernek az élete – ha egyáltalán életnek lehet ezt nevezni -, ami a bolsevikok bűnének róható fel. S hány ilyen kegyetlen emberélet volt.

Ma, amikor azt mondják, hogy a gyerek nem lehet bűnös az apja vétkeiért, akkor mindig arra gondolok, hogy hány gyermeket büntettek a szülei vélt bűnei miatt, hiszen az én fiam is, méltatlanul került gyógypedagógiai intézetbe, s onnan már nem lehetett kivakarni, mert az intézet százalék színvonalát ezekkel a gyerekekkel növelték. Jól lehet, iskolai sakkversenyt nyert, s amikor kijöttem 70-ben, akkor ballagott a fiam, s az igazgatónak köszönhetem azt, hogy végül is van szakmája, épület- és bútorasztalos. Neki köszönhetem azt, hogy 59-ben, mikor megírtam a gyerekekről a végrendeletet, akkor megkértem, hogy szeretném utóljára látni, s kivégzésem után adják örökbe egy jó helyre. Nem lehetett gyereket behozni, csak legfelsőbb ügyészségi engedéllyel, és 1959. február 13-án, pénteken – soha nem felejttem el – behozták hozzám a fiamat. A későbbiek folyamán is az igazgatóm volt, aki bejárt, s behozta a fiamat látogatóba. Ő, a szolnoki Gyermekek- és Ifjúságvédő Intézet igazgatója volt, Patkós Gyula, aki megérdemli, hogy kimondjam a nevét. Ízig-veéig pedagógus, s bár beosztásánál fogva volt piros könyve, de sokkal inkább az embersége dominált. Én mind a mai napig tartom vele a kapcsolatot, mert azt vallom, hogy aki meg tudott maradni embernek pártkönyvvel a kezében, azt nem ítélem meg.

Amikor szabadultam, egy egész más világot találtam. Amikor bekerültem, még nem volt önkiszolgáló üzlet, s kijöve után azt néztem, hogy ki mit csinál, s utánóztam. Kérdezni nem mertem, s attól féltem, hogy nagybetűkkel a homlokomra van írva, hogy honnét jöttem. Bár nem hiszem, hogy szégyellni kellett volna, hisz rajtam kívül több százezer ember végigment ezen az úton. Volt egy olyan szlogen, hogy mindenkinek van egy téglája a

börtönben, ott senki nem tudhatta, hogy mikor csúszik el egy banánhéjon, azaz mikor kerül be. Mert mióta megtörtént az úgy nevezett rendszerváltás, amit én csak módsváltásnak hívok, figyelve a napi politikát, hát bizony az akkori dogmák szerint a kormánynak a felét el lehetne ítélni hazaárulásért vagy sikkasztásért.

Tegnap hallottam a hír TV-ben, hogy a kommunizmus áldozatainak emléknapján felkérték a testületet néma főhajásra, megszavazták az egy percet napirendi pontnak, vagyis leszavazták. Akkor azt mondtam: „Ezek semmit nem változtak! Ugyanazok, akik voltak!” Van egy érdekes párhuzam, mert az ember ilyenkor mindig visszafelé megy az időbe, és ahogy írtam is én akkor arról, hogy a szocialista kormányátvétel után Lendvai Ildikó felállt a parlamentben, s felszólította a parlamentet egyperces néma felállásra a szerinte eltűnt milliárdokért. Bevallom, megdöbbentem. Az akkori néma felállást összehasonlítom ezzel az egyperces, megtagadott néma felállással - úgy hiszem - morálisan már minősítem sem lehet. Akkor gondoltam azokra az emberekre, akikkel együtt voltam a siralomházban, a Gyűjtőben, a Kisfogházban a földszinten, ahol a halálra ítélték voltak. Naponta félórára kiengedtek bennünket sétálni, de a sétatudvar is egy különös építmény volt, mert egy félkör alakú, hat szeletre – mint a tortaszelet – felosztott, s hat ajtó volt rajta, a két végét összekötötte egy híd, s azon sétált egy fegyveres fegyőr. Ennyi volt a sétánk, az egyik ketréből visszamentünk a másik ketrébe. A siralomház a maga különös csendjével félelmetes volt. A fegyőrök többnyire cipőre húzott papucskokban közlekedtek, s mintha a halál előszobájában lett volna az ember. Amikor valakire kimondták másodfokon is a halálos ítéletet, és nem kapott kegyelmet, kivitték este a siralomházba. Egyszer voltam a siralomházban, soha nem fogom elfelejteni. Előtte való nap kinyitották az ajtót a taticát, és beadtak egy könyvet. Mondtam a fegyőrnek, hogy négyen vagyunk, adjon négy könyvet. „Egy jár!” - s ránk csapta az ajtót. Ott volt az egy könyv, de senki nem nyúlt utána, bár én nagyon szerettem olvasni, de nem nyúltam érte. S másnap kéredeztem kihallgatásra a nevelőmhöz, hogy kérjek még könyvet. Nekem az tűnt fel, hogy nem a szokott úton megyünk. A folyosó félbe volt osztva egy függönnyel. Én a függöny mögé nem láttam, ott voltak az akasztófák. Előtte volt egy asztal, s onnan nyílt két siralomház, vasrácsos ajtókkal, s szemben a földön volt egy szalmazsák, baloldalt egy falba épített asztalféleség és egy ülőalkalmatosság. S ide belöktek. És én teljesen megdöbbentem. S mondom a smasszernak, hogy én nem ide kéredeztem, hanem a nevelőmhöz. És elkezdtem kiabálni. Majd visszajött úgy tízperc múlva harmadmagával. és hozott egy kényszerzubonyt. Akkor láttam először ilyen. Szíjokban végződő, erős vászonból készített ruhadarab volt. S megpróbáltak hárman beletuszkolni ebbe a zubonyba, nehezen sikerült neki, s rálöktek a szalmazsákra. S a Kovács - aki segédhóhér volt – belém rúgott. A számat nem tették kényszerzubonyba, s én üvöltöttem, mondtam a magamét. S egy idő után hozták a társamat, a Katiit, őt már kényszerzubonyban, s bevitték a másik siralomházba. Ezt a képet soha nem fogom elfelejteni. Bennem innen maradt meg a siralomház képe. Dél felé már elszibbadt mindenünk, s jött a nevelő, az orvos, és a fegyőr. Mondtam, hogy nem

ide kéredeztem, de idehoztak. Az úgy vége az lett, hogy megkaptuk a négy könyvet, ami valamennyire elégtétel volt. De ami még döbbenetes volt a könyvekkel kapcsolatban, hogy odaadták nekünk a Stuart Máriát. Az ember elolvasta, s megdöbbentő volt az, hogy amikor Stuart Máriát kivégezték, előtte levágták a haját. S kérni tőlem a Kati, hogy mit gondolok, a kivégzésünk előtt nekünk is levágnák a hajunkat. Nekem derékig érő hajam volt, Katinak is váll alatti. „Nem tudom – válaszoltam –, de majd megmondjuk, hogy vigyázzanak, mert most fésülködünk.” Ezt mi akasztófahumornak is gondolhatnánk, de amikor 1989-ben megkaptam a jegyzőkönyveket, olvastam, hogy a Kati tényleg mondta a hóhérnak, hogy vigyázzon a hajára. Különös volt, mert évek alatt ez a beszélgetés leülepedett az ember lelkében, s mikor ezt olvastam, az egész beszélgetés olyan eleven lett, hogy nem tudtam tőle szabadulni, s hazafelé a vonaton megírtam a verset Kati emlékére:

A halálraítélt lány

Vigyázz a hajamra, hóhér.
Vigyázz a hajamra hóhér
csak most fésülködtem
nem akarok kócosan menni
az Úr elébe.

Siess hóhér, de vigyázz
a hajamnak ne árts,
méltón akarok menni
a társaim után.

Vigyázz a hajamra hóhér,
most nagy útra megyek,
hol megszűnik minden, mi földi
s elhagy az emlékezet.

A hajamra vigyázz, hóhér,
többé már nem fésülhetem,
éltem tükre elhomályosul,
kioltja fényét hóhérszéd.

Hosszú útra megyek, hóhér,
odaát várnak már társaim.
Éltünk közös szent harca
holtunkban is összefűz.

Amikor mentek a társaink, vitték őket akasztani, volt egy íratlan szabály, hogy mindenki elbúcsúzott. Elmondta a nevét, és elbúcsúzott, s ki-ki vérmérsékletének megfelelően üzent. Volt, aki a Himnuszt énekelte, volt, aki a hazát éltette, volt, aki arra kért, hogy bosszuljuk meg őket. Lehet sokféle bosszú. Van a nemes bosszú. Az, hogy soha ne hagyjuk, hogy elfelejtsék azt, amit tettek. Ne hagyjuk, hogy bűnbocsánatért tisztára mossák magukat. Ez az én néma esküm eredménye. Nem tudom, hogy a búcsúleveleket „Üzenetek a halottak birodalmából” címmel kiadták-e már. De van itt egy különös levél, mert ezt nem cenzúrázta senki. Szorult helyzetben mindig leleményes az ember, s a cigarettapapír egy nagyon vékony papír, amelyet benne lehetett fejteni mondjuk egy nadrág korcába. Nem volt értesítés arról, hogy hol van a búcsúlevél, de az özvegy álmodott látott, miután elővette a visszakapott nagykabátot, felfejtette, s ott találta ezt a levelet. Tihanyi Árpád leveléről van szó, aki győri tanító volt, s e csodálatos leveléből azt szeretném felolvasni, amit a gyerekeinek írt: „Édes, drága gyermekeim! Búcsúzik apukátok tőletek. Egy a kérésem. Szeressétek édes, drága anyátokat, ki sok szenvedéssel, s nehéz küzdelemmel nevelt benneteket. Soha őt el ne hagyjátok. Öleljétek és csókoljátok helyettem is, amíg éltek. Szeressétek azt a drága magyar hazát és népet, és

folytassátok a munkámat ott, ahol én abbahagytam. Legyetek büszkék rá, mert a mi vérünknek és áldozatunknak a gyümölcsét ti fogjátok learatni és élvezni. Bátran, felemelt fejjel, büszkén halok meg. Ezzel az utolsó szóval: éljen Krisztus király és a haza. Isten veletek, imádkozom értetek utóljára. Őlel és csókol benneteket, mindenkit, a ti forrón szerető apukátok.” Az ő üzenetük nekünk is szól. Mindannyiunknak. Talán még a hóhér gyermekeinek is. Ők meghaltak a hitükért, a hazájukért, nekünk tisztelni kell az emlékeiket. Míg élünk, kötelességünk átadni azt az üzenetet, azt a hagyatékot, amit ők hagytak ránk. És én abban a reményben, hogy talán egyszer elmúlik minden rossz hazánk felől, megyek és járom az országot, hogy minél több embernek átadjam az ő üzenetüket.

Három évvel ezelőtt, amikor felkértek, hogy a kommunizmus áldozatainak emléknapiján emlékezzem az áldozatokra - azon túl, hogy valóban nagy megtiszteltetés a parlamentben beszélni – tudtam azt, hogy az ország előtt csak az igazat mondhatom. Tudtam azt, hogy meg kell szólítanom az áldozatokat, az áldozatok minden kategóriáját, hiszen áldozat volt az is, akit kivégeztek, s az is, aki nem születhetett meg erre a világra, de ártatlan áldozatok voltak azok a fegyvertelenek is, akiket a sortűzekben öltek meg. Akkor arra kértem a fiamat, hogy most ne engedjétek fel az unokáimat, mert most össze kell szednem a gondolataimat, mert nekem holnap a parlamentben beszélnem kell. S ma sem tudom, hogyan született meg így ez a vádirat. Az első mondat után, amikor azt mondtam, hogy vádoljuk őket, s megidézem az áldozatokat, az élőket és holtakat, hogy együtt vádoljuk a szocialista köntösbe bújt hóhérait. És akkor itt megálltam, egy villanás, s azt mondtam, hogy akkor vádoljuk tovább, s így lett belőle vádirat. Bizonyos vagyok benne, hogy ez egy olyan vádirat, amely sokkal súlyosabb ítéletet hordoz a végén, mint az az ítélet, amit ők hoztak. Még akkor is, ha fizikailag vették el az ember életét, mert most is azt mondom, inkább fizikailag legyen hullá, mint élve erkölcsi hullá. Újra idézném ezt a beszédet, miután két napja emlékeztek helyettünk az áldozatokra:

„Megilletődve állok a magyar Országházban, ahol történelmünk kimagasló személyiségei a magyar nép javára alkottak törvényeket, mint Tisza István, Klebelsberg Kunó, Hóman Bálint, de itt alkottak törvényeket egy hamis eszme nevében is, mely egy jobb sorsra érdemes nemzet elvesztésén munkálkodott.

Ma, a kommunizmus áldozatainak emléknapiján megidézem az áldozatokat – élőket és holtakat -, hogy együtt vádoljuk a szocialista köntösbe bújt hóhérait.

Vádoljuk őket, mert a lenini utat nagy igyekezettel honfitársaink csontjaival kövezték ki. A világ legdrágább, legfájdalmasabb útja ez, s a továbbhaladásunk tétje milliányi emberélet volt

Vádoljuk őket, mert nemzetünk kiváló polgárait küldték bitófára és gyalázták meg holtukban is.

Vádoljuk őket, a Gulágon embertelen körülmények között elpusztult honfitársaink nevében.

Vádoljuk őket az otthonuktól megfosztott és kitelepített polgárok nevében, kiknek kiszemelt otthonába betelepítettek, elrabolva egy élet munkáját.

Vádoljuk őket a recski haláltáborban megkínzott, megalázott emberek nevében.

Vádoljuk őket a munkaszolgálatosok nevében.

Vádoljuk őket a 298-as parcella halottainak nevében, az ÁVH – mint erőszakszervezetük – által fogva tartott, megkínzott és agyonvert emberek nevében.

Vádoljuk őket a „legdrágább kincs”, a gyermek nevében, akitől elvették az apát, az anyát, az otthon melegét.

Vádoljuk őket a „legfőbb érték”, az ember nevében, akit egy tollvonással küldtek bitóra vagy zártak börtönbe, hosszú évekre.

Vádoljuk őket a hatmillió meg nem született magyar gyermekért.

Vádoljuk őket a megalázott, megkínzott honfitársaim nevében.

Vádoljuk őket a sortűzek áldozatai nevében.

Vádoljuk őket, mert kiölték az emberből a hitet, a reményt, a morált, egy emberibb, tisztább élet reményében.

Vádoljuk őket Mindszenty bíborosért, az Istenhez hű papokért, akiket börtönbe zártak hitükért, mert erkölcsre, hazaszeretetre nevelték népünket.

Vádoljuk őket, mert kifosztották az országot, hogy a dolgos magyar nép munkájából – elveiket megtagadva – lettek vörös kapitalisták.

Vádoljuk őket a magyar parasztok nevében, akiket megfosztottak földjeiktől, életterüktől, így téve kiszolgáltatottá őket.

Vádoljuk őket, a nyugdíjasok nevében, aiktól elrabolták a hosszú dolgos élet gyümölcsét, bizonytalanná téve biztos nyugdíjas éveiket.

Vádoljuk őket történelmünk meghamisításáért.

Vádolnak az élők és vádolnak a holtak. És vádoljuk őket, mert hitünkben megcsaltak, megloptak.

Ezért megállapítom az áldozatok nevében, soha nem lesznek képesek arra, hogy magyar politikusként egy nemzet felemelkedése érdekében cselekedjenek.

Itt teszem fel a kérdést: milyen morál alapján ülnek a magyar parlamentben még most is és alkotnak törvényeket egy általuk tönkretett, kifosztott, megalázott nemzet számára?

Ezért a Szent Korona tana és a magyar nemzet nevében erkölcsi hullává nyilvánítottam őket!”

Nagy port vert fel ez a beszéd. Még akkor is, ha igaz. Szűrös Mátyás még enyhébb volt, csak annyit mondott, hogy ebben a beszédben volt egy kis csúsztatás. Aztán összehozott a Jóisten vele – addig sosem találkoztunk közről – és kérdeztem tőle, hogy hol a csúsztatás a beszédben, mert - véleményem szerint - abban egy betű

csúsztatás nincs. S erre meglepő módon azt mondja, hogy tudom. Ha tudta, akkor miért mondta az ellenkezőjét? Lehet, hogy szokatlan az, hogy az ember kimondja, amit gondol, vagy amit vél valamiről. S azt mondják rá, hogy szemtelen, pofátlan, pedig csak az igazat mondja ki. De mondja ki, s vagy el tudja valaki fogadni az igazságot, vagy nem, embere válogatja. De én kimondom. Még akkor is kimondom, ha nem tetszik. Amíg felháborodtak azok, akiknek illetet volna már tizennégy év alatt akár bocsánatot is kérni, vagy megbánni, amit tettek, addig a világ minden tájáról érkeztek azok a levelek, amelyben köszönik, hogy helyettünk is kimondtam.

Ti lassan elkezditek az életet. Ma megyünk az Európai Unióba. Nem tudom, hogy milyen sors vár ránk, de az én aggodalmam megmaradt. 56-ban világosan lehetett olvasni azokat a pontokat, amiért hajlandó volt a fiatalság az utcára menni, és az életét adni, de nem volt benne az, hogy elkövetkezzen egy újabb idegen hatalom, amelyik diktál nekünk. Nem akartuk a magyar katonákat az országhatáron kívülre, de nem akartunk újabb megszállást se. Semlegesek akartunk lenni. S amikor a mai magyar miniszterelnök azt mondja, hogy 56-nak köszönhetjük a piacgazdaságot, hát mi mindent akartunk, csak nem piacgazdaságot. Az lehet, hogy a kormányzásuknak köszönhetően jutottunk el ide. Amikor már nem volt tovább – mert az elgurított golyó a végtelenségig nem gurul, egyszer megáll -, akkor elkezdtek átalakítani Magyarországot gazdaságát, s innentől kezdve teljes egészében kifosztottak bennünket. De ezt nem 56-nak köszönhetik, maximum álcázták 89-ben az úgynevezett újratemetéssel. S én ezt tartom a legnagyobb bűnnek, mert akkor azt hittük, hogy valami történni fog ebben az országban. Akkor egy csodálatos eufória volt bennünk, hogy megváltozik minden. Aztán két-három év múltva rá kellett jönni, hogy becsaptak. A legborzalmasabb, hogy hitünkben csaptak be. S ahelyett, hogy bocsánatot kértek volna, még rászedtek. Ezt nem lehet elfelejteni. Én 89-ben, amikor volt a nagy temetés, kimentem a Hősök terére 56 szál piros szegfűből csináltattam koszorút – még nem tudtam, hogy ez lesz az MSZP logója -, és három sírcsokrot vittem. S legnagyobb döbbenetremegmotozták a sírcsokraimat és a koszorúimat. Nem tudtam mire vélni. Emlékszem rá, ahogyan Krassó György – sajnos, 91-ben meghalt – délután két órára össze akart hívni egy tüntetést a Hősök terén, s kétségbe voltak esve a bősé ellenzékiek. Aztán elmentek az amerikai nagykövethoz, hogy beszéljen Krassóval, így a nagykövet behívatta Krassót. - Íme, a függetlenség egyik vonala! – Le akarta beszélni a tüntetésről, de a Krassó erősködött, és vitatkozott. Talán igazat is adott a nagykövet, de neki nem ez volt a feladata, s felvetette Krassónak, hogy – ha eláll a tüntetéstől – egy félórát beszélhet az MTV1-en. Így kezdődött a rendszerváltás folyamata, s ez nem 56 szellemében történt. Lehet hivatkozni hiteleseknek, hiteltelének, de 56 nem erről szólt, s nem arról, mint ami most van.

Ma a gazdák félig tönkre menve ott vannak az utakon. 1997. november 3-án a METESZ-tüntetés volt a parlament előtt. Én láttam, hogy három sorban hogyan szorították ki az embereket a térről. Én láttam, hogy azt az idős asszonyt, az 56-os sortüzek áldozatainak sírja mellől hogy vonszolták ki. És meg kellett élni azt, hogy a

főpufajkás, Horn Gyula azt mondja: azok voltak ott a tüntetésen, akinek semmi köze a magyar földhöz. Elgondolkodtam ezen a mondaton, hogy illet egy magyar miniszterelnök nem mondhat ki, vagy hogyan mondhat ki. Mindenkinek, aki ebben az országban születik, aki magyar földbe vetett búzából, magyar pék által sült kenyeret eszik, köze van a magyar földhöz. Ez a mi hazánk. Nekünk igenis közünk van a magyar földhöz. De a dolog másik fele az, hogy 56-ban a harcoló főváros, amikor ott volt élelem nélkül a lesepert padlások után a parasztság kocsiszámra hozta fel a fővárosnak az élelmeszt. S akkor megkérdem, hogy kinek nincs köze a magyar földhöz. Figyeljük a részleteket, ott van az ördög! Azt mondja Medgyessy Péter miniszterelnök, hogy „azokkal a gépekkel mentek ki a parasztok tüntetni, amit mi adtunk nekik”. Figyeld meg a módszert, mert még nem ismerheted! A város népe, ez a panel-raj mindjárt megkérdi, hogy miért kaptak ők ilyen drága gépet. Szembe állítani a városi embert a parasztsággal. Ez a módszerük! Szembeállítani a társadalom rétegeit egymással! Korábbra visszamegyek! Amikor szembeállították az áldozatot az áldozattal. Döbbenetes volt az, amikor a Pécsi Géza újratemetése volt, s a Rácz Józsi azt mondja a sírnál, hogy nekünk volt lelkiismeretfurdalásunk, hogy életben maradtunk. Én lemerevedtem, mert ugyanazt mondta ki, ami bennem volt, amit én is kimondtam. Innen van az a Göncz Árpádban megmaradt mondat, amikor a már említett narancsszeletben sétáltunk, s már tudtam, hogy a Katit kivégezték, sírtam, átnézett a kerítésen, és én csak annyit mondtam, hogy ne haragudjatok, fiúk, nem tehetek róla, hogy életben maradtam. De ez történt a 63-as amnesztiával is, az egyik felét kiengedték az elitélteknek, mi bent maradtunk, mondván megrögzöttek vagyunk. De ugyanez történt a semmisségi törvényénél is. Az egyik rész megkapta a semmisségit, ám Tóth Ilona és többiek nem kapták meg, s ugyanolyan bűnösök maradtak, mint ahogy elítélték őket. S ezt már nem lehetett hagyni. Az egyetlen dolgot, ami számomra még gyógyulást is hozott a 89 előtti súlyos betegségemből, hogy kimondhattam, amit addig nem mondhattam ki, mert nincs borzasztóbb dolog, mint amikor az emberben megfogalmazódnak a gondolatok, és nem mondhatja ki, mert vagy visszamegyek a börtönbe, vagy a gyerekeimnek ártok. S nyeli le a gondolatait, emészti magát az ember. S én pontosan tudom, hogy amikor beteg a lélek, megbetegszik a test, mert ez történt velem éveken keresztül. Végül olyan súlyos traumával vittek be az ORFI-ba mentőben, hogy nem tudtam járni. S mikor már pár lépést tudtam járni, akkor írtam meg „Az elégia lábhoz” című versem, mert tudtam, hogyha legyökerezem, akkor nem bírom tovább. Nem akarok legyökerezni, nekem tovább kell mennem, ez az életem. Ki kell harcolni a többiek igazságát, mert ez a lány, ez az orvosmedika október 23-án született. Azt hiszem, ez volt az egyik legnagyobb bűne az emberisége és a tisztessége mellett. - Tudjátok-e, hogy Kapisztrán Szent János halálának az évfordulója is október 23. – Nem engedhetem meg, hogy tisztességét besározzák, és a forradalmat bemocskolják, mert ez volt a világon a legtisztább forradalom.

Amikor a kórházban voltam, soha nem beszéltem se 56-ról, se a társaimról. A megtorlás sokkal jobban ben-

nem maradt, mint az a csodálatos két hét. S az ember cipeli magával a lelkében a terheket. Az egyik idegösszeszeroppanás a másik után. Közben kiderült az is, hogy a gerincemben az aknaszilánk betokozódott az évek alatt, s meg kellett műteni. Pszichológus járt hozzám, s azt mondta, hogy sok mindent elmondott, de tudom, hogy sok minden van, amiről nem beszélt, de higgye el, csak annyit mondok el az orvosának, amennyi szükséges ahhoz, hogy meggyógyuljon. Nem szóltam, de délután felhívtam egy volt zárkatársamnak - aki sebésznek ké-

szült, másodéves hallgató volt, korán meghalt, mert eltiltották az ország összes egyeteméről, s a csarnokban zsákolnia kellett - az anyukáját, akinek régi ismerőse volt a pszichológus. Akkor kezdtem el beszélni neki a kivégzésekről, s így született meg a legkedvesebb versem, amit a doktor úrnak, Horánszky Ottónak ajánlottam. Különös, hogy két napig nem tudtam a versnek címet adni, s egy kezelésen jutott hirtelen eszembe a cím. Ezzel szeretném befejezni az előadásomat:

Kísért a múlt

Csak ülök, ülök a terasz tetején.
Merengve bámulom a vén Duna vizét,
mint egy kidobott, puffedt hullát,
úgy dobja fel a merengés, rég szunnyadt,
mélyre temetett keserű emlékeimet.

Rohan a világ, a Duna is hömpölyög tovább
Csak az emlékek keserű áradata
makacsul mellettem áll és rág, rág,
egyre rág, mint a szű a fát.

Borongó, sötét vized hullámin
táncot járnak a parti fák koronái.
Oly borongó, szennyes szürke a vized,
mint kínzó, gyötrő emlékeim itt benn.

Téged csak szabályoznak,
de engem korbácsol, és egyre korbácsol
kínzón és gyötrőn e keserű emlékek áradata,
mely mint a lávafolyam csak sodor, sodor.
Nem tudom hol a vég, és mikor lesz a vég.

HÍREK, ESEMÉNYEK

2004. március 1-jén megszületett *Bóta Mariann* tanárnő **Kristóf** nevű gyermeke. Az új szülöttnek és az édesanyjának jó egészséget kívánunk!

2004. március 11-én az osztályok diákközgyűlésén megválasztották iskolánk diákbizottságának új titkárának **Takács Norbert 11. B** osztályos tanulót.

Galéria

2004. január 23-án a ciszterci rend alapító atyáira való emlékezés jegyében ebben a tanévben is megrendeztük „A ciszterci rend története az alapítástól napjainkig” című kiállítást az első emeleti folyosón, amely iskolánk igazgató-nőjének, *dr. Pisákné Balogh Évának* és rajztanárának, *Fedics Miklós* tanár úrnak a közös munkája. A kiállítás megnyitója - iskolarádióon keresztül - *Tóth Éva 11. A* osztályos tanuló idézte fel a rend alapításának és magyarországi megtelepedésének körülményeit. Majd *Rácz István Pelbárt* atyával beszélgetett *dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő a szerzetesi hivatás tartalmáról és feladatairól.

A kiállítás képei között szövegeket is lehetett olvasni, amelyek közül „Az egyházi nevelés sajátosságai”-t emeljük ki: „Az egyház Krisztustól

kapott küldetése az emberek üdvösségének szolgálata. Feladata, hogy mind nagyobb világosságot, új erőt és mind nagyobb örömet találjon saját küldetésének betöltésében, és jobb utakat, módokat leljen arra, hogy szorosabbá, hatékonyabbá és gyümölcsözőbbé tegye az emberiséggel való együttműködést. Az egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá. Eközben hirdeti „minden kor emberének azt a minden emberit meghaladó célt, amely egyedül képes arra, hogy az életnek teljes értelmét megadja” (VI. Pál allokúciója Garonne biboroshoz 1972. november 27-én).

A mai társadalomban, amelyet más jellegzetességek között a művelődés pluralizmusa jellemez, az egyház égető szükségét érzi annak, hogy biztosítsa a keresztény gondolkodás jelenlétét, hiszen az a fölfogások és magatartások sok féleségében érvényes kritériumot ad a megkülönböztetéshez: „Ha mindent Jézus Krisztusra vonatkoztatunk, meg tudjuk különböztetni az értékeket, amelyek az embert emberré teszik, a negatív értékektől, amelyek az emberi méltóságot lerombolják” (VI. Pál allokúciója az O. I. E. C. IX. kongresszusán – Osservatore Romano 1974. június 9.). Elkerülhetetlen, hogy az iskola valamely határozott világnézetre hivatkozzék: a választás, az értékrend, az oktatás egységének biztosítása és a szabadság megvalósítása érdekében. Az egyházi iskolának kifejezett feladata, hogy feltárja a műveltségnek erkölcsi és vallási dimenzióit, és ezzel segítse az egyént az erkölcsi szabadságra.”

Hírek a kollégiumból

2004. február 19-én a Megyei Művelődési Központ nagytermében bálozni gyülekeztek az a Szent Erzsébet Kollégiumban lakó leányok és az érseki Szent József Kollégiumban fiúk. Ezt a bált egy „gyötrelmes” tánctanulási időszak előzte meg, ugyanis 2003. októbere óta hetente egy alkalommal kétórányi tanulás után léphettek a táncparketre a nyitótánchoz a leányok és a fiúk. Szemmel láthatóan nagy volt az izgalom, főleg a fiúkon látszott, hogy nem mindennapi a feladat. A táncokat Szamos Attila úr, az Agria tánc csoport elnöke és Eged Réka 12.K osztályos tanuló tanította be. Az első tánc a bécsi keringő volt, aztán egy „latin-mix” következett, amely a cha-cha-cha, rumba és a szamba tánc elemeit ötvözte. A zenét Lanczki Péter tanár úr, a kollégium igazgatója, és zenekara szolgáltatta. Nagyon gyorsan felforrósodott a táncparkett, s a lendület tartott a bál végéig. Több „utolsó tánc után”, de még éjfél előtt befejeződött a bál, bizonyítva azt, hogy van létjogosultsága ennek a szórakozási formának is.

Farsang a nyolc évfolyamos osztályokban

Február 23-án, a „farsang farkán” immáron harmadszor tartottuk meg a nyolc osztályos tanulóinknak a farsangot a tornateremből bálteremmé alakított helyiségben.

Az egyéniben 12 jelmezt bírált el a tisztelt zsűri – Fodor János nevelési igazgatóhelyettes úr, Papp Valéria és Harmath Adrienn tanárnők –, s ebből a harmadik helyet kapta meg a „Cleopatra” (Kovács Bernadett 5. C osztály), második lett a „bennszülött” (Golen Gerhard 5. C osztály), és ebben az évben „a fába szorult féreg” (Saléti Péter 7. C osztály) jelmez végzett az első helyen. A csoportoknál két jelmez kapott díjat, így az „orvosok” (Szerencsi Viktória és Egyed Viktória 5. C osztály) és a „fűzfán füttyülő rézangyalok” (Birincsik Petra és Lakatos Kitti 7. C osztály) osztoztak meg az első helyen végzeteknek szánt csokoládétortán.

A jelmezeselek elbírálása után megkezdődött a „táncos mulatozás”...

Versenyeket rendeztünk

2004. február 17-én Mikola-verseny az iskolánkban.

2004. február 22-én Gordiusz-verseny az iskolánkban.

2004. március 16-án Palotás József és a Kertész Andor Megyei Matematika Verseny, amely igazgatói szünettel járt. A versenyt korábban a mátrafüredi Vadas Jenő Szakközépiskolában rendezték meg, s ettől az évtől vette át e rendezést iskolánk. A szakközépiskolások számára 1988-ban kiírt verseny névadója Kertész Andor (1929-74) iskolánkban 1972-ben érettségi elnöke volt az akkori matematika-fizika tagozatos 4. C osztálynak. Palotás József (1923-92) - a gimnáziumi tanulóknak kiírt matematikai verseny névadója – Eger több középiskolájában és a főiskolán is tanított. 1968 és 72 között volt iskolánk matematika-fizika szakos tanára.

Előadásokat szerveztünk

2004. február 17-én dr. Fritz Sándor szülész-nőgyógyász előadást tartott és válaszolt a tanulóink kérdéseire a régi fizikai előadóban.

2004. február 27-én Wittner Mária megemlékezése a régi fizikai előadóban a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja alkalmából.

2004. március 22-én Dobóné dr. Berencsi Margit az egri főiskola nyugalmazott tanára „A Biblia hatása az irodalmi és a köznyelvre” címmel előadást tartott a régi fizikai előadóban.

2004. március 25-én Réti Árpád színművész „A bujdosó imája” címmel rendhagyó irodalomórát tartott a régi fizikai előadóban.

Nagyböjti lelki napok

2004. április 5-7 között tartottuk meg iskolánkban a nagyböjten szokásos lelki napokat. Az első nap Koós Ede, a második és a harmadik nap Novák István - mindketten a mezőkövesdi Szent László templom káplánjai - tartották a rekollekciót a Szent Bernát Templomban.

Mind a három napon az elmélkedés után Lupis Gabriella 12. B osztályos tanuló orgonált, és Kelemenné Oravecz Julianna tanárnő szervezésében és vezetésével húsvéti énekek is elhangozhattak. A lelki napokon elhangzott gondolatokat az iskola évkönyvében szándékozzuk megjelentetni.

Ebben a tanévben is a nyolc évfolyamos gimnáziumi osztályok tanulóiból álló diák-színjátszóköri a harmadik napon passiójátékot mutatott be, amelyben a 12. osztály tanulói énekeltek, és Lupis Gabriella 12. B osztályos tanuló orgonán játszott. Ezt a passiót is dr. Loboczkyne Hársasi Ibolya tanárnő állította össze, és tanította be. Sok meghívott vendég volt jelen az előadáson, közöttük Kovács Endre püspök úr is. Néhány pillanat a passiójátékból:

Diáknapok 2004

2004. április 15-16-án voltak iskolánkban a diáknapok. Az elmúlt évekkel ellentétben nem voltak diákigazgató-jelöltek, de megmaradt az a hagyomány, hogy a tizenegyedik évfolyamos osztályok töltötték meg e két napot különböző programjaikkal, s így egymással versenyezve kívánták megszerezni társaik szavazatait. A versengő osztályok fantázianeveket választottak maguknak. Így lett az A osztályból „Arany Ás(z)ok”, a B osztályból „Hippeace” és a D osztályból „Dark Angels”-ek. Az E osztályosok a „westernEsek” nevet választották, a 12. K osztályos pedig a „Military Shock” lettek. Mindegyik csapat ez alkalomból saját újságot jelentetett meg, kibérelt néhány tantermet, és innen, mint egy főhadiszállásról vezették a saját programjaikat.

A kétnapos „buli” a bevonulással kezdődött ...

Ők pedig a „Hippeace”-csapat: „Let the sunshine”

Ők az „Arany Ás(z)ok”: „We will, will rock you”

„Ördögből angyal lehetnél...”, azaz a „Dark Angels”-ek

Kalandok az ivóban valahol vadnyugaton

„We will be the champions”

A másfél nap alatt már az is komoly fejtörést okozott, hogy milyen rendezvényt látogasson meg a diák és a tanár. Volt itt filmkóktél keretében a „Magyar vándor”, „Hippikcsörsz 2004” és „A passió”. Több fordulós Activity, divat - és kozmetikum bemutatók, játszóházak, állandó kép- és fotókiállítás, üzenőfal, változatos stílusú táncbemutatók, játékos vetélkedők mellett izgalmas csocsóverseny, látványos biciklis bemutató, jósdá szórakoztatta a közönséget. Volt még íjászbemutató, majorette, floorball, játékos tanárszépe választás és hörccsögfuttatás is. Újra jöttek a törökök és el akartak rabolni néhány gárdonyis leányzót, de a magyar vitézek most is jókor érkeztek, és kimentették a megijedt fehérlépet. Ugyanakkor nem hiányoztak a komolyabb hangvételű műsorok sem. Köből Zsolt tanár úr a Stigmákról tartott előadást, Hollóné Kocsik Judit tanárnő férje az iraki magyar katonai misszió tagjaként élményeiről számolt be, Venczel Valentin - a Gárdonyi Géza Színház színésze - pedig versekkel színesített, tanulságos beszélgetést tartott a művészetéről, és az élet néhány aktuális kérdéséről. Mindezek egy-egy pillanatáról sikerült fényképet is készíteni...

Kitört az egri limbó-láz

Miki, Zoli és Zsolt

Folytatódtak a végvári küzdelmek

Adoniszok

A diáknapi művészeti bemutaton ebben az évben nemcsak színvonalas műsorszámot hallhattak és láthattak az érdeklődők, hanem az előző évekkal ellentétben lényegesen többen vállalkoztak produkciókra is. A szomszédos „Ifiház” színpadát kellett kibérelni az egész péntek délelőttön tartó bemutatóra. Íme néhány előadás egy-egy pillanata...

„Egyszer így, egyszer úgy”

„Nagy utazás”

Vers- és próza:	I. hely	<i>Pócs Dávid</i>	11. K oszt.	Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus
	II. hely	<i>Kása Ádám</i>	6. C oszt.	Bohókás mese (magyar népmese)
	III. hely	<i>Barta Viktória</i>	7. C oszt.	Lázár Ervin: A soványító palacsinta
		<i>Németh Mariann</i>	11. E oszt.	József Attila: Ars Poetica
Hangszeres zene:	I. hely	<i>Pásztor Anna</i>	8. C oszt.	hegedű Széki lassú
	II. hely	<i>Kelemen Tamás</i>	11. D oszt.	gitár
		<i>Nagy László</i>	12. D oszt.	trombita Nagy utazás
	III. hely	<i>Kormos Patrick</i>	5. C oszt.	zongora J. Griger: Menüett
Különdíj:	<i>Demjén Judit, Mészáros Janka és Pintér Daniella</i> 10. E osztályos tanulók az „Egyszer így, egyszer úgy...” című saját szerzeményért.			
	A legszebb énekhangért <i>Lehoczky Balázs</i> 10. A osztályos tanuló.			
Tánc:	I. hely	A 6. C osztály lányainak modern tánca		
	II. hely	<i>Birincsik Petra</i> és <i>Szarvas Fruzsina</i> 7. C oszt.		
	III. hely	Az 5. és 6. C osztályos lányok		
		Petneházi István 10. A oszt.		
Különdíj:	A Hair című musical, melyben szerepelt <i>Denk Zsófia</i> 9. E, <i>Balla Adám</i> , <i>Lakatos Vincze</i> és <i>Medve Attila</i> 9. K, <i>Lezsák Dóra</i> 10. A, <i>Pásztor Anna</i> és <i>Szívós Tímea</i> 10. K, <i>Ulviczki Réka</i> és <i>Tajti Marianna</i> 11. K, <i>Bajnok Anikó</i> , <i>Hajdú Katalin</i> , <i>Hegedűs Ágnes</i> , <i>Makai Ágnes</i> , <i>Sallós Szilvia</i> és <i>Török Ania</i> 12 K osztályos tanuló.			
	A zsűri tagjai <i>Hollóné Kocsik Judit</i> , <i>Köves Eszter</i> , dr. <i>Loboczkyne Hársasi Ibolya tanárnők</i> , és <i>Bisztriczki Zoltán</i> tanár úr voltak.			

A művészeti bemutatóról a beszámolót *Hollóné Kocsik Judit* és *Köves Eszter* tanárnők készítették.

A mérkőzés első perceiben

Emlékül

A tavalyi diáknappokkal ellentétben az idén több fordulás csatát vívtak egymással a diákok és a tanárok csapatai. Pénteken délelőtt az udvari pályán volt a nagy érdeklődéssel várt labdarúgó mérkőzés. Szinte mindenki a 12. K osztály csapatának a győzelmét várta, akik iskolabajnokságon vívták ki a jogot a mérkőzésre. A tanárok rendszeresen edzettek hétfőnként, de elismerték, hogy nem ők a mérkőzés esélyesei.

Veszélyes támadásokkal kezdtek a diákok, de az első féldő végén a tanárok szereztek egy gólt. A fordulás után még hevesebb küzdelem bontakozott ki a pályán, még vér is folyt a küzdelem hevében, s akkor megtörtént a csoda: Andy háromszor villant, és eldőlt a derbi: 4:0 a tanárok javára! Így kell ezt csinálni!

Még csütörtökön röplabda meccsel kezdődtek a küzdelmek, amelyet az alkalmilag összeállt tanári csapat nyert meg. Talán a diákok nem vették komolyan az ellenfelet? Rajtavesztettek.

„Leütöttem, Úristen, leütöttem!...”

„Kosár, nem kosár; kosár, nem kosár”

Alig telt el néhány óra a focimeccs után, s újabb összecsapásra került sor a diákok és tanárok között. Ezúttal kosárlabda mérkőzés volt a tornateremben. A diákok teljesen új csapattal álltak csatasorba, de a tanárnők is erősítették a tanárok csapatát. A játék itt is izgalmas fordulatossá és kemény volt. Az első percektől eltekintve a diákok csapata mindvégig fölényben játszott, és a mérkőzés végére már több mint húsz ponttal vezettek, s megnyerték az összecsapást.

Nem feltétlenül az eredmény a fontos, sokkal fontosabb a játék, a mozgás, a közös élmény felejthetetlen varázsa. Ez sokkal maradandóbb, mint a kék folt a lábon, a sérülés a könyökön és a vércsepp a pólón.

Péntek este, aki még bírta – sokan voltak ilyenek – discóba jöhetett, ahol *dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő kihirdette az osztályok közötti verseny eredményét: győztek a 12. K osztályosokból alakult „Military Shock”, akik a hír hallatán újra eltáncolták a bevonulásra koreografált táncukat, s újra nagy sikert, tapsot arattak. Aztán folytatódott a tánc és a szórakozás ...

„We are the Champions!”

VERSENYEREDMÉNYEK 2003/2004. TANÉVBEN

III. rész

Sportversenyek

2004. január 7-8-án tartották meg Székesfehérvárott az úszás verseny Középkiskolás Diákolimpia Országos Döntőjét, ahol iskolánk tanulói a következő eredményeket érték el:

<u>Fiúk:</u> Rácz Ákos	9.A oszt.	100 m mell	III. hely,
Jakab Dániel (8. C), Rácz Ákos (9.A), Petrovai Márton (9. B), Mayer Attila (9. B), Flaskay Gábor (9. B), Bial Viktor (10. A),		6X50 m gyorsváltó	VI. hely,
<u>Leányok:</u> Bajzáth Daniella 10. K oszt.,		100 m mell	III. hely,
Mutina Ágnes 10. B oszt.,		100 m gyors	IV. hely,
Petrovai Panna 9. B oszt.,		100 m hát	III. hely,
Cseh Diána (8. C), Gledura Bianka (8. C), Petrovai Panna (9. B), Mutina Ágnes (10. B), Szarvas Zsófia (12. K), Menner Nóra (12. A), Bajzáth Daniella (10. K), Cseh Diána (8. C), Marton Mária (9. A), Demeter Blanka (9. K), Menner Nóra 12. A oszt.		6X50 m gyorsváltó	III. hely,
		4X50 m gyorsváltó	VIII. hely
		200 m vegyes	VIII. hely

2004. március 11-én Egerben tartották meg az 1848 m-es futóversenyt, amelyen Hócza Gréta 10. K és Kovács Ádám 11. B osztályos tanulók az I. helyen végeztek.

2004. március 23-án Verpeléten megyei mezei futást rendeztek, amelyen Hócza Gréta 10. K osztályos tanuló II. helyen, míg Kovács Ádám 11. B osztályos tanulók az I. helyen végeztek.

2004. március 25-én Egerben volt a megyei leány kosárlabda döntő, ahol iskolánk csapata a III. helyet szerezte meg. A csapatot a következő tanulók alkották: Mező Brigitta 10. E, Sós Anna és Pásztor Anna 10. K, Deme Csilla és Berényi Ágnes 11. E, Balázs Ildikó és Mészáros Krisztina 11. K osztályos tanulók.

Versmondó verseny

A magyar kultúra napja alkalmából „Ötágú síp üzenete” címmel immár ötödik alkalommal rendezte meg a Forrás Gyermek-Szabadidőközpont megyei versmondó versenyét, ahol iskolánkat Sziklay Éva 7. C osztályos tanuló képviselte és III. helyen végzett. Szaktanára dr. Loboczkyné Hársasi Ibolya tanárnő.

Levelező verseny

Az első félévben lezajlott Litterátum Német Országos Levelező Versenyen Vincze Tamás 8. C osztályos tanuló arany fokozatot ért el. Szaktanára Szabóné Kállay Ágota tanárnő.

„KÖMAL-pontverseny”

Iskolánkban ebben a tanévben eddig 45 tanuló vesz részt az éves pontverseny munkájában, akik közül kiemelkedő eredményeket értek el a következő tanulók:

C kategória	9-10. osztályosoknál	538 versenyzőből	
103-105.	Molnár Enikő	10. B oszt.	50 pont
121-127.	Rábai Mária	9. A oszt.	44 pont
128.	Szabó Anita	10. B oszt.	43 pont
			Szaktanár: Nagygyörgyné Béres Ildikó, Csák György Mlinkó Lászlóné, Csák György Nagygyörgyné Béres Ildikó, Csák György
C kategória	11-12. osztályosoknál	497 versenyzőből	
81-83.	Rábai Orsolya	12. B oszt.	64 pont
91-98.	Buri Alexandra	12. B oszt.	59 pont
	Czene Boglárka	12. B oszt.	59 pont
129-132.	Szegedi Tamás	12. B oszt.	48 pont
141-144.	Tari Emese Kinga	12. B oszt.	45 pont
			Szaktanár: Csák György Csák György Csák György Csák György Csák György

„Szép magyar beszéd”

2004. március 4-én tartottuk meg iskolánkban a „Szép magyar beszéd” verseny iskolai fordulóját, amelyben a következő eredmények születtek:

Gimnáziumban	1. helyezett Ludányi Katalin	12. K oszt.	szaktanára: Lapinskasné Máté Erika
	2. helyezett Zay Orsolya	10. K oszt.	Lapinskasné Máté Erika
	3. helyezett Balázs Ildikó	11. K oszt.	Ballagóné Csernyák Éva

Szakközépiskolában 1. helyezett *Csuhay Rita* 12. E oszt. szaktanára *Ballagóné Csernyák Éva*
 2. helyezett *Zvara Helga* 9. E oszt. *Tóthné Török Anna*
 3. helyezett *Farkas Csilla* 12. E oszt. *Ballagóné Csernyák Éva*
 Iskolánkat a megyei fordulón *Ludányi Katalin*, *Zay Orsolya* és *Csuhay Rita* tanulók képviselik.

Helyesírási versenyek

2003. december 11-én tartották meg iskolánkban az „Implom József” helyesírási verseny iskolai fordulóját, amelyben a következő eredmények születtek:

Gimnáziumi kategória:	<i>Bajnok Anikó</i> 12. K oszt.	szaktanára: <i>Lapinskasné Máté Erika</i>
	<i>Galambos Erika</i> 10. K oszt.	<i>Lapinskasné Máté Erika</i>
	<i>Ulviczki Réka</i> 11. K oszt.	<i>Ballagóné Csernyák Éva</i>
Szakközépiskolai kategória:	<i>Palkovics Beáta</i> 10. E oszt.	<i>Tóthné Török Anna</i>
	<i>Jéger Ádám</i> 9. E oszt.	<i>Tóthné Török Anna</i>
	<i>Kovács Mónika</i> 12. E oszt.	<i>Ballagóné Csernyák Éva</i>

Mindkét kategória első helyezettje képviseli iskolánkat a megyei versenyen.

A „Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny” megyei fordulóban az iskolánkat képviselő *Bábel Eszter* 5. C osztályos tanuló a III. helyezést érte el. Szaktanára *Köves Eszter* tanárnő.

Számítástechnika versenyek

Az NJSZT és az ISZE által hirdetett LOGO Országos Számítástechnikai Verseny regionális Heves megyei fordulóján *Örkényi Dávid* 8. C osztályos tanuló az V. helyezést szerezte meg.

A Heves Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete által szervezett Számítástechnika-Prezentáció megyei versenyében „A-I” kategóriában szintén *Örkényi Dávid* 8. C osztályos tanuló az I. helyet szerezte meg. Szaktanára: *Prázmári Éva* tanárnő.

Tantárgyi versenyek

2004. február 19-én iskolánkban megtartott Kezdő Arany Dániel Matematika Verseny I. fordulójában elért eredménye alapján megyei fordulóra jutott *Rábai Mária* 9.A osztályos (szaktanára *Mlinkó Lászlóné* tanárnő, *Csák György* tanár úr) és *Pásztor Anna* 10. K osztályos (szaktanára *Békési Zoltán* tanár úr) tanulók.

Az Országos Általános Iskolai Tanulmányi Verseny (OÁTV) első fordulójában beküldhető dolgozatot írt: *Örkényi Dávid* 8.C osztály angol nyelv szaktanár: *Egedné Gerencsér Ildikó*

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny (OKTV) első fordulójában nyújtott teljesítményük alapján meghívást kaptak a második fordulóba a következő tanulók:

<i>Kovács Ákos</i> 12. K osztály	történelem	szaktanár: <i>Ballagóné Csernyák Éva</i>
<i>Szegedi Tamás</i> 12. B osztály	informatika	<i>Kovács Mária</i>
<i>Rábai Orsolya</i> 12. B osztály	informatika	<i>Kovács Mária</i>
<i>Váradai Nóra</i> 12. K osztály	spanyol nyelv	<i>Szammer Ernő</i>
<i>Szegedi Tamás</i> 12. B osztály	matematika	<i>Csák György</i>
<i>Sipeki Anett</i> 11. A osztály	német nyelv	<i>Rákné Sándorné</i>

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny (OKTV) országos döntőjében spanyol nyelvből *Váradai Nóra* 12. K osztályos tanuló az V. helyezést érte el, s így felvételi mentességet szerzett. *Kovács Ákos* történelemből az írásbeli fordulóján jutott.

2004. február 4-én megtartott „Irinyi János” Középiskolai Kémiaverseny első fordulójából a II. kategóriában *Demeter Tamás* 11. K osztályos tanuló V. helyen végzett és továbbjutott. Szaktanára *dr. Andó Jánosné* tanárnő.

A Goethe-Intézet és a német Pedagógischer Austauschdienst országos német nyelvi pályázatán és tanulmányi versenyén a döntőbe került és március 9-án háromhetes németországi tanulmányutat nyert *Veres Klaudia* 11. A (szaktanára: *Rák Sándorné* tanárnő) és *Holló Dávid* 10. A (szaktanára *Szabóné Kállay Ágota* tanárnő) osztályos tanuló.

2004. március 13-án negyven csapat részvételével tartották meg az „Országos Angol-Amerikai Civilizációs Verseny”-t a debreceni Ady Endre Gimnáziumban. A tantárgyismereti versenyben a gimnáziumunk első csapata (*Váradai Nóra* 12. K, *Horti Vivien* és *Kecskés Ágnes* 13. K osztályos tanulók, felkészítő tanárok: *Csákváriné Veréb Valéria* és *Bagi Emese* tanárnők.) a IV. helyet szerezte meg. Iskolánk második csapata (*Ulviczki Réka* és *Tajti Marianna* 11. K, *Török Anita* 12. K osztályos tanulók (felkészítő tanárok: *Örsiné Mohl Szilvia* és *Bagi Emese* tanárnők.) V-VI. helyen végzett. Az összesített (tantárgyi és előadóművészeti) versenyben az első csapat a IV. helyet megőrizte, a második csapat a XI. helyezést érte el.

A Katolikus Iskolák Matematika Versenyén megyei fordulóra jutottak iskolánkból *Lénárt Patrícia* és *Horváth Gábor* 8. C osztályos tanulók. Szaktanár *Békési Zoltán* tanár úr.

2004. február 19-én megtartott Kezdő Arany Dániel Matematika Verseny iskolai fordulójából a megyei fordulóra jutott *Rábai Mária* 9. A (szaktanára *Mlinkó Lászlóné*, *Csák György*) és *Pásztor Anna* 10. K (szaktanára *Csák György*) osztályos tanulók.

Az Országos Zrínyi Ilona Matematikai Verseny megyei fordulójában *Jakab Damján* 5. C osztályos tanuló 328 versenyző közül 72., *Rakamazi Réka* 6. C osztályos tanuló 281 tanulóból 84. lett. *Hoór Dorottya* 7. C osztályos tanuló 271 versenyző közül 104. lett. *Lénárt Patrícia* 8. C osztályos tanuló 177 tanuló közül a 101. helyen végzett. Szaktanára *Békési Zoltán* tanár úr.

Ábel Jenő Latin Nyelvi Fordítói Verseny

2004. február 13-án iskolánkban rendezték meg az Ábel Jenő Latin Nyelvi Fordítói Verseny iskolai fordulóját, amelyből *Pásztor Anna* 8. C osztályos tanulónk bejutott az országos döntőbe. Szaktanára *Feketéné Kovács Ildikó* tanárnő.

„Ki tud többet Egerről?”

2004. március 11-én a Dobó Gimnáziumban rendezték meg a „Ki tud többet Egerről?” várostörténeti versenyt. Iskolánk *Szabó Péter* 9. A osztályos, *Jéger Ádám* és *Nagy Diána* 9. E osztályos tanulókból álló csapata *Oraveczné Kelemen Júlia* tanárnő felkészítésével a VI. helyet szerezte meg.

Talentum

2004. március 8-án a Magyar Püspöki Kar Talentum internetes játékának első fordulójában *Juhász Katalin* 10. B osztályos tanuló a nyerteseknek járó könyvjutalmat kapott.

Berze Nagy János Mesemondó Verseny

2004. április 6-án a gyöngyösi Berze Nagy János Gimnáziumban tartották meg a névadóról elnevezett mesemondó versenyt, amelyet *Kása Ádám* 6. C osztályos tanulónk az I. helyen végzett. Szaktanára *dr. Loboczkyne Hársasi Ibolya* tanárnő.

Szivárvány

Az Apáczai Kiadó által kiadott Szivárvány című újság hétfordulós levelezős tanulmányi versenyében *Szigili Blanka* 5. C osztályos tanuló bejutott a kiadó központjában megrendezett döntőbe, amelyet 2004. április 7-én rendeztek meg.

Országos Kolacsovsky Tájékoztató Emlékverseny

2004. április 17-én Ostoros térségében tartották meg az Országos Kolacsovsky Tájékoztató Emlékversenyt, amelyben iskolánkból három csapat vett részt. A haladó kategóriában *Báttonyi Zsolt* 8. C osztályos tanuló és *Csák György* tanár úr, illetve *Szabó Ágnes* és *Tóthpál Tímea* 7. C osztályos tanuló versenyzett. Az ifjúsági kategóriában indult *Melczer Alexandra* és *Tóthpál Tímea* 10. E osztályos tanulók pedig az I. helyen végeztek. Felkészítő tanár *Csák György* tanár úr.

Egyházműveltségi Vetélkedő

2004. április 16-án megrendezett Katolikus Középiszkolai Kollégiumok Országos Egyházműveltségi Vetélkedőjén iskolánk kollégiumából *Ferencz Gertrúd*, *Hegedűs Sarolta* és *Baranyi Beatrix* 10. B osztályos tanulók vettek részt *Köböli Zsolt* tanár úr felkészítésében. A Szent Orsolya Kollégium csapatában *Tóth Éva* és *Szuromi Erika* 11. A osztályos tanulók a II. helyen végeztek.

ÍGY ÍRUNK MI...

Életmód-vetélkedő

Az iskolai egészségfejlesztési és drogmegelőzési pályázat (GYISM-OM) támogatásával megrendeztük 2004. március 24-én az iskolánkban egy életmód vetélkedőt. Az osztályok háromfős csapatai a felkészülési időben a megadott témában plakátot készítettek. Az 5. C, 6. C, 9. E, 10. K, 11. D, 11. E és a 12. B osztály plakátjait, mint a legjobbakat az iskola folyosóján kiállítottuk. A „régizikai”-ban megtartott verseny zsűrijét *dr. Mezei Éva* iskolaorvos, *Fodor János* nevelési igazgatóhelyettes és *Hegedűs Fanni* 12. B osztályos tanuló alkották. A versenyben tesztet kellett megoldani, majd a „kérdés-felelek” játékban egy meghatározott témáról kellett a zsűrivel beszélgetni. Majd az alkoholfogyasztással kapcsolatos szólásokat, közmondásokat kellett gyűjteni, végül egy képkirakó következett.

Amíg a zsűri a végeredményt kiszámolta, a versenyzők az egészséges táplálkozást népszerűsítő ételkóstoláson vettek részt. A vetélkedő csapatok mindegyike kapott valamilyen jutalmat. A 7. C osztály csapata a III. helyen, a 10. E osztály csapata a II. helyen végzett. A vetélkedőt pedig a 12. K osztályosok nyerték meg. A vetélkedőt és a beszámolót az iskola egészségügyi szolgálata állította össze.

Munkában a későbbi győztesek

Ezek igazán finom falatok.

A feledhetetlen

Az iskolánkban már hagyománnyá vált évenként februárban a sítábor Szlovákia északi részén, a Podolin melletti Vysne Ruzbachyban (Felsőzúgón), közel a lengyel határhoz.

Az indulás napján nagyon féltünk, hiszen nem kaptunk megfelelő jeleket az Égiektől, hogy hó lenne a Tátrában. Az idő is túl meleg volt, hiszen +10 fok nem megszokott így február elején. Ennek ellenére a 23 fős csapat bizakodva vágott neki a hosszú és fárasztó utazásnak Némedy tanár úr vezetésével. Hál' Istennek az utat balesetmentesen tettük meg, és vacsorára már meg is érkeztünk a szálláshelyünkre, a kistalu hoteljébe.

A szobák 3-5 személyesek voltak. Rögtön meg is találtuk a mindenki számára közkedvelt társalgót, amely az esti, sőt inkább az éjszakába nyúló szórakozásnak a helye volt. Itt aztán volt minden: pingpongasztal, videó, televízió, s egyebek... De igazából nem is ezért jöttünk mi ide –, hanem azért, hogy síeljünk! Azaz csak szerettünk volna, hiszen az első nap csak hófoltokat láttunk a pályán. Aztán a csoportban lévő boszorkányok jóslata szerencsére bejött! Az első éjszaka elkezdett szakadni a hó, és csütörtökig el sem állt. Másnap reggel szikrázó napsütésben feledhetetlen látványt nyújtott a táj, mi elkezdtünk síelni. Ki így, ki úgy, de aztán napról napra egyre gyakorlottabbak lettünk. A hó-esés síelés közben egészen varázslatos érzést keltett a nappali –12 fokos hidegben, főleg ha a szél is fújt. A megfagyás ellen biztos védelmet nyújtott a pálya szélén a melegedő, ahol forró teát is felszolgáltak a fázós és fáradt síelőnek. Minden reggel 8-kor volt a reggeli, és este 6-kor a helyi specialitásokból álló vacsora. A szállásunk közelében volt egy kis ABC és egy ajándékbolt is, ahol a szükséges dolgokat és némi ajándékot is vásárolhattunk.

Egyetlen gondja volt mindenkinek, hogy túl gyorsan teltek a napok. Péntek este már csomagolhattunk is, mert másnap késő délután indultunk vissza Egerbe. De az utolsó napon még mindenki részvételével síversenyt rendeztünk, amelyet a kezdőknél *Tresó Máté* 6. C, a haladóknál *Göboly Sándor* 11. B osztályos tanuló nyert meg.

Reméljük, hogy jövőre is lesz sítábor, és ugyanilyen jó hangulatban, hóval megáldva tölthetjük el azt a hetet is. S abban is bizakodhatunk, hogy jövőre már többen lesznek azok, akik elhiszik, hogy vakációzni télen is lehet, és a síelés egy csodálatos sport.

Bánka Arnold 11. A és *Király Fruzsina* 10. A osztályos tanulók

Monet és társai

Azt gondolnánk, kevés ember lelki és érzelmi világához állnak közel az impresszionista festők. Erre rácsafol a Szépművészeti Múzeum előtt várakozó tömeg. Igaz, december elseje óta, a bemutató kezdetétől a rádióból hallottuk, hogy a 106, különböző múzeumokból (Párizs, Koppenhága, Reims, Oxford, Lyon, Le Havre) és magántulajdonokból összeállított rézkarcot, litográfiát, festményt tartalmazó tárlatra, röviden a Monet és társai kiállításra mennyien szerettek volna bejutni, de erre azért nem számítottunk!

Kint a hóban latyakban állva lassan telt az idő, s bizony a cipőnk melege is elszökött valahová. Unalmamban a várost és a járókelőket szemléltem, közben elballagott mellettem egy hajléktalan. Öltözéke elnyűtt, melegnek sem látszott igazán. Engem vár otthon a meleg fürdő, száraz zokni, de őt? Talán csak a sarki szemetes tartalma, jobb esetben kartondoboz...

Két és fél óra múlva azt hittük, megtörtént a csoda. Bent voltunk az aulában, de hiába! Ráadásnak még egy óra várakozás következett, de célhoz értünk.

Jómagam művészetet szerető ember vagyok, bár eddig előítélettel voltam az impresszionizmussal szemben. (Sok pacsmag, elnagyolt részletek..... Bezzeg a Sixtusi kápolnán Ádám Izmos karja!)

Élőben, pár centi távolságból látni a remekműveket rájöttem, hogy elhamarkodott volt az előző kijelentésem. Ha tehetném, utólag elnézést kérnék Monet, Manet, Renoir, Rodin, Jongkind stb. uraktól, mert az eredeti alkotásokat látva jöttem rá e stílus nagyszerűségére. Nem hónapokon, éveken át készült egy-egy kép, hanem a pillanat varázsát próbálták visszaadni, ami gyors munkát kívánt. Sisley például különböző helyzetekben festette le a moreti templomot, s a képeket nézegetve mintha nem is ugyanarról az épületekről készültek volna. Ez igazolja, hogy nincs két egyforma perc!

Engem Monet Tavirózsák című olajfestménye fogott meg leginkább, mely tökéletesen visszaadta a „virágzó” tó élményét. Kedvem lett volna belelógatni a kezem a vízbe!

A ceruzarajzok már nem voltak rám ilyen hatással. Talán a színek hiánya miatt, bár lenyűgöző, hogy pár ceruzavonással mi minden kerül papírra.

A kiállítás rendkívüliségét bizonyítja, hogy a három és fél hónap alatt nem apadt az érdeklődés, a hosszabbításra viszont nincs lehetőség, s aki lemaradt róla, annak pótolhatatlan a vesztesége!

Tóth Éva 11. A osztály

Túl az Óperencián

Egy délután az edzőnk megkérdezte tőlünk, tudjuk-e merre van a Kanári-szigetek, és eltölnénk-e ott egy kéthetes edzőtábor. Nos, így kezdődött minden...

Persze, majd kiugrottunk a bőrünkől az edzőtábor hírének hallatán, s az utolsó napok nagyon-nagyon lassan teltek, aztán eljött a nagy pillanat: február 28-án indultunk Ferihegyről. A csapat néhány tagja először ült repülőgépen. Az utazás alatt csodálatos látvány tárult elénk: az osztrák Alpok havas hegycsúcsai, majd a francia rivéria és a Côte

d'Azur, a spanyol tengerpart, a Földközi-tenger, a vadregényes, sziklás-sivatagos Marokkó. S száz kilométerrel később már felbukkant a horizonton a célállomás: Gran Canaria szigete. (Sokan úgy hiszik, a Kanári-szigetek a madárról kapta a nevét. Valójában a sziget névadója egy római írnok volt, aki – amikor itt járt a szigeteken – nagy, harcias, vad kutyákat

talált. Ezért úgy jegyezte föl ezt a szárazföldet, hogy a kutyák szigete. A kutya pedig latinul canis, innen tehát a név: Gran Canaria – Nagy kutya.)

A megérkezés napján belecsöppentünk egy 35 fokos, napsütéses, pálmafás, tengerpartos trópusi környezetbe. Előkerültek a bőröndökből a rövid ruhák, a falatnyi topok, a 32 felsőrész, na és persze a fürdőruha. A szálloda kertjében csodálatos, pálmafaligetes fürdőmedence csalogatott bennünket, és ha mi vizet látunk, nem létezik akadály! Így, hát az első délután a vízben telt, de miután lemostuk magunkról a medence sós vizét, a hasa mindenkit az étterem felé húzott. Mikor megláttuk a svédasztalszerűen felkínált finomabbnál finomabb ételeket, már tudtuk, mi lesz napjaink fénypontja: az étkezés. Egy-egy kimerítő edzés után – napjaink nagy részét az edzések tették ki – nagy evések következtek. Megkóstoltuk az összes helyi specialitást. A csípős, fokhagymás úgy nevezett mojjal leöntött főtt burgonya például nagyon ízlett mindenkinek. Ám az én számomra a legbizarrabb gasztronómiai élményt a canary leves okozta. Úgy vélem, szívesen megkóstolok mindent, ami ehető, azonban az, hogy a levesbe a burgonya a káposzta és a húsfélék mellé még narancsot is belefőzzenek, már nekem is meredek!

Sajnos, az idő nem kedvezett a kiránduláshoz, ugyanis egy jellegzetes időjárási jelenség érte el a szigeteket, az úgy nevezett calima. Ez annyit jelentett, hogy 3-4 napig az orrunkig sem láttunk, mert a szél áthozta a homokot és a párás levegőt Afrikából, s ez ráült a szigetekre. Így a hegyekből nem sokat láthattunk, de így is gyönyörű helyeken jártunk. Az első szerdán sikerült eljutnunk a sziget belsejébe egy körútra. Az első állomás egy botanikus kert volt. Itt megismerkedhettünk a szigetvilág jellegzetes növényeivel, többek között az aloe verával, a különböző kaktuszfákkal

és a sárkányfával. Ebből a kertből – sajnos – csak egy kis részt láthattunk, mert tovább kellett indulnunk a kráterhez. A szigetek vulkánikus eredetűek, de már régóta nem aktívak ezek a hegyek. Így Gran Canaria közepén található egy kráter, amelyben egy idős ember él a saját maga által épített kis házikóban, és csak 2-3 havonta jön be a városba.

Az itteni őslakosok, a guancsok a hegyekbe vájt barlangokban élnek. Ezek a hegy oldalába vájt otthonok minden igényt kielégítenek, az évi 2 fokos hőingás miatt még fűtésre sem kell gondolni. Hazafelé utunk a mandulafák és az „ezer pálma völgyén” keresztül vezetett. Csodálatos volt!

Aztán áthajóztunk a szomszédos szigetre, Tenerifére, és ellátogattunk egy állatkertbe, a Lora Parkba. Itt láthattunk több mint 300 féle papagájt, delfin-show-t, és egy egyedülálló pingvinakváriumot, ahol sarkköri éghajlatot alakítottak ki. Hazafelé láthattuk Tenerife északi partját, ahol a vulkanikus hamu miatt nem fehér, hanem fekete a homokföveny. Az óceán kékje és a part fekete színe leírhatatlan látványt nyújtott.

Nehezen tudnék legszebb emléket választani, de az óceán partján eltöltött idő mindenképpen dobogós helyezést kapna. Gran Canaria déli partja homokdűnéiről híres, melyeket az Afrikából érkező szél rakott le. Az óriási hullámok, az óceán sós illata, a dűnék, a világítótorony – mind egytől-egyig varázslatosak. És ha már a szép emlékeknél tartunk, oldalakat írhatnék még a kedves emberekről – a pincérekéről, a recepciósokról, a buszsofőrökről, a helyi úszócsapatról – és a hozzájuk fűződő emlékezetes kalandokról. Minden bizonnyal ők is megjegyezték bennünket, mert egy nem mindennapi kis társaság gyűlt össze az úszók közül, és biztos vagyok benne, hogy mi is vittünk egy kis színt az ő életükbe. Amit pedig mi kaptunk? Egy életre szóló élményt, és feledhetetlen napokat...

Menner Nóra 12. A oszt.

Csak egy Földünk van

Április 17-én, szombaton 9-kor nagy izgalommal léptem át a „Forrás” Gyermeke-Szabadidőközpont küszöbét. A „Csak Egy Földünk Van” vetélkedőre igyekeztem, amit a Föld napja alkalmából rendezett az intézmény. Sajnos, az osztályunk három ötfős csapatából csak hatan jelentünk meg. Odajött hozzánk egy néni, és kérte, húzzunk sorszámot, és bevezetett minket egy terembe. Majd megkért, hogy üljek át egy másik asztalhoz, ahol két fiú ült. Fogtam az összes tudásom, és átvittem a hármaskörhöz. Kiderült, hogy a fiúk a kilences iskolába járnak, abba, amelyikbe negyedikes koromig én is jártam.

Mivel nem ismertük egymás tudását, kicsit félve kezdtünk az első feladathoz. Három részből állt a feladat. Az elsőnél meg kellett határozni, melyik Nemzeti Park jelét látjuk a képen. Ez nem ment olyan jól, mint a második rész. Itt egy vaktérképen kellett megállapítani, hol található tíz Nemzeti Parkunk. Tetszett ez a feladat, otthon ezt gyakoroltam a legtöbbet. Szinte az összesnek én határoztam meg a jelét. A harmadik részben pedig a Nemzeti Parkokat jellemzők alapján kellett felsorolnunk.

A második fordulóban fényképek alapján kellett felismernünk az állatokat. Nagyon élveztük, bár elég keveset tudtunk megállapítani. Mikor ezt a feladatot is beadtuk, kicsit késve, de megérkezett Attila, az előző csapatom egyik

tagja. Mivel oda már nem mehetett, hozzánk került. A harmadik fordulónak már négyen néztünk elébe. A feladat az volt, hogy hangok alapján ismerjük fel az állatot. Közösen nagyon sok hangnak találtunk gazdát.

A következő fordulóban minden csapatból egy személynek ki kellett mennie a zsűri asztalához, ahová állatbőrök voltak kirakva. Újra én lettem a kiválasztott, remegő lábakkal elindultam az asztalhoz. Az első bőr egy kígyó bőre volt, ebben biztos voltam, mivel a pikkelyes darabka nagyon apró volt. A másodikban a vaddisznó bőrét ismertem fel, barna és sűrű volt a szőre. A következő egy fehér, barna csíkokkal tarkított bőr volt, szinte biztosra vettem, hogy a tehéné. Ezután következett egy koromfekete színű állat bőre. Ezt minden próbálkozásom ellenére sem sikerült megálapítanom. Talán az utolsó volt a legkönnyebb. A juh gyapjútát rögtön felismertem, mamámnál sok gyapjúszőnyeg borítja a padlót.

Az ötödik forduló elég nehéznek bizonyult. Két részből állt, először madárneveket kellett meghatározások alapján beírni egy keresztrejtvénybe. Megfejtésül az ÉV MADARA szót kaptuk. A második részben a kertírozsfarkúróról írtunk pár sort. Ezek után egy rövid szünet következett. Kipihenhetjük az izgalunkat, és megeheztük a tízórait. Barátnőmmel, Barbival arról beszélgettünk, hogy ment a csapatunknak a verseny.

A szünet véget ért, s új erővel nézhettünk szembe a hatodik fordulóval. Ez az ásványok feladata volt. Minden kérdésnél három lehetséges válasz közül kellett választani, és a helyes betűjelűt bekarikázni. A helyes válaszok betűjéből egy újabb ásványkincs nevét rakhattuk össze. Ezt ügyesen és gyorsan megoldottuk. Talán hetedik, és egyben utolsó feladatnál izgultunk a legjobban. Ez is két részes feladat volt, mind a kettő a bolygókról szólt. Először le kellett írni a kilenc bolygó nevét, és meghatározások alapján eldönteni, melyik égitestről van szó. Ezután szintén meghatározás alapján kellett eldönteni, milyen jelenséget ismerünk fel (pl. szívdárvány, napfogyatkozás, stb.). Miután beadtuk a lapot, nagy izgalom töltötte be a termet. Míg a zsűri visszavonult, volt időm írni a vendégkönyvbe, és megnézhettem a Szitta Tamás (egyik zsűritag) képeiből rendezett fotókiállítás is. Mikor aztán végre elérkezett az eredményhirdetés ideje, nagy izgalommal foglaltam helyet. Kiderült, minden izgalom felesleges volt, ugyanis a 14 csapat közül a 4. helyezést értük el.

Én úgy érzem, megérte a sok tanulás, amit felváltott a sok tudás, megérte a sok izgalom, amit felváltott a sok nevetés. Szeretném megköszönni Vargáné Kopasz Réka tanárnőnek a sok tudást, amit adott, és a sok fáradozást, hogy belém tömjé azt. Sajnálom azokat, akik nem tudtak eljönni, mert én egész életemben bántam volna, ha kihagyom ezt a versenyt.

Szűcs Annamária 6. C oszt.

Szécsi Gabriella 12. D osztályos tanuló verseiből

Depresszió

allomás

Mindent mit papírra vetek,
Híven tükrözi lelkemet.
Lehet bár pillanatnyi kép,
És tán senki sem írna eképp.
Később tán értéktelen gaz,
De ott, akkor hú és igaz!

Úgy érzem már minden elveszett,
Csak kergetek elmúlt percekét!
Eltűnt világot hajszolok?
És össze-vissza majszolok!
Nem elég, hogy sokat sírok,
Ráadásul jól meghízok!

Altató

Mit szeretek benne?

Szeretem daliás természetét,
Szeretem őszinte jellemét,
Szeretem a hangja dallamát,
Szeretem csibészes mosolyát,
Szeretem azt is mikor nevet
Szeretem azt is ahogy szeret.
Szeretem, amikor átölel,
Ó bár sose váltunk volna el!

Aludj kedves kisvirágom,
Míg én álmodat vigyázom!
Aludj szépen drága szentem!
Kezecske el nem eresztem.
Aludj, aludj kiscsillagom!
Bajod essen? Úgysem hagyom.
Hívogat az álomország
Hol a boldog álmod osztják.
Vár már rád az álomtündér,
Hogy álomba szenderüljél.
Menj hát szépen pici kincsem,
Drágább nálad semmim sincsen!
Álmodj szépeket te gyermek,
S tudd, hogy nagyon szeretlek!

Lehetőség

A mai kor gyermeke szórakozni, bulizni, kikapcsolódni vágyik. A rádió- és televízió-csatornák minden hullámhosszon a nap minden szakában felszólítanak az ilyen könnyed kikapcsolódásra. Ez lehet egy fergeteges táncőrület „némi” alkohollal, pár órás flörttel. Lehet a bugyuta poénokon kacarászni. S lehet egy film, amelyben az első öt percben már meg is történik az első zaftos jelenet legalább nyolc-tíz halottal, a film alatt egy félvárosnyi szereplő múlik ki ebből az árnyékvilágból, s a film végén az igazság (kinek az igazsága?) – természetesen – győzedelmeskedik.

S ez így megy nap nap után, egyik buli követi a másikat, „kikapcsolódás ezerrel”, s a mai kor gyermeke hozzászokott a könnyű fogyasztás élményéhez, nincs is már másra igénye. Így éli percekre szabdalta életét, mert elveszítette a világ teljességét, az egész élet megélésének élményét. Nem tudja már a világ szakralitását érzékelni. Nincs már számára Isten, akihez fohászkozna gondolatai között; amikor a kísértés ezeryi arca rámosolyog. Nem ismeri már a rend összetartó abroncsát, csak a vélt szabadság mámorító és bódító illatát.

Ehhez a korhoz és a kor gyermekeihez szól a Mel Gibson rendezte „A passio” című film. Sokan meg is nézték már a filmet, s látva a korbácsolásnak és a keresztre feszítésnek kegyetlenül hosszú és részletező jeleneteit, elégedetten állapították meg – abbahagyva a pattogatott kukorica majszolását –: „Ez aztán igen! Hú az anyját!”. Míg mások elfordítják fejüket, befogják fülüket mondván: „Ezt azért már mégsem kellett volna! Ez már nekem sok!”

Ők sokan megálltak a látványnál, nézték vagy nem nézték a filmet, de nem látták és nem értették, hogy a vásznon a gyötrelmeket előre átérző emberi én hogyan jut el a feladat vállalásáig elutasítva az ördög ajánlotta könnyű halál lehetőségét. (Hányan és hányan választják a könnyebb megoldásokat manapság is megrettenve a nehézségektől, a kényelem kedvéért, a több pénz vagy szabadidő kedvéért.)

Ők sokan nem látták, a szeretet világát hirdető Jézus hogyan vívja meg harcát, szenved el a hazug és erőszakos világ ostorcsapásait és szögeit, hogy aztán „harmadnapon” hirdesse győzedelmeskedő igazságát.

Ők sokan nem látták a tehetetlenkedő Poncius Pilátus kompromisszumokat kereső, a felelőségeket elhárítani igyekvő vergődését. Bizonyítván azt, hogy nem lehet féligazságok között élni. Nincs ilyen és olyan igazság.

Ők sokan nem érezték meg az Anya szenvedését, aki látja fiának stációit, s annak megdicsőült kínhalálát a kereszten.

Ők sokan nem látták a római katona vagy a jobb lator megtisztulását.

Ők csupán megnézték egy filmet, szórakoztak egyet, s néhány perc vagy óra múlva újra a kor gyermekeiként éli az életüket, s nem vették észre a *szabadulásuk* lehetőségét.

Te láttad?

Te megláttad?

Te észre vetted?

Kovács Ottó tanár úr

Túrmezei Erzsébet: Húsvét után

Húsvét előtt... nehéz, szomorú léptek.
 Húsvét előtt... zokogó, bús miértek.
 Húsvét előtt... ajtók, kemények, zártak.
 Húsvét előtt... arcok, fakóra-váltak.
 Húsvét előtt... szívek, üres-szegények.
 Húsvét előtt... kihamvadott remények.
 Húsvét előtt... egy nagy: Minden hiába!
 Bús eltemetkezés az éjszakába.

De húsvét lett! Feltámadott a Mester!
 Húsvét után el gyásszal, könnyekkel!
 Húsvét után futni a hírrel frissen!
 Húsvét után már nem kérdezni mit sem!
 Húsvét után új cél és új sietség!
 Jézus él! Nincs út, amely messze esnék.
 Húsvét után... erő, diadal, élet!

Csak azokért sírjunk húsvéti könnyet,
 akik még mindig húsvét előtt élnek.

100 ÉVE SZÜLETETT PALOS BERNARDIN

Dr. Kerekes Károly ny. zirci apátur előadása a közgyűlésen

Rendtársától, a nála mindössze kerek egy hónappal idősebb és hosszú élete folyamán kisdíák korától a legmeghittebb barátjától, Hegyi Kapisztrántól tudjuk, hogy Bernardin atya egész élete útján haláláig világító fátylaként akarta követni egy általa nagyon csodált filozó-fus bölcs mondását: „Az ember nem azért születik, hogy boldog legyen, hanem hogy megtegye kötelességét”. – Valóban akarta? Igen. Ezt általában tanúsítják azok, akik ismerték. És valóban a haláláig az „akarat embere” volt. – mondják. Nekem csak egy évig volt tanárom. Határozott követelményeket állító, szigorúan számonkérő, sokszor egyenesen szikrázó szemű-szavú előadó, olykor már-már katonás fegyelmet tartó és követelő, mindig organizáló fátylaláng pedagógus „örködött” még mosolygós arca mögött is. Felejthetetlen a Magyarországon 800 éves ciszterci élet jubileuma alkalmából a második világháború kellős közepén, 1942-ben a szentgotthárdi erdőben megszervezett ciszterci cserkész tábor a Bernardin atya szervezésében, a hősök emlékműve előtti „fogadalomtétel”, – a minden egyes hősi halott nevének elhangzása után az ezer ciszterci diáktorokból kirobbanó és minden ágyúdörrenésnél egthesítőbb kiáltással: „Jelen!”

Az ilyen és ehhez hasonló élményeknek több mint félévszázad után való felidézései is az életújulás vetőmagvait hullajtják újból az egykori résztvevők lelkébe, sőt a régi vetés gyökerein-szárain is új lelki gyümölcsök termését ígérő rügyeket is fakaszthatunk. Bernardin atya életútjának második felén azonban az eladdig sokat ígérő és valóban eredményesnek mutatkozó, az emberi akaratra épülő „filozófiai” – bármennyire varázslatos – életeszmény akármilyen túlhajtása is kevésnek bizonyult a megálmodott legtökéletesebb úton az elérni kitűzött legmagasabb (örök) értékek elérésére. Meg kellett hallania Isten Lelkének Izaiás által sugallott szavát: „Az én gondolataim nem a ti gondolataitok, az én utaim nem a ti utaitok”. Magyarán: az eddig oly sikeres „akciók” és varázslatos ünnepi programok útja helyett az egyre keservesebb „passiók” útját kell járnia Bernardin atyának. Egyre világosabban rajzolódik ki előtte a „rég-új”, egyetlen igazán végigjárni érdemes emberi életút, a Szent Kereszt királyi útja. Pontosan úgy, ahogyan azt a mi Urunk, Jézus Krisztus végigjárta.

Bernardin atya életében a „sikeres” akciók útjáról a „megszégyenítő passiók” útjára való látványos átváltás az ő 1945-ös első pécsi letartóztatása és kéthónapos internálása volt. Ettől kezdve élete a haláláig egyre tudatosabb felkészülés a Jézus Krisztuséhoz egyre hasonlóbba váló teljes életáldozatra. A próbatételek Kálvária csúcsa az 1961. február 6-ának éjszakáján Bernardin atya édesapjának lakásán történt letartóztatása, azzal a házkutatással

egybekötve, amelyben minden kéziratával együtt a már teljesen nyomdakész állapotban álló „Bevezetés a pedagógiába” című (egyetlen példányban meglévő) könyvét is elvitték és megsemmisítették. Majd elhurcolták és koholt vádak alapján ötévi börtönre ítélték. Kínosan kusza dolog volt ez. A ténylegesen letöltött 28 hónapjából húszat a Gyorskocsi utcai börtönben töltött. De raboskodott Márianosztrán és a Fő utcai katonai börtönben is. Megjegyzendő, hogy a Gyűjtőfogházból 1968. március 28-án szabadul amnesztiával. De közben már egy ideig 1964-ben a székesfehérvári plébániánkon lelkipásztori munkát is végezhet „szóbeli engedély alapján”. 1968-ban hivatalosan is felveszik a székesfehérvári egyházmegyei papok sorába. Ítéletét a Fővárosi Bíróság 1991-ben semmisnek nyilvánítja.

E sorok írója többször is meglátogatta őt székesfehérvári papi-otthoni betegszobájában. Mindig látszott rajta, hogy kimondhatatlanul sokat szenved. Elsősorban és igazán nem is a testi szenvedései gyötörték. Természetesen sokszor is szóesett börtönéletéről. Olykor az ott átélt megszágyenítő kínzásokról, verésekről, sátáni rafinériákról is. Sohasem panaszkodott. Beteg társai csak egyetlen esetet emlegettek, amikor éjszakai lázalmában, tehát teljesen öntudatlanul, hangos szóval felkiáltott: „Ne bántsanak!” Ezt a sokak által megfigyelt, és élete első felében igencsak megcsodált sikeres „akarat-embert” kimondhatatlanul bántotta, egyenesen gyötörte, hogy különböző testi-lelki kínzásokkal olyan „bevallott” cselekedetekről szóló jegyzőkönyvet is aláírtak vele, amilyen cselekedeteket ő sohasem követett el. Halála előtti utolsó találkozásunk alkalmával ezt a problémát ő maga hozta elő. Szavait ezzel zárta: Életem nagy forduló pontja (1945) után egyre tisztábban látom életemnek, azaz mindnyájunk életének értelmét, amit évek óta ebbe a rövid fohászba, felfohászokdába foglalok össze: „Ave Crux, spes unica! – Üdvözlégy Szent Kereszt, egyetlen reményem!” „Nagyon kérek, – kötötte lelkemre – ezt a fohászt írjátok majd Gyászjelentésemre.”

Palos Tanár Úr, Bernardin Atya, köszönjük a tanítást! A kereszten győzelmes Urunk, Jézus Krisztus legyen jutalmad!

Dr. Palos György Bernardin OCist főbb életrajzi adatai:

Budapesten született 1904. március 23-án. Apja Palos Lajos, a Győr-Sopron Ebenfurthi Vasúti Társaság igazgatója. Anyja Frick Eugénia. Középiskolai tanulmányait a Ciszterci Rend Budai Szent Imre és a Egri Szent Bernát gimnáziumában végezte. Ciszterci novícius lett 1920. augusztus 29-én. Ideiglenes fogadalmat 1922-ben, ünnepélyes (örök) fogadalmat 1927-ben tesz; ez év júl. 3-án szentelik pappá. A müncheni egyetemen tanul 1927–28-

ban, a budapestin 1928–29-ben. Magyar-német szakos tanári oklevelet szerez. Hegyi Kapisztránnal tanulmányi utat tesz az USA-ban, hogy alaposan megismerje a „modern” amerikai oktatási és nevelési rendszereket. 1929–33-ban tanár a budai, 1933–37-ben az egri gimnáziumokban, 1937–42-ben ugyanott igazgató., 1943. január 30-án kapja pécsi tankerületi főigazgatói kinevezését. 1945 nyarán letartóztatják és két hónapra internálják. 1947-ben a kultuszminiszter (a párt nyomására) szabadságra küldi. 1949-ben nyugdíjazzák. 1957-ben megint internálják tíz napra. 1961. február 6-ra virradó éjjel az akkor édesapja budai lakásán magát meghúzó Bernardin

atyánál házkutatás: minden írásának és a kiadásra kész könyvének elkobzása; elhurcolás és öt évre elítélés. 1963. március 28-án kiengedik a gyűjtő Fogházból; – „szóbeli engedéllyel” lelkipásztori kiegészítőként működhet a székesfehérvári templomunkban. Ettől kezdve, míg járni és beszélni tudott, a város hívő seregének egyik legszívesebben hallgatott igehirdetője, gyónatója, a hozzáférőknek legmegértőbb lelkiatyja volt. – A Fővárosi Bíróság 1991-ben nyilvánította semmisnek az ellene hozott ítéletet. 1992. május 14-én halt meg a Székesfehérvári Papi Otthonban. Testét a székesfehérvári templomunk kriptájában helyeztük öröknyugalomra. – Nyugodjék békében!

Palos igazgató úr két levele diákjaihoz

Kedves jó Fiúk!

Hálás szívvel köszönöm meg finom és nekem nagyon jóleső figyelmeztetéseket, amellyel megküldöttétek a nekem szánt emléket: szívetek-lelketek írásos visszhangját elválásunk perceiben. Lásátok Fiúk, – az ember nem önmagáé, hanem a hivatásáé, az az ember az Istené és a hazájáé, az ember a népéé és a munkájáé. És azok az emberek, akik ezt így vallják és életükben megvalósítják, azok igazában sohasem válnak el egymástól, soha nincsenek messze és távol egymástól. Azok mindig az Istennek élnek, népüknek szolgálnak, és így minden testi közelségnél közelebb vannak egymáshoz, bárhová is veti őket az élet. Ti ott álltok a gyermek- és ifjúkor határán, s talán ott álltok egy még csak nem is sejtett új világrend, új életforma küszöbén. Ha elhiszitek és tudjátok, – és ezt mindennél erősebben éreznetek kell! – hogy nagyon, igazán, kivétel nélkül szeretlek benneteket, akkor mindig egy úton fogunk járni, egy célért fogunk küzdeni, és – valamikor egy örökkévalóságban fogunk találkozni. Az utolsó szavam most is az hozzátok: Legyetek kegyelemben élő, fehérülő lelkek, legyetek névtelen, önzetlen szolgálói hazátoknak, és ne legyetek árulók

soha! És ha nehéz harcokat kell majd vívnotok, – önmagatokkal és önmagatokban –, akkor is mindig gondoljatok arra, hogy keményen, megalkuvás nélkül legyetek férfiak! És ha néha gondoltok még reám, akkor imádkozzatok értem és imádkozzatok azokért a már-már elkallódott életekért, akiket a magyarságnak megmenteni, e haza szívére és hűségére visszavinni legna-gyobb feladatom, leg-égőbb gondom. És: – tartsátok meg a kemény, katonás fegyelmet, szeres-étek, legyetek büszkék rá, s adjátok át példátok-kal a kisebbeknek, hogy megmaradjon a hagyomány, a kemény, szolgálni akaró élet hagyománya az egri gimnáziumban. És ha elfáradtok, akkor gondoljátok meg: ott vagyok, jelentést kérek és felelőségre vonlak Benneteket, bírjátok-e a harcot, álljátok-e a vártát, tartjátok-e a fegyelmet, és szeretitek-e az egyszerű, kemény, igénytelen és lemondó életet. Így lesztek férfiak, így lesztek vezetőik, így lesztek fiaik, harcosai az Evangéliumnak és a magyarságnak.

Fiúk, – áldjon meg Benneteket az Isten!

Pécs, 1943. április 8.

Kedves jó Fiam!*

Purszki Gézától meghívást kaptam valamennyiőtök nevében tízéves érettségi találkozótokra. Mivel levele szerint a választ Hozzád kell elküldenem, kérlek fogadd a magad nevében is, meg minden osztálytársad nevében is azt, amit mondandó vagyok.

Amióta Egerből eljöttem, sok találkozóra szóló meghívást kellett visszatudasítanom. Így mondom: „kellett”, – mert azóta sok minden megváltozott életemben, s úgy érzem, egészen mély, sokszor önmagam előtt is rejtett érzéseimre cáfolnék rá, ha most rászánnám magam arra, hogy ismét találkozjam Veletek. Az árnyékok, melyek egri éveim óta egyre súlyosabban borulnak felém, csak erősítik azt a meggyőződésemet, hogy – senki se térjen oda vissza, ahonnan eljött, s ahol valamikor emberileg boldog volt. Bízom abban, hogy

*Az 1947-ben érettségizett osztály 10 éves találkozóját szervező Kádár Emilnek írt levél.

egyszer fölszakad a köd, és én is végigmehetek a Primuszon, ahol reggelenként sétálva vártalak Benneteket is... Addig meg fogadjátok el: Nem tartózkodás, nem aggodalom, hanem egyszerűen az az érzés tart távol, hogy nem akarok a megkopott jelenből visszaneézni elmúlt életemre. – Boldogan olvastam Géza leveléből, hogy közületek mindenki – a régi. Kevés alsós osztály volt, amelyre annyi szeretettel és megnyugvással tudnék visszagondolni, mint a tiétekre. Ezért kérlek, gondoljatok majd reám olyan szeretettel, mint én őriztem lelkemben emléketeket, és tartsatok meg mindig bátyátoknak, atyátoknak és barátotoknak.

Az Úristen áldásáért imádkozva, szeretettel ölel valamennyiőtöket volt igazgatótok:

Székesfehérvár, 1957. július 14.

100 ÉVE SZÜLETETT HEGYI GÁBOR KAPISZTRÁN, a Szent Bernát gimnázium utolsó igazgatója

Hegyi Gábor Kapisztrán Sátoraljaújhelyen született 1904. február 22-én. A ciszterci rendbe. 1921. augusztus 14-én lépett, ekkor öltötte magára a rend novíciusainak fehér habitusát a fehér skapuláréval. Első, egyszerű fogadalmát 1922. augusztus 17-én tette le, s a fehér skapulárét ekkor váltotta fel a fogadalmat tett rendtagok fekete skapuláréjával. 1926. június 26-án tette le ünnepélyes fogadalmát. Pappá még ugyanezen év szeptember 8-án szentelték. Az egyetemen latin-történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett. Tanári pályafutásának első két esztendejét 1926–28 évet Egerben töltötte, ahol mindkét szaktárgyát tanította. Innen azonban Werner Adolf zirci apát maga mellé rendelte apáti jegyzőnek, majd 1931-től hat éven keresztül az apáti tükör feladatát látta el. 1937-től 1938-ig Rómában folytatott tanulmányokat, ahonnan hazatérve Werner Adolf apát úr a budai ciszterci gimnáziumba helyezte. Itt szaktárgyait tanította, s tevékeny részt vállalt az ifjúsági cserkészmozgalomban.

1943-ban Endrédy Vendel zirci apát Egerbe helyezte, ahol az egri rendház perjeli valamint a Szent Bernát Gimnázium igazgatói tisztét is ellátta. Én 1943. szeptemberében kezdtem az első gimnáziumi évemet Egerben. Felvételem nem volt egyszerű. Felvételi vizsgát ugyan nem

kellett tennem, de negyedik elemista bizonyítványomat nagyon alaposan megvizsgálták, s minthogy abban volt egy kettesem írásból, így a ciszterci gimnáziumba nem nyertem felvételt Tudvalévő, hogy ekkor a legjobb jegy az egyes volt, s a legrosszabb a négyes. Hogy mégis első osztályos lehettem, azt kizárólag Kriston Endre püspök úrnak köszönhetem, aki felvételem ügyében közbenjárt. Hivatkozott egyik XVIII. századi apai rokonomra, Kilián Dániel egri prépostra, aki az egri, egykori jezsuita, most a ciszterci rend kezelésében álló templom Szent Alajos oltárának építési költségeit is vállalta. Így boldogan iratkoztam be az első osztályba. Hamarosan állandó ministráns is lettem, amelynek következtében családunk számára nagyon kedvező előnyöket élveztem. Állandó ministránságom első napjától kezdve tandíjmentességet élveztem, az iskola Segítő Egyesület könyvtárából az éppen aktuális tankönyveket térítésmentesen vehettem kölcsön, s minden nap reggelit kaptam.

Édesapám vasúti segédtsízt volt, édesanyám velünk volt állandóan elfoglalva, s így édesapámnak kicsiny fizetéséből rajtam kívül még három növekvő gyermeket, édesanyámat és apai nagyanyámat kellett eltartania. A háború éveiben azonban még jobban megviselték a családot. Édesapámnak az egri vasút állomás személyzetével együtt el kellett távoznia, s 1944. november végétől, 1945. májusáig messze, Csehország felé menekítették őket, míg végre meglehetősen kalandos úton ő és az egész személyzet is haza térhetett 1945 májusában.

Talán 1945 novemberében történt, hogy Hegyi igazgató úr az egyik tíz perces szünet végén elsétált a katonás rendben álló osztályok előtt s néhányunknak csak annyit mondott:

A következő szünetben gyere fel hozzám! — Így kerültem életemben először gimnáziumunk igazgatójának szobájába, ahol hamarosan kiderült az is, hogy miért voltam én is a kiszemeltek között. A novemberi hidegben egy nagyon hitvány, agyon szakadozott, lukas talpú tornacipőben toporogtam a sor leghátulján, s Igazgató úr ezt azonnal észrevette, s fenn, szobájában rámutatott a sok pár új bakancsra, s csak ennyit mondott:

Válaszd ki magadnak a megfelelő számút! — Hogy valóban jót választottam-e, nem tudom. Rossz nem, legfeljebb nagy lehetett, s így legalább még a következő télen is ebbe járhattam iskolába. Majd a méricskélés után leültetett dohány színű garnitúrájának egyik foteljébe, s hosszasan hallgatta családi körülményeinket. Azt hiszem ez a bizalmas és az időt nem méricskélő beszélgetés nyerte meg számomra őt, a gimnázium igazgatóját. Ettől kezdve nagyon sokszor fordultam meg nála, s éveken keresztül a szobájában gyóntam. Ő pedig a kisdíák vagy a későbbi kamasz mindenféle görceire, lelkiismereti problémáira, mindig nagyon bölcs eligazítást adott. Máig emlékszem: egyik tanárunk valami diákcsinny miatt engem vett elő, bár én ezúttal vétlen voltam, s hiába próbáltam tiltakozni ellene, nem hitt nekem. Szinte sírva mentem Igazgató úrhoz, s elpanaszoltam neki a dolgot. Beismertem sok minden másban lehetek én ludas, de éppen ebben az ügyben nem. Ő hitt nekem, de nem tudom mit tett ügyemben ezután, az azonban bizonyos, hogy ezután a tanár úr sem bántott többé.

Az első gimnáziumi osztálytól kezdve nagyon jó osztályfőnökünk volt, Ágoston Julián, akivel úgy ismerkedtem meg, hogy a nagyudvaron az egyik szünetben fogócskázunk. Ő reverendáját cingulusa fölé húzta, s így a térdig érő szoknyában már egészen könnyen futott. Megszerettük. Ágoston Julián is ugyanazt a Szent Bernát-i szellemiséget képviselte, mint Hegyi Kapisztrán. S civilben alig láttam őket. Hegyi Kapisztránt legfeljebb csak akkor, amikor valamelyik tanárunk, cserkésztsíztünk vagy parancsnokunk által vezetett táborban meglátogatott minket. Ekkor hibátlanul vasalt cserkészínget viselt és keki színű térdnadrágot, amit derekán a cserkészövvel erősített meg. Ingén tisztí vállpántja jelezte, hogy a cserkész mozgalmában már kora ifjúságától fogva tevékenyen részt vett.

Amikor a rendet feloszlatták, az egri ház perjele higadtan, nyugodtan szervezte meg a számára bizonyára a legfájdalmasabbat, a rendház kiürítését. Minden rendtag személyes holmiként vihette magával a legszükségesebb bútorokat és könyveket, teherautók jöttek és vitték az öregebb és fiatalabb rendtagok, a tanár urak holmiját új, nagyon szerény otthonukba. A bútorok szállításánál sokat segítettem. S amikor a rendházat az erre kirendelt hatóságoknak átadta Hegyi igazgató úr, akkor a clausura lépcsőházában lévő hatalmas keresztet énekszóval, s imádkozva vitte át rendtársaival együtt a templomba, s a Szent Kereszt oltár melletti falra helyezte. Ez a kereszt mindmáig itt őrzi a kényszerű átadás fájdalmas emlékét.

Mint ismertes, Mindszenty József, bíboros esztergomi érsek úr rendeletére szerzetes tanárok civilben sem vállalhattak középiskolai oktatást. Így tanáraink egy része egyházi szolgálatot vállalt, az idősebbek nyugdíjba mentek, s rokonságuknál voltak kénytelenek otthont találni. A fiatalabbak kesztyű és harisnya kötődében vállaltak munkát. Hegyi Kapisztrán az egri szemináriumban kapott szobát, s ott a papnövendékeket tanította latinra. Már egyetemista voltam, s még mindig hozzájártam rendszeresen gyönni. A rend feloszlátása után még jó néhány évig misézhetett a ciszterci templomban, sőt nagyobb ünnepeken, karácsonykor, húsvétkor, pünkösdkor a kispapok és a templomban lelkészi szolgálatot teljesítő rendtagok mellett asszisztenciás misét is mondhatott. Azt hiszem, akkor szerettem meg azt a fegyelmezett s nagyon áhítatosan végzett liturgiát.

Az ötvenes évek végén vagy inkább a hatvanas évek elején őt is, mint igen sok rendtársát kitiltották Egerből, előbb Hajdúszoboszlóra, került kisegítő lelkésznek, majd Zaránkra plébánosnak. Innen az államvédelmi hatóság utódintézménye kényszer tartózkodási helyéül a pannonhalmi szociális otthont jelölte ki számára. Innen azonban igen gyakran Pestre utazott, s ekkor rendtársa, Rácz Pelbárt lakásán kapott ideiglenes otthont. Szorgalmasan dolgozott a rendtagok hagyatékának gondozásában. Az Úristen azonban nagyon nagy kereszttel ajándékozta meg. Pannonhalmi évei idején egyik szemének belső nyomására panaszkodott. Pestre utazott, s egyik régi tanítványa, egy neves szemorvos vizsgálta meg. A fájdalom nagyon súlyos szembetegségnek volt biztos jele. A kiváló szemészprofesszor, azt ajánlotta, hogy azt a szemét, amely állandóan fáj, azonnal ki kell vennie, mert különben a baj

átterjedhet másokra is. Gábor bácsi, akkor már így hívtam, csak annyit kérdezett:

— Mikor jöhetek? Holnap nem lesz még későn? — Nem volt még későn, s másnap vagy harmadnap elvégezték rajta a tragikus szemműtétet. A baj csak az volt, hogy a másik szeme is nagyon gyenge volt. Egyszer pesti ideiglenes szobájában ministráltam neki. Akkor már semmit nem látott. Kezét úgy kellett odavezetnem a kehelyhez és az ostyához, a mise szövegét kívülről tudta. Fájdalmas volt látni azt a férfit így, aki életemnek egyik legfőbb irányítója és példaképe volt. Egyszer meghívott ebédre egyik budai vendéglőbe, s vendégszeretétét ekkor s korábban is annyiszor élvezhettem. Minden látogatásom alkalmával kávéval, cigarettával kínált, tudta, hogy mindkét szenvedélyemnek rajba voltam.

Amikor a rendtagok újra felvehették rendi ruhájukat, amikor a rend tényleges létezését az állam-egyházi hivatal hallgatólagosan tudomásul vette, akkor láttam újra ciszterci habitusban. 1989-ben ünnepeltük az egri gimnázium alapításának háromszázadik évfordulóját. Őt akkor már vezetni kellett, hiszen már semmit nem látott. Egyik budai tanítványa segítette a gimnáziumnak ahhoz a falához, ahol egykor az iskolazászló függött üvegezett keretében, s ahol a háborúban elesett egykori diákok nevét őrizték márvány emléktáblán. Szerényen állt ott s végül a diákszövetség elnökének beszéde után ő, mint a ciszterci gimnázium utolsó egri igazgatója szólt néhány mondatot. Szavai számomra megrendítőek voltak. Idézni csak pontosan érdemes, hiszen gondolataiból ugyanaz a fiatalos lendület áradt, mint amelyet évtizedekkel ezelőtt iskolai ünnepélyeinken vagy templomi szószékről már annyiszor hallhattunk:

Magyar testvéreim!

Sokan vagyunk itt együtt azok, akiket mindenki lát, még többen, sokkal többen vannak azok, akiket nem látunk, de ők is itt vannak. Én azt kérem tőletek, hogy szívetekben is mindig legyenek ott. Ne felejtsetek el őket! A hősi halottaknak kegyelet és dicsőség! A visszamaradottnak, az élőknek, a továbbélőknek kötelességük megteremteni minden olyan föltételt, hogy ez a magyar föld magyar föld maradjon. Eddig egymás mellett léteztünk az

utóbbi időben az állami iskolák és a régi iskolák kivénhedt tanárai viribus unitis, kézen fogva, mert célunk egy, a magyar jövő, a magyar ifjúságot úgy nevelni, hogy az egy új ezer évet tudjon felépíteni. Ez a ti kötelességetek szülők és tanárok! A fiúk és leányok vegyék át ezt a felelősséget, mert az ő kezükben van a magyar jövő. Ők felelősek azért, hogy mi lesz ebben az országban. Nem szét-húzás, nem a meg nem értés vezet célra, hanem mindig azt kell nézni, hogy mi köt össze bennünket! Ez a mi kötelességünk a száz vagy kétszáz vagy nem tudom hány év múlva itt élő magyarsággal szemben. Legyen ez szülői feladat, tanári feladat, mert hiszen egy a cél: ennek a hazának a megőrzése, megvédése, még tökéletesebbé tévése, és az hogy itt mindenki boldog magyar ember legyen.

Lelkesítő gondolatai nagyon messzire tekintettek. Akkor még nem sejtette, hogy az egri, a budai, a pécsi, a székesfehérvári ciszterci gimnázium hamarosan a rend kezelésébe kerül, s a magyar ifjúságnak az a része, amely egyházi iskolát választott magának, ezt a felelősséget bizonyára megérti és át is fogja venni, s a boldogabb jövő megteremtését feladatának is fogja tekinteni. Egy évvel később, 1991-ben amikor az állam a szerzetesrendek működését újból engedélyezte, akkor a magyar ciszterciek egy Szent Bernát naphoz kapcsolódó megemlékező, hálaadó szentmise Zircre eljöttek. Magam, az egykori egri diák szintén ott voltam, s Hegyi Kapisztránt, aki ekkor már semmit nem látott, magam vezethettem be a szentélyben lévő stallumba. Furcsa, de akkor ezzel a tettemmel úgy éreztem, hogy megháláltam mindazt a jót, amit életemben tőle kaptam. Azóta tudom, hogy tanítványaimnak, gyermekeimnek és unokáimnak tudom visszaadni azt a szeretetet, amit tanáromtól, igazgatómtól, lelki atyámtól, nagyon kedves, nálam öregebb barátomtól kaptam.

1991 telén pannonhalmi szobájában agyvérzés érte. Győrbe szállították, s a kórházban meghalt. Temetésén a stallumban az atyákkal és a fiatal növendékekkel én is együtt imádkoztam az utolsó egri ciszterci igazgató lelki üdvéért. Isten áldja őt ott is, ahová akkor rendeltetett!

Dr. Kilián István

Érettségi találkozót terveznek 2004-ben

- a 60 éve, 1944-ben érettségizettek **június 19-én;**
- az 58 éve, 1946-ban érettségizettek **július 3-án;**
- az 55 éve, 1946-ban érettségizettek **június 5-én;**

KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!

Alapítványunkra több befizetés érkezett Diákszövetségünk elnökségének felhívására.

Külön köszönet a külföldön élő diáktársainknak adományaiért: **Húsvéti Sándor** (1945) Scarborough, Canada – **50 CAD**, **Faluhelyi (Fischer) János I** (1934) Wiesbaden, Németország **50 +100 EUR**, **Ficzere József** (1946) Lodi, USA –**100 \$**.

Elbúcsúztunk Rédei tanár úrtól!

Rédei Rezső
1913 – 2004

2004. március 26-án életének 91. évében elhunyt Rédei Rezső ny. testnevelő tanár, szakfelügyelő, 1941–48 években a Szent Bernát gimnázium tanára.

Egri tanítványai gyakran keresték fel budapesti lakásán, ahol betegsége ugyan helyhez kötötte, de a látogatóit lebilincselte szellemi frissessége, és kedves felelőségének vendéglátó szeretete. Benne több évfolyamunk vesztette el egyetlen élő tanárát.

Végső akarata szerint szűk családi körben temették el április 2-án. Tanítványai a budapesti ciszterci Szent Imre templomban és Egerben a Szent Bernát templomban tartott egésztelő szentmisén búcsúztak Tőle.

Requiescat in pace!

Rédei Rezső 1913. május 18-án született Pozsonyban. Itt töltötte gyermek- és ifjúkorát, középiskoláját is itt végezte. Érettségi után a prágai Károly Egyetemre iratkozott be, ahol kiváló eredménnyel középiskolai tanári oklevelet szerzett földrajzból és testnevelésből. A Felvidék visszatérése pályájának kezdetére esett, és tanári munkásságát 1939-ben már a szentesi gimnáziumban kezdte. 1941/42 tanévben kapott kinevezést a ciszterciek egri Szent Bernát Gimnáziumába. Sok tanítványa emlékezik a fiatal testnevelő tanárra, aki a régi tornaórák egyhangúságát áttörve a test nevelését igyekezett összhangba hozni a szellem nevelésével. A korabeli Évkönyvekben olvashatunk diákjainak különféle sportágakban elért sikereiről.

Az iskolánk államosítása után 1957-ig Egerben tanított, majd Budapesten testnevelési felügyelői feladatokat látott el nyugdíjazásáig. Egri iskolánkra és tanítványaira mindig jó szívvel emlékezett: „Büszke vagyok, hogy ebben az iskolában dolgozhattam jó tárgyi feltételek mellett, kulturált körülmények között, rendezettségben, fegyelmeltségben...”

Rédei tanár úr diákszövetségünk életét is nagy figyelemmel kísérte. Újságunkat szívesen fogadta és többször is tanácsokkal segítette. Tudtuk, hogy helyhez kötöttsége miatt is emlékeit feljegyezte. Ez év februárjában kértük, hogy visszaemlékezéseiből juttasson egy párat újságunknak, amit volt tanítványai is bizonyára szívesen olvasnának.

Emlékező sorainkat így kiegészíthetjük ez év március elején írt levelével és a hozzá mellékelte két kis diák-történettel. *(Tudjuk, hogy kedves unokáját, Erikát bízta meg, hogy újságunknak további részleteket válogasson. Várjuk ezeket!)*

Kedves leveled jólesett. Mindenek előtt azért, mert ilyen megbecsüléssel számon tartotok.

Kérésrel kapcsolatosan egy pár előzetes szót.

1973-ban mentem nyugdíjba. Időmilliomos lettem. 1956-ban forradalom idején olyan ukázt kapott az iskola, hogy tartsuk az ifjúságot az iskolában., nehogy az utcán hőzöngjenek. Az igazgató megkért engem, hogy a 7/c-ben váltsam fel az osztályfőnöknőjüket, mert nem bír a fiúkkal. Engem túlon túl nagy ovációval fogadtak. Azt mondtam nekik: srácok, ha leültök a helyetekre, mesélek nektek valamit. Miután ez megtörtént, elkezdtem élettörténetemet Trianon jegyében. Szájtátva hallgatták. Később az igazgatóm megkérdezte tőlem, hogy mit csináltam, mivel csillapítottam le az osztályt, hogy olyan csend volt. Az önélet-rajzommal - feleltem.

Akkor határoztam el, majd ha lesz rá időm, le is írom, mert ha az a felbolydult ifjúság ilyen nagy figyelemmel hallgatta, akkor érdemes lesz rendszerbe foglalva leírni is.

Lett rá időm. A 80-as években elkészült, beszöve kommentárjaimat is. Ma boldog-boldogtalan könyvet ír. Oka lehet a pénz, a hiúság, feltűnési viselkedés vagy egyéb célzatok. Én pusztán a magam szórakoztatására írtam önéletrajzot. Kiadni azért nem lehetett, mert teljesen elfogulatlan. Azt nem gondoltam, hogy újraolvasva még aggastyán koromban is szórakoztatást jelent., amikor fotelhoz kötötten még a beszéd is fáraszt. A szép mementumokat újraéltem. Csak a szépeket!

Annyit megígérhetek, hogy a Fehér/Feketébe odavaló részleteket küldöm neked, és közlésre alkalmasságát Rátok bízom. Úgy hirtelenében mellékelek kér visszaemlékezést. Tovább kutatok a Fehér/Feketébe alkalmas részletek után.

Budapest, 2004. március 5.

Szívélyes üdvözléssel

Rezső

Rédei tanár úr visszaemlékezéseiből

A füttyszó

Már megkezdődött a testnevelési óra, amikor elhangzott egy éles füttyszó. Kíváncsi voltam, hogy jókedvében ki követte el. Leállítottam az osztályt és megkérdeztem. Senki sem állt elő.

Ezért haragudtam meg.

Adtam 1 percnyi gondolkozási időt, különben megizzad az osztály.

A perc leteltével előállt a tettes. Pontosan a legkedvesebb tanítványom, a legkitünőbb tanuló, a legjobb, legelegánsabb tornászom, az országos bajnokságot nyert csapat tagja. Nem tudtam elhinni. Azt hittem, csak magára vállalta.

1974-ben a 25 éves érettségi találkozójukon kiderült, hogy tényleg Ő volt a tettes.

Az izzasztásért ott kértem bocsánatot Tőle és osztályától.

A pofon

1942-ben történt. Egy ötödikes azzal állított elém, hogy – Nagy baj van tanár úr! Az osztályfőnök úr felrendelt a szobájába.

– Sanyikám, mi ebben a baj? – kérdeztem.

– Ilyenkor mindig meg szokott pofozni!!

– Ugyan Sanyi, ne gondold mindig rosszra! Biztosan csak kérni akar valamire, vagy üzeni valakinek – nyugtattam.

Félóra múlva jön, zsebkendőt tartva az arcára és csak annyit rebeg:

– Ugye megmondtam!

LEVELEK – ✉ – LEVELEK – ✉ – LEVELEK

Faluhelyi (Fischer) János 1934-ben érettségizett Wiesbadenben élő diáktársunk leveléből:

Hálás szívvel köszönöm a lap karácsonyi számát... Szeretném hinni, hogy nem fogsz nagyon megharagudni rám, ha a lappal kapcsolatban néhány megjegyzést teszek...

Nagyon szíven ütött – *Egy különös nap története* – cikkírójának a „magyar” (idézőjelben!) *Hiszekegy*-gyel kapcsolatos giccs szava. Ez rögtön eszembe juttatta Josef Mohr „Stille Nacht”-jának történetét. Már diákoromban is eléggé elterjedt volt Magyarországon is. De ott is az volt a vélemény – az egyházi szaktekintélyek véleménye is –, hogy az sem költészeti, sem zeneileg nem felel meg az egyházi énekek követelményeinek, és pontosan ezt a kifejezést használták: giccs. Mikor közel 40 éve ide kijöttünk, még akkor is, itt is ugyanez volt a hivatalos nézet. Hiába kérte a nép, hogy vegyék be az egyházi énekes könyvekbe, szó sem lehetett róla. (Ma már benn van.) Persze az emberek ettől függetlenül énekeltek. S mi van manapság? Ha adventben bekapcsolod a rádiódat, vagy televíziódat? Nemcsak a német nyelvterületen, hanem mindenütt ezt hallod...

Lehet, hogy az eszem mást mond, mint a szívem, mégsem szégyellem bevallani, hogy imáimból nem hiányzik sohasem ez a „giccses” magyar hiszekegy...

Dr Bán Ervin 1942-ben érettségizett Budapesten élő diáktársunk levele:

OLVASTAM...

.. az Egri Fehér/Fekete 2003. évi 3. (karácsonyi számában) Vongrey Gusztáv életrajzát. Jól ismertem őt, bár nem voltunk osztálytársak. A gimnázium fúvós zenekarában együtt fújtuk a marsot. Örültem, hogy – diákságunk elmúlta után először – megtudhattam róla valamit.

Például azt, hogy szakvizsga előtt kizárták őt az egyetemről, mert nem vállalta a diplomaszerezés utáni tanítás kötelezettségét. Ismerem a történet háttérét. Az iskolák hatalmas létszámfelduzzasztása miatt nagy volt a tanárhiány, és ezen parancsszóval akart „segíteni” a diktatúra. A már diplomástanárokat, tanítókat, ha nem a köznevelésben dolgoztak, arra kötelezték, hogy hagyják ott a munkahelyüket – hivatalt, laboratóriumot stb. –, és menjenek tanítani. A tanárszakos hallgatóknak pedig írásban kellett kötelezettséget vállalniok, hogy az oklevél megszerzése után vállalják a tanítást. Így érthető, ami Vongrey Gusztávval és társaival történt. Az elmondottakból következően úgy gondolom, hogy azt a bizonyos nyilatkozatot a világi tanárjelölteknek is alá kellett írniuk.

De az meghökkentett, hogy „Zsirai dékán” zárta ki az egyetemről a történet szenvedő hőseit. Zsirai Miklós legkedvesebb egyetemi mesterem volt. Jelentős részben szívélyes tanár–tanítvány kapcsolatunknak tulajdonítható, hogy nyelvész lettem. (Nemrég kaptam dicséretet – érdemtelenül – egy nyugati magyar lapban, nyelvészprofesszortól, a finnugor nyelvészet terén bizonyított tájékozottságomért.) Nagyon szerettem Zsirai szép, hajlékony, a nyelvet kitünően kezelő magyar beszédét. Nem olyan embernek ismertem őt, aki szeret másoknak ártani. A kizáró intézkedés döntése valamilyen magasabb pártfórumon született meg; Zsiraira csak a személynek szóló értesítés aláírása maradt – magától érthető, hiszen ő volt a kar dékánja.

1945-ben nagy meglepetést okozott a budapesti egyetemen, hogy az addig apolitikusnak ismert professzor belépett a kommunista pártba. A kommunisták nagyon kihasználták. Mindenféle feladatot, tisztséget oktrojáltak rá, erején felül dolgoztatták. Már doktori szigorlatom idején, 1948-ban láttam rajta a hajszoltságot. Érthető, hogy ilyen állapotban nem

lehetett ereje a hadakozásra. Aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók. Valószínűleg az okozta az idő előtti halálát, hatvanhárom éves korában, 1955-ben.

A magyar tudomány tisztelettel őrzi emlékét, tanítványai, folytatói nem tesznek neki politikai szemrehányást. Én is becsülöm a tudását; szeretettel emlékezem rá – bizonyára sokan mások is, köztük magyar szakos *cisztercita diáktársaim*.

hírek...hírek...hírek...

- **KILIÁN ISTVÁN DIÁKTÁRSUNKKAL** közöl interjút az Új Ember katolikus hetilap 2004. január 4.-i száma. A miskolci egyetemen ma is aktívan működő irodalomtörténész professzor több évtizede az iskoladrámákat kutatja a Kárpát-medence területén. Munkája eredményeként most jelent meg a Piarista iskoladrámáinak első kötete, de ő rendezte sajtó alá a Minorita iskoladrámák c. kötetet és számos tanulmánya jelent meg e tárgykörhöz kapcsolódóan. (Ezek között közelebbről érint bennünket a Dobó István vármúzeum 2000 évi évkönyvében megjelent írása, mely iskolánkban, az egykori egri jezsuita gimnáziumban előadott *Dráma Dobó Istvánról és az egri vár védelméről – Eger, 1700* c. darabról, az előadásának körülményeiről szól. Így bepillantunk az egykori, még alig egy évtizedes múltra visszatekintő iskola életébe is.)

Az újság a hetedik évtizedét átlépő irodalomprofesszort köszönti, melyhez diáktársai is örömmel és egy kis büszkeséggel csatlakoznak.

- **DR. RENN OSZKÁR**, diákszövetségünk alelnöke „rendkívüli” történelemórát tartott iskolánk 12.B osztályában az 1956-os eseményekről.

- **DR. DEBRECZENI IMRE SIXTUS** atya halálának 50. évfordulója alkalmából Egerben a Szent Róbert Konvent oblátusai a baleset helyszínén emlékeztek a vértanúra, és megkoszorúzták a Szent Bernát templomban levő emléktábláját. Február 21-én, reggel szentmisén emlékeztek meg róla.

Székesfehérvárott Dékány Árpád Sixtus OCist mutatott be szentmisét az elhunyt ikertestvérével Debreczeni Gyula lazarista atyával koncelebrálva. A misén részt vettek a Debreczeni család tagjain kívül Sixtus atya egykori hittanosai, hívei, egri kispapok és az egri gimnázium néhány diákja és tanára. Utána a fehérvári ciszterci templom kriptájában koszorút helyeztek Sixtus atya sírjánál.

Gimnáziumunkban kiállítást rendeztek a megőrzött dokumentumokból.

Hírek Zircből

- **DIAKÓNUSSÁ SZENTELTE.** *Pop (Papp) Sándor István* és *Virth Ferenc József* örökfogadalmas testvéreinket *dr. Szendi József* ny. érsek atya 2004. március 5-én. a Zirci Apátság bazilikájában

- **SZENT POLIKÁRP ÜNNEPÉN** 2004. február 23-én. *Imrefi Mór* testvérünk megújította 1 első fogadalmát. Damján testvér noviciátusa után első fogadalmat tett a Zirci Apátság bazilikájában.

- **ZAKAR F. POLIKÁRP** főapát úr kinevezte a Zirci Apátság új perjelét és alperjelét. Cézár perjel és Levente alperjel atyák 3 évre szóló kinevezése lejárt, így Főpát Úr a konvent meghallgatása után kinevezte *dr. Bán Elizeus* atyát a Zirci Apátság perjelévé, továbbá megerősítette *Hervay Levente* atyát alperjeli hivatalában. Dr. Bán Elizeus atya eddig novícius mester és a növendékek prefektusa volt. Ezen hivatalait megtartotta.

H A L O T T A I N K

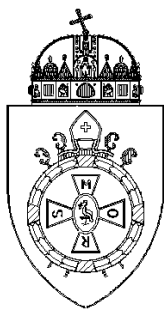
Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Szamosvölgyi Attila (1942) – Eger

Requiescat in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál *Tóth Kamill*, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.: (36) 429 642 ill. *Oláh Gyula*, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.: (1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hbc.hu – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE 2004. húsvéti számát *Oláh Gyula*, a „*Színés*”-et *Kovács Ottó* állította össze.

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának lapja
és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola „színes” hírei

CSÍPÓS HAJNALON

Most már, ha megindul a szél,
egy-egy levél is útra kél,
azt hinnéd, szíromlevelek,
és a nyár játszik még veled,

pedig már ősz ez, kora-ősz,
a hulló hajnal rád esőz,
nedves a fű, fa, harmatos,
s csípősek már a hajnalok.

Döbbsenten állsz. hát vége már,
elillan a tavasz, a nyár?
Alig éltél, – már itt az ősz,
hajadban egyre több az ősz

hajszál: az őszi fák között
jajongás indul, eltörött
a napfény tükre, s hallgatag
fénnyel búcsúzkodik a nap.

Ez már az ősz. Csípős, hideg:
fázol, de nem szólsz senkinek,
hiszen ha egy-egy szív megáll,
azért az élet megy tovább.

Télre tavasz jön újra majd,
a száraz ág zölden kihajt,
s ujjong minden a nap alatt.
Csak te leszel a föld alatt.

Ágoston Imre Julián

Szeretett tanárunk Csípős hajnalon c. verse válogatott vers-gyűjteményének gépelt kéziratában található. Ezt a válogatást – amelynek nagyobb része nyomtatásban a Tiszta Kút kötetben jelent meg halála után – Á .J. maga állította össze. A zirci apátságban őrzik Ágoston Julián verseit és egyéb írásait tartalmazó hagyatékot, melyet Ágoston Zsolt Á. J. öccsének, Gézának unokája adott át a Rendnek.

15 ÉVE ALAKULT ÚJRA A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG

Beszélgetés Tárkányi László diáktársunkkal az újraindulásról

1989. április 29-én kelt levélben a volt ciszterci gimnáziumok öregdiákjait *Tárkányi László* és *Urbán Gusztáv* hívták Nagyvenyimbe, a Magyar Ciszterci Diákok Szövetsége alakuló ülésére. A meghívás május 13-ára szólt, melyet valamilyen okból május 20-ra halasztottak. Az öt ciszterci gimnáziumból összegyűlt 88 öregdiák (és 23-an meghatalmazottak útján) újból megalapította a Ciszterci Diákszövetséget.

Diákszövetségünk újjáéledéséről *dr. Balogh Endre* budai diáktársunk írja a *Budai FehérFeketében*: „*Tárkányi Lászlónak* elévülhetetlen érdemei vannak a Diákszövetség újra szervezésében. Lelkessége, szervezőképessége, aktív kreativitása nem ismert lehetlent...”

Emlékezve a 15 évvel ezelőtt történetekre kérdezzük Tárkányi László 1939-ben érettségizett diáktársunkat, mik voltak a nagyvenyimi alapító közgyűlésnek előzményei?

Egy kicsit messzebről kezdem: Szovjet fogságból 1953-ban kerültem elő. Ezután igyekeztem volt osztálytársaimat felkutatni. Budapesten akkor 18-an éltek. Megszerveztük, hogy minden hónapban rendszeresen találkoztunk a Gellért sörözőben. Ez így ment évtizedeken keresztül. De a többi ciszterci osztály is hasonló módon tartotta a kapcsolatot, időnként több ciszterci tanárunk (és a világiak is) részt vettek a találkozókön, de közös szervezetben nem működhattunk.

Veni Sancte-i számunkból az iskola *Színes* oldalai technikai okból kimaradtak

Tárkányi László

1987. február 13-án – ekkor már a párt-állam eresztékei lazulni kezdtek – *Mezey Zoltán* (1939) és *Urbán Gusztáv* (1942) kezdeményezésére 18 egykori Szent Bernát-gimnáziumi diák jött össze a Kiss János altábornagy utcában levő Makk Hetes vendéglőben. Célunk volt a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának újjászervezése, többek között azzal a szándékkal is, hogy iskolánk fennállásának közelgő 300. évfordulóját méltó keretek között megünnepelhessek. Megválasztották az egyesület tisztikarát: engem az egyesület elnökének, és még további 4 tisztségviselőt is megválasztottak. Megbízottuk diáktársunkat *dr. Farkas András* (1938) egri ügyvédet, hogy az így megalakult egyesületet fennálló jogszabályok figyelembe vételével, az egykori alapszabály „korszerűsítése” mellett mielőbb vétesse nyilvántartásba a Heves Megyei Bíróságon.

Ezen az alapító gyűlésen távolabbi célkitűzéseket is – amint azt a jegyzőkönyvben rögzítettük – megfogalmaztunk: munkálkodunk annak érdekében, hogy 2000-ig mind az 5 volt ciszterci gimnázium székhelyén keltsék életre régi minta alapján a Ciszterci Diákszövetség „osztályait”; hogy 2005-ig valamennyi volt egyházi iskola visszaadása megtörténjék, és valamennyi általános és középiskolában heti két órában kötelezően, de választhatóan vezessék be a hittan, ill. erkölcsan oktatását; szorgalmazzuk a keresztény főiskolai egyesületek visszaállítását.

Ezen az alakuló ülésen jegyzőkönyvileg átadták nekem a helyszínen összegyűjtött 10 000 Ft-ot azzal, hogy szervezzem meg az újjáalakult egyesület összejöveteleit. Mintegy negyedév múlva meg is tartottuk az első találkozót. Főleg a Budapesten élő egri ciszterci diákok a Dohány utca 23. alatt levő Metró Clubban jöttek össze. Minden hónap 3. keddjén találkozott itt 25–30 Budapesten élő öregdiák, ezenkívül eljött a többi ciszterci gimnázium

egy-két öregdiákja is. Hamarosan híre ment ennek, és pár hónap alatt több mint száz ciszterci öregdiák találkozott egymással, beszélgetve, ismerkedve, és majd minden alkalommal előadások is elhangzottak.

A Heves Megyei Bíróság azonban a megalakult egyesület nyilvántartásba vételét elutasította. *Dr. Kerekes Lajos* és *dr. Chikán Zoltán*, mindketten Egerben laktak, javasolták, hogy Egri Öregdiákok Baráti Társasága néven szélesebb körben alapítsunk egyesületet. Az egyesület 1998. október 1-én tartotta alakuló ülését, tagjai túlnyomó részben a Szent Bernát Gimnázium diákjai voltak. Engem felkértek, hogy a társaság budapesti főtagozatának titkárságát vállaljam el. Ezt elvállaltam.

Közben az eredeti célkitűzésünket figyelembe véve az öt ciszterci gimnázium öregdiákjait összefogó Ciszterci Diákszövetség újjá alakulásán munkálkodtam. Sorban kerestem fel a volt ciszterci iskolákat, miután különböző ismeretség révén kapcsolatot találtam az iskolák öregdiákjaival.

Bajára *Vaskuti Lőrincné* és *dr. Rapcsányi László* öregdiákok révén találtam kapcsolatot. Vaskutiné Margitka segítette elő a találkozást *dr. Zakar Polikárp* ciszterci generális apátúrral is, aki teljes erkölcsi támogatásáról biztosított. A budaiakat *dr. Kerekes Károly* zirci apátúr révén találtam meg. Vele ismeretségem a Pázmány Péter Rk. Hittudományi Akadémián végzett tanulmányaim idejéből származott. Először *dr. Balogh Endrével* kerültem kapcsolatba, és segítségével jutottam a budai volt ciszterci gimnáziumba *dr. Palotás János* igazgató úrhoz, aki támogatóan fogadta terveinket. Felkerestem egri iskolánkat is, beszéltem az akkori igazgatóval, *dr. Nagy Andornéval*, Székesfehérvárra *dr. Kovács Rezső* révén jutottam. Az akkori igazgató *dr. Hári Ferenc* igen partolta terveinket. Később őt választották a székesfehérvári osztály elnökévé. Pécsiékkal *dr. Kelecsényi Gábor* segített a kapcsolatot megtalálni. *Gábor Gyula* és *dr. Vörös Árpád* révén jutottam a Nagy Lajos gimnáziumba.

A szervezőmunkában eddig említetteken kívül részt vett egri diáktársak: *dr. Kollarits Ferenc* (1931), *dr. Székely Tamás* (1939), *Molnár József* (1943), *dr. Molnár István* (1939). Kiemelkedő volt *dr. Szálka Béla* budai diáktársunk segítségével: ő készítette a diákszövetség alapszabályát.

Igen sokan, köztük volt tanáraink közül is, korainak tartották az időt az újjáalakulásra. Ennek hangot adtak még Nagyvenyimben is. Voltak, akik kifejezetten ellenezték. Egyik iskolánk igazgatója kérdezte: – „Kik azok a ciszterek?” Gond volt a közgyűlés helyének kiválasztása is. A sok helyről történt elutasítást követően *dr. Kerekes Károly* apátúr javasolta Nagyvenyimet az alakuló ülés színhelyéül. A közgyűlés levezetőjének kiválasztása is nehézséget okozott, a lemondások miatt Végül is a kiskunfélegyházi Szent László gimnáziumban érettségizett *Érszegi István* és *Kamill* – nem is ciszterci öregdiákok! – segítettek.

Az diákszövetség elnöki tisztséget *dr. Farkas András* vállalta, miután többen is az utolsó napokban mondtak le a jelölésről.

Mindannyiunk számára feledhetetlen a találkozás Nagyvenyim templomkertjében, ahol az öt gimnázium közel száz öregdiákja gyülekezett és szeretettel simogatta a már közel negyven éve itthon nem láthatott fehér-fekete habitust, melyet Polikárp atya, generális apát, Károly atya zirci apát – nagyon sokan itt tudták meg,

hogy van zirci apát! – és Konrád atya, a házigazda plébános viseltek.

Azóta működnek a diákszövetség osztályai, ciszterci szellemű oktatás folyik négy visszakapott gimnáziumban, Zircen elindult a ciszterci élet, és már 12 fiatal ciszterci tett örök fogadalmat. – Érdemes volt újra kezdeni!

Találkozónk 2004-ban

65 évesek – (1931–1939) – 2004. szeptember 19-én Egerben hangulatos légkörben baráti összejövetel keretében ünnepelték 65 év előtti érettségük emlékét *Vajk (Wáger) Atanáz* osztályfőnök 1939-ben végzett még élő diákjai. Tárkányi László által szervezett találkozó a ciszterci templomban 10 órai szentmisével kezdődött. Ennek keretében az öregdiákokat Rácz Pelbárt atya kedves szavakkal köszöntötte. Meghatódva hallgattuk a kórusról felhangzó Ave Mariát, Valentin Kálmán osztálytársunk szerzeményét. Ezt követően a „fiúk” szokásos osztály-látogatás alkalmával elevenítették fel a diákkor eseményeit, emlékeztek meg a már nagy számban elhunyt osztálytársokról, tanárokról, – és még élő tanárukról *Divinyi Mihály*ról –, majd a temetőbe menve virágcsokorral keresték fel a ciszterci sírkertet s jelképként egyik osztálytársuk sírját. A találkozót kellemes hangulatban eltöltött közös ebéddel fejezték be, melyen elhunyt két osztálytársuk Molnár István és Gedeon József özvegye is részt vett, A találkozón részt vett az osztály 9 élő tagjából – Várhelyi (Ungár) Károly osztálytársunk betegsége miatt volt távol – 8 öregdiák: *Godó Vidor* (Miskolc), *Kiss László* és felesége (Eger), *Komár László* (Ózd), *Sárdy Lóránt* és felesége (Debrecen), *Somorjai István* (Miskolc). *Székely Tamás* és felesége (Budapest), *Tárkányi László* (Budapest), *Valentin Kálmán* (Eger). – Reméljük, hogy a jó Isten segítségével még újra találkozhatunk.

(*Székely Tamás*)

60 évesek – (1936–1944) – *Falubíró Győző* osztálya 2004. június 19-én tartotta 60. éves érettségi találkozóját Egerben. Hatvan éve 1944-ben március utolsó napján fejeződött be a rövid iskolaév. Ballagás nem volt, egy kis szünet után kezdődött az írásbeli (A magyar írásbelit jó egy órahossznyira légiriadó szakította félbe, amikor a nagyudvaron megközelíthető pincébe vonultunk.) A szóbeli vizsgák április közepén voltak, s az érettségi bizonyítványt április 23-án kaptuk kézbe. 54-en érettségiztünk, s ma 27 osztálytársról tudjuk, hogy megérte a 60. évfordulót.

A találkozóra 14 osztálytárs jött össze, többen feleségükkel.

10 óra előtt gyülekeztünk a templom előtt szép napos időben. Mostanában már évenként jövünk össze, de akadtak régebben nem látott arcok. A 10-es misét Ritter Marci egyedül celebrálta. A másik papunk, Kalapos Jóska ugyan ígérte, hogy eljön, de bizonyára közbejött valami. Csendes mise volt, orgonakíséret nélkül. A homíliában Marci a gyémánt-jubileumunkat méltatta. Nagy dolog ez, hiszen diákkorunkban még 50 éves találkozó is igen ritka volt.

A templomból kijövet lelkes fotózás zajlott (talán majd előkerül egy-két kép is).

Az iskolában a régi VIII-os osztályteremben jöttünk össze. Jobb híján Ritter Marcit neveztük ki „osztályparancsnoknak”, ő vette kezébe a névsort és a szokás szerint minden jelenlevő beszámolt az eltelt időről. A résztvevők: *Balla János* (Nagytálya), *Dobrányi László* és felesége Saci (Vác), *Fügedi István* (Budapest), *Grenda Andor* és felesége Terézke (Miskolc), valamint fia és menyee, *Horváth Lajos* (Jászapáti), *Kiss István* és felesége Éva (Soponya), *Lieszkovszky Gyula* és felesége Marcsi (Budapest), *Mohi György* (Tatabánya), *Oláh Gyula* és felesége Mandi (Budapest), *dr. Ritter Márton* (Németország), *dr. Sávoly Titusz* és felesége (Szigetszentmiklós), *Szemerédi Dénes* (Tatabánya), *dr. Szerdahelyi Ferenc* és felesége Nóri (Eger), *dr. Turcsányi Tibor* (Budapest),

A távollevők leveleit, üzenetét is meghallgattuk. Hírt kaptunk: Erényi Tibi beszámolójából – mely hangyányi betűkkel készült, és Lieszkovszkyné Marcsi olvasta fel – megtudtuk, hogy otthon eléggé helyhez kötöten éli életét, Földes Menyusról, aki az egri Szt. Vince kórház lelkésze, de szinte mozgásképtelen Ritter Marci számolt be. Intze Pista is csak telefonon jelentkezett, Nizzából Juhász Tibi küldött levelet, képeket és e-mail üzenetet, Kakuk Jenő szintén csak telefonon tudott jelentkezni, mivel beteg lába miatt mozgásképtelen, Kalapos Jóska levélben ígérte, hogy eljön, de sajnos nem érkezett meg. Reméljük nincs komolyabb baja. Kékesi Gyurka Kanadából írta: az idén nem kapott Egri leánykát, így nem tudott koccintani egészségünkre, Lőcsey Ivántól is kaptunk egy kedves lapot. Oláh Elemér telefonon jelentkezett, szemüvéteket előtt áll, így nem jöhet el. Sági Lali Zánkáról telefonált: sajnos minden igyekezete ellenére sem tudta az utat vállalni szívpanaszai miatt, és utolsó pillanatban visszalépett. Sávoly Mikiről, ki Németországban él, bátyja Titi számolt be. Tavaly örültünk, hogy Székely Gyurka közöttünk volt. Idén levelét olvashattuk, mivel a találkozó időpontjában Pécsre kellett utaznia. Nem

vehetett részt a találkozón Tóth Feri, ki fiát látogatván Németországban, lábát törte, s a találkozó időpontjában Parádon volt rehabilitációs kúrán. Telefonon üdvözölt bennünket, mi meg jobbulást kívántunk neki. Nem tudott eljönni, bár nagyon szeretett volna Versényi Gyurka, a lábai hagyták cserben, igen nehezen mozog, ezért csak telefonon köszöntötte a jubiláló osztálytársait. Nem kaptunk hírt Morgós Jencitől, Szabó Gábortól, Tóth Albin-tól. Reméljük, egészségük valamennyire rendben van.

A régi Foglár kert melletti vendéglőben ebédeltünk. Ebéd után a társaság egy része Szerdahelyi Feriékhez ment egy kis kávéra és feleségének Nórikanak finom süteményeit kóstolhattuk, és még sokáig beszélgettünk.

Többek véleménye szerint jövőre is kíséreljük meg a találkozást.

(O.Gy.)

Falubíró osztályfőnök úr üzenete – 30 évvel ezelőtt

1938-ban jött Egerbe, a III. osztály főnöke lett. Mi voltunk az első tanítványai. 1944-ben érettségink után Bajára került. Az iskolában töltött hat év ezernyi szállal kötött össze bennünket. Találkozóinkkor – ez a 20. volt már – legtöbbször öt idéztük és kerestük. Sajnos csak 1964-ben, a 20. éves találkozón volt velünk. 1974-ben a 30 évesre már USÁ-ból, a dallasi apátságából küldte el magnószalagon ezt az üzenetét:

Ilyen hosszú elmúlt idő után nem is tudom, hogyan is szólítsalak benneteket. Így szeretném mondani: Kedves Fiaim! –, mert bár tíz évvel ezelőtt találkoztunk, büszkén láttam mennyire komoly emberré váltatok, mégis 30 év előtti utolsó iskolai évet élő fiatalágatokban éltek bennem. Néhányan közületek már nagypapák és azért így szólítsalak benneteket: Igen Kedves Barátaim!

Örömmel szólok hozzátok. 30 év után is jóban vagytok, és sem egymásról, sőt a volt összes osztálytársatokról sem, sem rólam, sem tanáraitokról nem felejtkeztek meg. Ez jól esik nekem és mindnyájunknak. Örömmel akkor lenne igazán nagy, ha köztetek és veletek lehetnék.

A 20 éves találkozónkon – ha emlékeztek még rá – mondtam, hogy megyek a nyár folyamán Amerikába, nővérem meglátogatására. Komoly szándékom volt, hogy ez csak látogatás lesz, és karácsonyra már otthon leszek. Komoly volt a szándékom, hiszen akkor már 57 évemben voltam, és ilyen korban elkezdni egy új nyelvet, pláne ezt a nehézségéről híres angol nyelvet, és egy új életet megszokni – öreg vagyok már hozzá.

Mégis másképp történt minden. Hosszú volna és nem érdekes elmondani, hogyan bátorítottak és hogyan alakult a dolog, de egy évi New Brunswick-i tartózkodás után 1965 július végén Irvingbe mentem és újra magamra vettem a rendi ruhát.

Irving egy rohamosan fejlődő város, egészen Dallas közelében. Irving szélső határán telepedtek le rendtársaim 1956-ban, rendházat építettek és egy iskolát. Preparatory school a neve. Ez hasonlít legjobban az itteni középiskolák közül a mi otthoni gimnáziumunkhoz. 33-an vagyunk ciszterci atyák, közülük kb. 12-en az University of Dallas-on tanítanak, a többiek a mi iskolánkban, ahol egyébként szép számmal vannak civil tanárok is. Három klerikusunk van, ezek már amerikaiak.

Ide érkezve Irvingbe elkezdtem az angolt tanulni, amiről kisült, hogy még nehezebb volt számomra mint gondoltam. S egyúttal zongorát is tanítottam az iskolá-

ban, s ez bizony eleinte elég nagy probléma és gond volt nekem.

Említettem, hogy a város szélén volt a házuk. Mondhatom, hogy volt, mert a város, a lakónegyedek már egészen közel jutottak hozzánk. Akkor nem volt semmi a közelünkben, mindenhová autóval kellett menni. Cigaretta még tudtak venni nekem, ha kértem, de borbélyhoz már magamnak is el kellett mennem. Ilyenkor kerestem valakit, ki megy a borbélyhoz, vagy ki vinne el oda. Végül is több év után el kezdtem tanulni az autóvezetést és megszereztem az igazolványt. Mindjárt használhatóbb tagja lettem a Rendnek.

Most Fort Worth-ban vagyok. Ez egy félmillió lakosú város, nem messze Dallastól, egészen nyugatra. Már a harmadik éve, hogy itt vagyok. Apáturunk helyezett ide a Sister of Saint Mary of Namur nevű apácák lelkészének. A rend belga eredetű. Európában nincs is házuk, csak Angliában, Afrikában, Kanadában és itt Amerikában két provinciájuk. A déli provincia anyaháza van itt Fort Worth-ban és itt vagyok lelkész.

Sokféle a foglalkozásuk: középiskolában tanítanak, elemiben, egyetemen, plébánián dolgoznak, szegénygondozásban segítenek, ápolónők, ki mire készült. Az én dolgom, hogy misézek, meghallgatom gyónásaikat, vasárnap prédikálok. Ez úgy történik, hogy hétköznap megírom a szentbeszédet, és vasárnap felolvasom nekik. Miután anyaház ez, itt vannak az öreg, beteg, nyugalomban élő apácák. Többen már kilencvenen felül vannak. Ezeket is látogatom. Aztán az iskolásoknak is misézek néhány hétköznap. Itt a házuk mellett van az apácáknak 8 osztályos elemi iskolája és azok járnak ide misére. Ti. itt Amerikában az iskolások számára nincs vasárnap közös mise, szüleikkel mennek plébániájukon a misére. S ezért egy-egy hétköznap két-két osztály számára van mise. 11 óra után van a mise és utána ebéd. A gyerekek ¼ 9- kor jönnek és 3-kor vagy ¼ 4-kor mennek haza. Itt ebédelnek és a kisebbek ilyenkor meg szoktak hívni ebédre. Egy ilyen alkalommal – mivel már nagypapák is vannak köztetek – egy negyedikes kislány kérdezi: hány éves vagyok? Megmondom neki, és azt válaszolja: ó, akkor maga öregebb mint a nagypapám. Elég sok néger gyerek is jár az iskolánkba.

És még plébániára is járok néha vasárnap segíteni a misésésben. Aztán minden héten egyszer a rendházba is megyek vagy többször is, ha van rá okom. Ez nincs messze. A rendházunktól a mi házunkig 33 miles, kb. 52 km.

Ez az én munkám. Ez olyan munka, amit otthon is elvállalhatnak a nyugdíjasok.

Hogy hosszú ne legyenek: jól érzem magamat. Az apácák igen kedvesek. Gondomat viselik. Velük

étkezem reggel, délben és este. Ezek azok az alkal-
mak, mikor az angol nyelvet beszélgetésben is gyakorol-
lom. Mert nem sokat járok el hazulról. Alig van ismerő-
söm, azok is inkább magyarok. De szórakozásban is
van részem: ősszel és tél folyamán például 5–6 vonós-
négyes est is van Dallasban. Jobbára európai társasá-
gok játszanak. Így hallottam a híres orosz Borogyin-, a
cseh Smetana-kvartettet, a pesti Bartók-kvartettet
kétszer is. Mind a két városban igen felett zenei élet
van, opera előadások, s a főszereplők ilyenkor a New
York-i Metropolitánból valók.

Mondhatom egészen idészoktam. De be kell valla-
nom, valahogy súlyosabb, terhesebb ez az élet, mint
otthon volt. De úgy hiszem, vagy úgy érzem, hogy még
bírom, ha nem is mindig sikeresen.

Nagyon örülök, hogy együtt vagytok. Éreztétek jól
magatokat, erősödjete meg barátságban és szeretet-
ben. Isten áldása legyen mindnyájatokon és kedves
családotokon és még következő találkozókra is mind-
nyájan, szépen jöjjetek össze.

És most Atanázt kérem meg: Együtt voltunk novíciu-
sok, csak ketten maradtunk meg. Egerben is együtt
voltunk és mégis tíz évnél is hosszabb idő telik el, hogy
levelet váltanánk, pedig mindig jó társam volt. És így
megkérlek kedves Atanáz, szíveskedjél és vállald el
helyettem az osztályfőnökséget. Ilyen nagy fiúk osz-
tályfőnökének lenni már csak öröm és büszkeség.

Szervusztok! Isten áldjon mindnyájatokat!

58 évesek – (1938–1946) – *Varga Bennó* (I–VI.) és *Károly Asztrik* (VII–VIII.) osztálya – az idén is meghallot-
ták az Alma Mater hívószavát és július 3-án gyönyörű időben gyülekeztek templomunk előtt az 58. érettségi
találkozójukra.

Nagy örömmel köszönthettük egyetlen élő tanárunkat *dr. Kerekes Károly* ny. apát urunkat, aki *dr. Kovács
Endre* és *Erdődy Imre* osztálytársainkkal celebrálta a szentmisét. Imre barátunk szívünkhöz szóló beszéde után
kegyelettel emlékeztünk meg halottainkról és imádkoztunk beteg osztálytársaink gyógyulásáért.

A megszokottnál kevesebben voltunk jelen az idén: *dr. Bereckeai Ottó* feleségével, *Erdődy Imre*, *dr. Kovács
Endre*, *Madaras Sándor* feleségével, *dr. Molnár Béla* feleségével, *Pók Tibor* feleségével, *Szamosvölgyi Ferenc*,
Veres Tiborné. Betegség vagy fontos kötelezettségük miatt *dr. Kulcsár Kálmán*, *Mogyorósi Ottó*, *Póta György*,
dr. Sturm József, *dr. Törő Béla* nem tudtak eljönni. Nagyon hiányoztak.

A rendhagyó osztályfőnöki órát derűs közvetlenségével apát urunk vezette régi osztálytermünkben. Felidéz-
hettük a régi szép emlékeket, még jobban megismerhettük jelenlegi életünket, büszkélkedhettünk unokáink
sikereivel. A jó hangulatban elköltött finom ebéd után még sokáig elbeszélgettünk, majd a viszontlátás remé-
nyében búcsúztunk egymástól, bizakodva, hogy a most hiányzókkal is találkozunk jövőre az 59-en.

(*Pók Tibor*)

55 évesek – (1941–1949) 55. éves érettségi és osztálytársi találkozót tartottak 2004. június 5-én azok, akik
1941 és 1949 közötti időben tanultunk együtt a gimnáziumban, illetve érettségiztünk ott.

Örömünkre szolgált, hogy sokan, akiket a háborús évek egymástól elsodortak, és bár az érettségit nem együtt
értük meg, visszajöttek, hogy közösen emlékezzünk a régi diákéveinkre.

Találkozóinkat igazán ünnepivé tette, hogy felkérésünket elfogadta, a 10 órakor kezdődő szentmisét celebrálta
dr. Kerekes Károly apátúr és *Hervay Levente* tanár úr, akiknek ezúttal is köszönjük a hosszú úttal együtt járó
fáradtságukat, és hogy az utána levő programon is végig velünk maradtak.

A találkozó tehát 10 órakor kezdődött, és a két ciszterci atyán kívül két osztálytársunk *Varga Béla* és *Zsurkai
János* vett részt a szentmise bemutatásán, melynek keretében apát úr szólt az ünneplőkhöz.

A templomi megemlékezés után a gimnáziumba mentünk, ahol az egynapos találkozó szabta rövid idő csak
kevés lehetőséget adott a beszélgetésre. Itt *Hervay* tanár úr emlékeztetett a régi szép időkre, és adott tájékozta-
tást a rend jelenlegi helyzetéről, illetve legfőbb gondjáról a személyi nehézségekről.

Az egybegyűltek a jelenléti íven egyhangúan szavazták meg, hogy ezután minden évben tartsunk találkozót.

A ciszterci hagyományoknak megfelelően a tantermi találkozó után felkerestük a Hatvani temetőt, ahol né-
hány kedves tanárunk és osztálytársunk is nyugszik. Ezt követően került sor a program utolsó rendezvényére, az
érettségi bankettünk helyszínén a szépasszonyvölgyi Tulipánkertben egy közös ebédre.

Bár az étkezés közben elkezdett cseperegni a medárdi eső, ennek ellenére az összejövetel reméljük senkinek
sem okozott csalódást, és mindenki örült a viszontlátásnak.

A találkozón részt vettek: *dr. Bánházi János*, *vitéz Botár Sándor*, *Bene István*, *Böjthe László* és felesége, *Fikár
László*, *Homonnay Tibor*, *dr. Kékesy Tibor*, *dr. Kovács Géza* és felesége Svájból, *dr. Kovács Jenő* és felesége,
Ladányi Jenő, *dr. Lakatos István* és felesége, *Nickl Károly* és felesége Hollandiából, *dr. Póta Béla* és felesége,
Szalmási Pál, *dr. Szamosvölgyi Ottó*, *Szedlacsek József*, *Székely György* és felesége, *Varga Béla*, *Zsurkai János*.

Kimentették magukat betegség és más elfoglaltság miatt: *Fecske László*, *Gyulai György*, *Molnár László*,
Pozder Miklós, *dr. Tanyi László*. Reméljük legközelebb velünk lesznek 2005 tavaszán. (*Dr. Póta Béla*)

CISZTERCI DIÁKOK VOLTAK...

Besznyák István Széchenyi-díjas akadémikus

Egerben is, Budapesten is az idősebb és a „fiatalabb” ciszterci öregdiákok jól ismerik, szeretettel emlegetik. Kedves egyénisége „családi hagyomány”. Eredményes életútját örömmel mutatjuk be a mai ciszterci diákoknak is.

A Ciszterci Rend Szent Bernát Gimnáziumába, hat éven át jártál, s még egy évet a Gárdonyiba, majd a Dobóban érettségiztél. Meglehetősen zaklatott évek, de bizonyára maradtak máig is élő emlékeid, élményeid az iskoláról, tanáraidról és az akkori diákéletéről.

Drága emlékü szüleim 1942-ben írtak be a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumába. Osztályfőnököm dr. Lékai Lajos volt, aki – rendtársaival együtt – rövid idő alatt nagyon jó kis osztályt alakított ki a különböző családi háttérrel és iskolai előképzettséggel rendelkező fiúkból. Sajnos ő pár év múlva több társával együtt az USA-ba került. Új osztályfőnökünk Kádár Antal tanár úr volt, aki folytatta osztályunk „összekovácsolását”. Szellemi fejlődésünk mellett fizikai fejlődésünkre is gondot fordított az iskola. Rédei tanár úr szerető gondossága és szakértő útmutatásai nyomán a szertorna volt fizikai fejlődésünk legfőbb eszköze. Megtanított akarni, a sikertelenséget is elviselni, újra talpra állni és elérni a kitűzött célt. Így sikerült lólengésben országos ifjúsági bajnokságot nyerni.

A szerzetesrendek feloszlata után a Gárdonyi Géza Gimnáziumban, majd a Dobó István Gimnáziumba került osztályunk. Ott is érettségiztünk 1950-ben.

Az 1950-es év. amikor érettségiztél eléggé „zűrös” időszak volt. Gondolom családi tradíciót követve választottad az orvosi pályát. Esetleg pár szóval beszélnél az egyetemi évekről is. Érdekelne bennünket tudományos pályafutásod, szakterületed.

A gimnáziumot kitűnő érettségivel végezve – első-sorban édesapán hatására – az orvosi pályát választottam. 1950-ben felvételt is nyertem a Budapesti Orvostudományi Egyetemre, amelyet 1956-ban summa cum laude minősítéssel végeztem el.

Egyetemi tanulmányaim során egyre jobban tudatosodott bennem az addig még csak inkább „atyai példaként” munkáló érzés, hogy a beteg emberen való segítség olyan magasztos feladat, amely ki tudja tölteni érdeklődésem területét, ambícióimat, későbbi pályámat. Tanáraim példáját látva úgy ítélt meg, hogy a klinikai tudás megalapozásához az elméleti ismeretek átlagosnál magasabb szintű elsajátítása elengedhetetlen feltétel. Jó sorsom úgy hozta, hogy

az Egyetem I. sz. Kórbonctani és Kísérleti Rákkutató Intézetébe kerülhettem demonstrátornak IV. éves koromban. Ez az Intézet tárháza és szinte „gyűjtő helye” volt sok olyan orvosnak, akik szorgalmukkal, képességükkel példát mutattak a velük dolgozó fiataloknak. Az intézet tanszékvezető professzora, Baló József példaképe volt a tudományt hihetetlen precizitással, ambícióval, „tisztá kézzel” művelő tudósoknak, aki mindennapi példájával nevelte a gondjaira bízott fiatal tehetségeket, akitől szakmaszeretetet, szorgalmat, ambíciót, tudományos igényességet magas szinten lehetett tanulni. Az Intézet szelleme mintegy „katalizálta” az ott dolgozók gondolatait, ténykedését. Közülük többen váltak a legkülönbözőbb elméleti és klinikai szakterületek prominens képviselőivé hazánkban és külföldi egyetemeken is. Az I. Kórbonctani és Kísérleti Rákkutató Intézetben eltöltött, közel 6 év úgy vélem meghatározó szerepet játszott szakmai pályafutásom alakulásában.

A kórbonctani szakorvosi képesítés megszerzése után az Egyetem IV. Sebészeti Klinikájára kerültem, ahol 1960-1977 között mint gyakornok, tanársegéd, majd adjunktus dolgoztam. Ez a Klinika ideális hely volt ahhoz, hogy a fiatal sebész elsajátíthassa az operatív szakma területeit (általános sebészet, érsebészet, szívsebészet, mellkassebészet) olyan vezetők mellett, akik a szakma megfelelő területeinek elismert képviselői voltak. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy tőlük sokat tanulhattam, mind szakmai, mind emberi vonatkozásban. 1977-ben az Országos Onkológiai Intézet Sebészeti Osztályának osztályvezető főorvosává neveztek ki. Ezt a statust 1997-ig töltöttem be, az utolsó 9 évben mint az Intézet klinikai főigazgató helyettese is ténykedtem. 1992-97 között a Klinikai Onkológiai Tanszék tanszékvezető professzora voltam.

Szakmai pályafutásom sok elismeréssel járt 1963-ban és 1989-ben Markusovszky díjjal, 1989-ben Balassa-, Krompecher-, Markhot-, 1997-ben Pro Pathologia-, 1999-ben Genersich emlékéremmel, ugyanezen évben Szabó György díjjal tüntettek ki. Állami kitüntetések közül 1995-ben a Köztársasági Érdemrend Tiszti fokozatával, 2001-ben Szent-Györgyi díjjal, 2002-ben Széchenyi-díjjal jutalmazták munkásságomat.

Hosszú ideig oktattál az egyetemen. Bizonyára kialakult a véleményed: a középiskola hogyan készítheti fel legjobban diákjait az egyetemi eredményes elvégzéséhez? (Számunkra a gimnázium egy klasszikus értelemben vett általános műveltség – kétségkívül ebben a humanista ismeretek domináltak – megszer-

zését jelentette, mellyel bátran kezdhettünk bármilyen területen.) Tapasztalataid alapján mit ajánlasz a mai középiskolának (tanároknak, diákoknak)?

A fiatalság nevelésében, oktatásában évtizedeken át vettem részt. Több, mint fél évszázad alatt összegyűjtött tapasztalat áll rendelkezésemre, mégis nehezen tudnám megfogalmazni azt, mi szükséges ma ahhoz, hogy valaki jó orvosná váljon, sok öröme legyen ezen a pályán és sok fájdalmat tudjon enyhíteni, sok könnyet tudjon letörölni, sok elcsüggedt ember lelkében tudja újra felkelteni az öröm érzését. Az a tanítás, kiképzés, amelyet a középiskolában szeretett tanárainktól kaptunk, számomra – visszanevezze a pályám végén – úgy érzem optimális volt. Ugyanezt napjainkban így csinálni – nem tudom jelenthetne-e ugyanilyen eredményt? A világ annyit változott – s nem is mindig előnyére, nézetem szerint. Nem vagyok benne biztos, hogy a „régii nevelés” boldoggá tudná-e tenni napjaink fiataljait. Engem azzá tett, de a ma fiatalságával szemben támasztott követelmények, elvárások annyira másnak tűnnek, mint a „mi időnkben”, hogy abszolút érvényű tanácsot adni nem tudok... Remélem a ma és a jövő fiataljai megtalálják azt az utat, amelyet követve ők, családjaik és a jövő társadalma is boldog lesz,

emberibb, humánusabb, mint sokszor ma látjuk. Ez inkább csak remény és mint az angolok mondják „wishful thinking” részemről, mintsem bizonyosság.

Hogyan telnek ma napjaid? Egy pár szóval beszél-nél erről.

Bár több éve nyugdíjban vagyok, körülményeim, szakmai lehetőségeim olyanok, hogy folytathatom sebészi pályámat. Ez ma is örömet ad, leköt, s kitölti szabad időm jelentős részét. Tudományos munkásságom ma is sok örömet okoz számomra – remélem az olvasók számára is. Mint a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, s a Semmelweis Orvostudományi Egyetem professor emeritusa megbecsülésben van részem, s úgy érzem, képességeimhez mérten segíteni tudom a jelen és a jövő egészségügyének fejlődését, családom boldogságát – amíg Teremtőm ezt akarja.

Köszönjük, hogy készségesen válaszoltál kérdéseinkre. Ciszterci családunk nevében is jó egészséget és a további munkádhoz Isten segítségét kérjük.

(Oláh Gyula)

ENDRÉDY VENDEL zirci apátra emlékezve *a Magyar örökség díj átvételekor*

Vendel apátúr „nevelő munkásságát és emberi helytállását” méltatva postumus *Magyar örökség* díjat kapott, melyet *d.r. Kerekes Károly ny. zirci apát* vett át a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében szeptember 25-én tartott ünnepségen. Az ekkor elhangzó méltatást (laudációt) Károly apátúr készítette.

A Sopron megyei Fertőendrédén született 1895. január 19-én ötgyermekes földműves család első szülöttjeként. Soproni bencés gimnáziumi érettségije után a győri szeminárium növendéke, ahonnan püspöke a budapesti Központi Szemináriumba küldi. A teológia mellett különösen a matematika és a fizika titkai érdekelték. Sok önálló kísérletet eszel ki, ebből egyszer a Központi Szeminárium fürdőszobájában majdnem baja is kerekedett. Az Egyetem Természettudományi Karának vendéghallgatójaként ekkor ismerkedett meg a budapesti Ciszterci Tanárképző Főiskola matematikus-fizikus növendékeivel. Ez sorsdöntő volt életében. 1917. augusztus 14-én lépett a Ciszterci Rendbe. Ettől kezdve a szentbernáti „konverzió” – a mindenestől

Károly apátúr vette át az emléklapot

Isten felé fordulás – programját élte halála pillanataig: visszafordulni, és visszafordítani minden erőnkkel a világot, és benne mindenk előtt az embert, a teremtő Isten képére és hasonlatosságára, égő és világító szövétnékként.

1919. december 28-án szentelték pappá. Tanári diplomájának megszerzése után egészen apáttá választásáig, 1939. március 18-ig, a Rend budapesti Szent Imre Gimnáziumának matematika-fizika tanára, végül igazgatója.

Rendkívüli elméleti tudását lenyűgöző gyakorlati érzékkel tudta hasznosítani például az építészet terén. Első ízben a budai Szent Imre Gimnázium építéskor adta ennek ékes bizonyosságát, amikor a tervező és kivitelező mérnökkel konzulációs szakmai tudását felmutatva vett részt a maga korában valóban kiemelkedő építészeti alkotásban. Ugyanez mutatkozott meg a testvéri intézetnek számító szomszéd Szent Margit Intézet építéskor. És csak természetes, hogy ezután a többi rendi gimnáziumunk (Székesfehérvár, Pécs, Baja) felújításában is.

Mindezek a kiválóságai azonban eltörpülnek pedagógiai tudása és gyakorlati nevelői rátermettsége, de főként a volt tanítványai szívében ma is élő, az egészséges humort sohasem nélkülöző, de lényegében halálosan komoly követelményeket állító, érett emberre formáló tanári képességei mögött.

Mélységes hitű szerzetesi lélek volt. De tanórákon sohasem „jáborkodott”. Ma is fülembé cseng egy-egy mutatós kísérlete után a hatalmas termetű ember gyermeki örömet felragyogtató szava: „Látjátok, az anyag tudja a fizikát, és teljesíti a beléirt örök törvényeket!” – Majd kis szünet után hozzátette halkabban: „Nem úgy, mint egyes értelmes lények.” – Közben jelentőségteljesen nézett ránk. Nem tartott kegyes előadásokat családról, szülői és testvéri

szeretetről. De osztályról osztályra, szájról-szájra járt X. Y. diák rossz feleletével kapcsolatos nagyon emlékezetes egyik komoly megjegyzése: „Fiam, tudod, mit érdemelnél ezért a szégyenletes szereplésedért! De én ma, Édesanyám neve napján, szekundát nem írok be senkinek. Ül le!” – Nagy csend. A diák úgy szólván megsemmisült, az osztály pedig egy felejthetetlen élménnyel gazdagodott. (Ez november 19-én történt, Szent Erzsébet napján.)

Ismeretes, hogy a szerzetesek szétszórátása után 1950. október 29-én a nyílt utcáról rabolta el őt az ávó. Koholt vádak után 14 évre ítélték. Megszégyenítő kínzások közepette többször verték félholtra... 1956 végén rövid időre kiszabadult. Majd újból börtön... 1957 augusztusában „szabadul”, kijelölt kényszertartózkodási helye a pannonhalmi Öreg Szerzetesek Otthona. Itt élt 1981. december 29-éig, szent halála napjáig.

„Visszapillantás” c. legutolsó feljegyzésében írta: „Az első, amit ebben a visszapillantásban megállapítok az, hogy nem adnám oda hatévi börtönélet szenvedéseit semmi földi kincsért. Valami óriási értéktöbbletet kaptam. Kijártam a legmagasabb «főiskolát», kezemben a diplomája, s rajta a pecsét: több emberiség... A második, amit megállapítok, hogy minden szemét, ringy-rongy ember is lehet fény, örök fény, ha egyszer rásüt Isten napja, és felszabadítja gonoszága borzalmas terheitől. Ezért nem tudok én haragudni senkire megbántóim, kínzóim közül, senki gonosz emberre. Szeretnék értük imádkozni úgy szívből, igazán, hogy megtérjenek, jó emberek legyenek.”

Ennyit mondhat volt Mesteréről röviden egy tanítvány:

Kerekes Károly

85

Ahogy a hitoktatás újra kezdődött...

Iskolánkban negyven év után a 300 éves jubileumkor, 1989 májusában láthattuk újra a fehér-fekete habitust. A tantermekben erre még két évet kellett várni. Dr. General Veronika, dr. Molnár Miklós diáktársunk kedves felesége aktív résztvevője volt ennek az eseménynek. Köszönjük, hogy emlékeit velünk megosztotta.

A Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumának 1948-ban történt államosítása után a hittanoktatás megszűnt az intézetben. A szerző tanúja volt a

hittanítás több mint negyvenéves szünet utáni újrakezdésének.

1981-ben gyermekgyógyász szakorvosként az egri Gárdonyi Géza Gimnázium és Óvónőképző Szakközépiskola orvosa lettem. (Később iskola- és ifjúság-egészségtanból is szakképesítést szereztem.) A városban sokan tudták, hogy ez a tanintézmény a Ciszterci Rend gimnáziuma volt „azelőtt”. Én férjemtől – dr. Molnár Miklóstól – tudtam, aki 1947–48. tanévben volt az iskola tanulója. Hervay Levente tanár úr volt az osztályfőnöke az általános iskola VI. osztályában. (A gimnázium alsó tagozatát akkor már általános iskolává minősítették.) Megcsodáltam a

patinás főépületet, gyakran végigjártam az ódon folyosókat, olvastam az ott elhelyezett Pro Patria márványtáblákon az I. és II. világháború áldozataivá lett egykori diákok neveit. A város nagyjainak: Gárdonyi Gézának, az ékesszóló Szvorényi Józsefnek, Berze Nagy János néprajztudósna emlékéét őrző táblák előtt szívesen állodgáltam.

Ebben az időben, a „létező szocializmus” napjaiban (a nyolcvanas évek elején) még javában tartott a pártállami diktatúra, amit most „puha” diktatúrának szokás mondani, de minthogy az oktatás és nevelés stratégiai jelentőségű terület, az iskolában ez a „puhaság”, az engedékenyséég nem volt érezhető. A tanárok és az alkalmazottak többsége az állampárt tevékeny tagja volt. Nagy igyekezettel akarták a tanulókat jó szocialistává nevelni. A városi és megyei KISZ szervezetek számos vezetője és munkatársa ebből az intézményből került ki. Azonban meg kell hagyni, hogy az oktatás magas színvonalon állt. Az iskola sok diákja nyert tanulmányi versenyt, és az egyetemekre, főiskolákra felvettek aránya országos hírűvé tette a gimnáziumot.

Lassan eljöttek a fordulatot hozó évek, leomlott a berlini fal, a kommunista eszmerendszer, a társadalmi, gazdasági, politikai gyakorlat megbukott Európában. Hazánkban is bekövetkezett a rendszerváltozás. Engedélyezték a szerzetesrendek működését, az egyházak visszaigényelhették volt ingatlanjaikat és intézményeiket.

Amikor az iskolai hittantanítás törvényesen lehetővé vált, a Ciszterci Rend úgy döntött, hogy a volt – és visszaigényelt – iskolájukban öök fogják a hittanoktatást végezni. Erre a feladatra az a rendtársuk vállalkozott, aki Egerből származott, ebben a gimnáziumban érettségizett, akkor nagytétényi plébános volt, és rendszeres katekétikai továbbképzést tartott a hittanárak számára. Igen: *Keszthelyi Ferenc Jeromos*, a későbbi váci püspök jött hozzánk a keresztény katolikus hitet terjeszteni.

Mivel férjemet, de mondhatom egész családunkat több évtizedes barátság fűzte Keszthelyi – „Kefe” – atyához (és édesanyjához), természetes volt, hogy a gimnáziumban tett első látogatása alkalmával először engem keresett meg az iskolai rendelőmben. Miután elhelyezte csomagját, felvette a rend fehér- fekete habitusát, és némi üdítőktől felfrissült, az is magától értetődött, hogy elkísértem az igazgatói irodába és a tanári szobába, hogy a bemutatkozásnál segítségére legyek. Ez 1991 tavaszán történt, a tanév második felében.

Az orvosi rendelő az épület Csiky Sándor utcai végében van, nagy távolságra az igazgatói irodától. A

hosszú úton – számomra máig felejthetetlen – csodálkozást és meghökkenést váltott ki a folyosókon tartózkodó tanulókból és tanárokból a társaságomban haladó „különös” reverendát viselő atya látványa. A tanári szobában már az iskola igazgatója – dr. Nagy Andorné – mutatta be Keszthelyi Ferenc plébános urat a tanári karnak és az alkalmazottaknak, mint hittanoktatót. Udvariasan fogadták, de a teremben érezni lehetett – a többnyire volt MSZMP tagokból álló testület részéről – némi megrökönyödést. („Hogyan lehetséges ez? Hát ide jutottunk?”) Az igazgatónő kivételes intelligenciáról és imponáló diplomáciai érzékről tanúságot téve jórészt feloldotta a feszültséget, amikor rövid üdvözlő beszédében kifejezte reményét a hitoktató atya és a tanári kar zavartalan együttműködésére vonatkozóan. Keszthelyi atya bemutatkozásképpen elmondta, hogy ő hazajött, hiszen ebben az iskolában tanult, itt telt a fiatalága. Kifejezte, hogy jelenlétével nem akarja megzavarni a gimnázium és a szakközépiskola működési rendjét, és egyáltalán, minden ártó szándék távol áll tőle. Utalt arra, hogy a Ciszterci Rend vissza akarja kapni iskoláját, kijelentette: senkit nem kívánnak elküldeni, készek együttműködni mindenkivel, aki az új tulajdonost elismeri és elfogadja. Beszédének végére – közismert egyszerű, őszinte, és meggyőző fellépésének köszönhetően – a légkör megenyhült körülötte.

Ettől kezdve Keszthelyi plébános úr hetenként Egerbe utazott (vonaton), és két egymást követő napon az iskola hitoktatásra jelentkező – egyre növekvő számú – tanulóinak hittant tanított. Természetesen délután, a hatodik-hetedik tanítási órában. Szállást, étkezést a szemináriumban (Teológiai Főiskola) kapott. A messziről járó hittanárnak bázisa eleinte az iskolaorvosi rendelő volt, ám minthogy a „tanártársak” rövid idő alatt megkedvelték és befogadták, hamarosan íróasztalt kapott a tanári szobában.

Nagy örömmel figyeltem, mint változik meg az őt körülvevő, kezdetben bizalmatlan légkör egyre barátságosabbá. Közvetlen modorával, kapcsolatteremtő képességével, nem utolsó sorban kedves humorával elérte, hogy megkedvelték, sőt tiszteletnek és népszerűségnek örvendhetett.

1992 tavaszán, püspökké szentelésének szertartására az iskola társasutazást szervezett Vácra, és ez alkalmából a tanári kar egy szép – püspöki – miseruhával ajándékozta meg.

Dr. General Veronika

Ne arra törekedjünk, hogy önmagunkat megvalósítsuk, hanem értékeket valósítsunk meg magunkban.

Palos Bernardin

AZ ÖNNEVELÉSRŐL – *Dr. Palos Bernardin OCist*

A húsvéti számunkban emlékeztünk iskolánk volt igazgatójáról születésének 100. éves fordulóján. Egy rövid értekezésének közreadásával szeretnénk bemutatni őt, akinek „mindene volt a nevelés elméletben és gyakorlatban egyaránt – ahogy egy róla szóló írásban olvashattuk. Ez az értekezése volt az utolsó írása, mely a *Független Székesfehérvár* c. lap 1992. áprilisi számában jelent meg.

„Kemény beszéd ez! Ki fogadhatja el?” (Jn 6 60) – kérdezhetjük ebben az „önmegvalósító” világban. – Hisszük, hogy sokan!

Minden nevelés célja, hogy gyermekeinkből, fiataljainkból érett személyiségek váljanak, akiket a mindennapi szóhasználatban jellemes embereknek szoktunk nevezni. Erre törekszik minden szülő is. Legtöbbször öntudatlanul, ösztönös szülői érzülettől vezetve, kevesebben azonban tudatosan is, különösen akkor, ha maguk is eljutnak a személyi érettség szintjére és fokára. Ezt a szülői törekvést szolgálja – minden rendezett családi otthonban – a gyermeknevelés. Ez a nevelés a csecsemőkorban, – sőt már az anyaméhben – kezdődik, és tart a gyermek szellemi és erkölcsi önállósulásának az idejéig, ami a húsz-huszonéves korban következik be.

A huszonéves életkorban lényegében befejeződik a heteronom nevelés, amit a szülők, nevelők otthon és az iskolában végeznek. Az autonóm nevelés, az önnevelés kora kezdődik, ami valójában életre szóló

feladat. Régi pedagógiai alapelv, hogy a gyermek érettségének fejlődésével csökkenjen a nevelő részéről a külső ráhatás, és adjon helyet fokozatosan a gyermek önállósodásának, mindaddig, amíg az magatartását az életben helytálló módon alakítani tudja. A továbbiakban az önnevelés veszi át a jellemalakítás és a jellemformálás feladatát, itt merül föl a kérdés, hogy „mi az önnevelés?”

Önmagunkat nevelni azt jelenti, hogy megtanulunk önmagunk fölött uralkodni, önértékeinket korlátok közé szorítani, saját nemtelen és alacsony ösztöneinket és hajlamainkat legyőzni, rossz szokásokon és téves eszméken felülkerekedni, és ily módon magunkat az erkölcsi és szellemi értékek szolgálatába állítani. Azaz: szubjektív önmagunkat valós értékek szolgálatába állítani. Úgy is mondhatnám, hogy az önnevelés a nevelésnek az a formája, amelyben a nevelés alanya és tárgya azonos, vagyis, ahol a nevelés tipikus két pólusa egybe esik.

Eközben a legfontosabb feladat az önuralmat megtanulni, és magatartásunk alapvető vonásaként gyakorolni. Az önuralom az emberi magatartás egyik legnemesebb jellemzője, amely méltán vált ki irántunk elismerést és tiszteletet. Az önuralom előkészítő iskolája az engedelmesség. A kisgyermekkel szemben megelégedhetünk a külső engedelmességgel, az ún. „szófogadással”. A serdülő és ifjúkorban azonban meg kell nyernünk a fiatal „belső hozzájárulását”. Ezért az első esetben a szigor, a tekintély és a szeretet együttes hatására törekszünk, a későbbi korban azonban a szülői tekintély és szeretet mellett kevésbé a szigor alkalmas az engedelmesség elérésére, mint inkább a belátás megnyerésére kell törekednünk. (Mint partnert kell a fiatalat meggyőznünk!) Figyeljünk arra, hogy tekintélyünket a fiatal szemében saját személyünk tisztelete váltsa ki. A serdülő is csak annak a tekintélyét fogadja el, akit tisztelni lehet!

Jelentős szerepük van az önnevelésben az erkölcsi értékfogalmaknak is. Ha valaki nem szokta meg, hogy tettei megítélésében erkölcsi ideálokhoz igazodjék, az nem tanulja meg, hogy a rossz és erkölcsileg kifogásolható csábításoknak, kísértéseknek ellenálljon, és azokat legyőzze. Ezért önnevelési feladat a kifogástalan szokások, beszéd- és magatartásmódok begyökereztetése, és az erkölcsi érzék és finomság elmélyítése. Napjaink mindenféle durvaságának elkerülése csak helyes értékítéletek alapján lehetséges. Az erkölcsi belátás érvényesítése szilárd jó szokásokat feltételez, amelyeket önként és szabad elhatározásból kell a fiatalnak magáévá tennie. Saját magát kell önként valamilyen körbe, csoportosulásba beillesztenie, amely segíti őt helyes magatartásának a megőrzésében. (Cserkészlet, vallásos csoportosulások.)

Eközben persze meg kell küzdenie az emberi természet animális erőivel, a mindig jelentkező erkölcsileg alacsony rendű ösztönökkel, és hajlamokkal. Ezekkel szemben csak az önnevelésben

Ezekkel szemben csak az önnevelésben megszerzett erkölcsi erők, felfogások, fogalmak és elvek segítenek győzelemre. Megoldást ebben az önnevelő küzdelemben csak akkor talál a kibontakozó személyiség, ha képes erős akarattal szembeszállni a lehúzó erőkkel. Ezért fontos megtanulnia a személyi hangulatai és indulatai fölötti önuralmat, és nem szabad önmagát sem elkényeztetnie, sem önző módon túlbecsülnie. Mivel az emberi természet féktelen hajlamai kifogyhatatlanok, azért van szükség az önuralom állandó gyakorlására és erősítésére.

Mindenesetre szükséges, hogy a fejlődő egyéniség alaposan ismerje önmagát, és képes legyen önmagát helyesen megítélni. Az önismeret elsajátítása azonban nem könnyű feladat, mert az önszeretet állandóan akadályozza. Minél korábban segíteni kell a gyermeket hibáinak, gyarlóságainak felismerésében és abban a törekvésében, hogy azok fölött úrrá legyen. A katolikus ember számára ilyen korai segítséget nyújt a rendszeresen és jól végzett szentgyónás, amelyben rádöbben erkölcsi fogyatékosaira. Persze gyónásunkban nem szabad felületessé lennünk és csak a durva hibákra figyelünk, hanem az önvizsgálatnak ki kell terjednie mindennapi életünk és magatartásunk egész szövevényére, az emberekkel és dolgokkal való kapcsolataink teljes körére. Ez az önmagunknak állandó szemmel tartása lesz az önnevelés legtermékenyebb talaja, mert belőle fakad a vágy és törekvés az erkölcsileg megalapozott igazság után. Ez segít hozzá az alapossághoz, tisztességhez és becsületességhez, a munka, hivatásteljesítés és emberközi kapcsolatok bonyolult szövevényében.

Hasonló segítséget nyújt az önneveléshez a mindennapi lelkiismeretvizsgálat. Aki megszokja, hogy esténként szembenéz önmagával, és felteszi magának a kérdést, hogy milyenek kell lennie, az erősíti magában az akaratot, hogy ráleljen a lelkileg eredményes útra és azon előrehaladjon. Semmi sem kényelmetlenebb ugyanis, mint önmagunk elé tárni az igazságot, mert ez belátásra és változásra kényszerít. A pszichológusok általános véleménye szerint az embernek időt kell találnia az önismeret alkalmaira. Az agyonhajszolt ember ugyanis nem képes elmélyedni és felfedni sikereinek és vagy kudarcainak az okait, mert ezek mélyen el vannak rejtve a felület és látszat alatt, amit külső viselkedésünk eltakar. Már korán hozzá kell szoktatni a gyermeket, hogy naponként rendszeresen végezzen önvizsgálatot önmaga megismerésére. Ha ennek az önvizsgálatnak az eredményét a fejlődő fiatal rendszeresen vezetett naplójában rögzíti, akkor – sok pszichológus véleménye szerint – biztosan haladhat az önismeret megvalósítása felé vezető úton.

Az önnevelés problémája szinte megoldhatatlan lenne, ha nem állna az ember rendelkezésére valamilyen eszköz, amivel az önnevelésre bizonyos fokig rákényszerítheti magát. Ez az eszköz a kötelességteljesítés. Akit rá tudunk nevelni arra, hogy kötelességszerű feladatait önként vállalja és teljesítse, azt

hozzáségítettük ahhoz, hogy az emberélet mindenfajta változatában megőrizze belső világa egyensúlyát és nyugalomát. Ugyanakkor olyan tagjává válik a családnak és társadalomnak, aki megbízható, és azért biztosan lehet szavaira és helytállására számítani és építeni. A megbízhatóság hiánya (a megbízhatatlanság) napjaink nemzedékének sajnálatosan jellemző vonása. Pedig megbízhatóság nélkül nem szavahihető az egyes ember, és széthull minden családi és társadalmi közösség, mihelyt külső vagy belső körülmények veszélyeztetik.

A tudatos jellemnevelésnek van még egy másik célja is, aminek az elérése nélkülözhetetlen az eredményességben. Ez pedig a szolgálat szellemének az elsajátítása. Az egész önnevelés csak akkor lehetséges, ha képesek vagyunk – személyes hajlamainktól függetlenül – önmagunkat valamely erkölcsileg magasabb cél szolgálatába állítani. Ez a cél szolgálhatja egyéni boldogságunkat, a harmonikus családi életet, más emberek testi-lelki javát, vagy irányulhat tágabb közösségek, eszmények vagy kultúrjavak szolgálatára. Nemcsak a magam, családom vagy a társadalom javáért vethetem be minden képességemet és szellemi, fizikai erőmet, hanem eszmék és ideálok szolgálatában is felégethetem magamat. Szolgálni lehet az igazságot, a művészetet, Isten országát, egyházam és hazám javát, sőt a szenvedő emberiséget is. Aki mindezt nem önrédekéből, hanem elsősorban az önzetlen és odaadó szolgálat szellemétől indítva vállalja, az etikai ösztönzésű önnevelés eredményességéről tesz tanúságot. Ha az anyagi hasznosságon és az egyéni sikereken túlmenően és azokon felülkerekedve vállalja az egyes ember a közösség valódi javát, akkor bizonyosságot tesz arról, hogy önnevelése következtében gyarapodott személyi érettsége. Azaz: el fogja érni, hogy egyénisége fejlődése szempontjából többre értékeli a személyes szellemi-lelki javakat minden anyagiasságnál, az önzetlenséget és erkölcsi függetlenséget pedig ösztönvilága vágyaitól és törekvéseitől. Ha az emberek majd megértik azt, hogy a szilárd, erkölcsileg megalapozott jellem és érett személyiség nemcsak a közösség „érdeke”, hanem az egyéni életsiker és boldogság nélkülözhetetlen feltétele, akkor fog minden emberi közösség – adott esetben a magyar társadalom – az igazi fejlődés útjára lépni.

Az ilyen társadalomban az egyes ember felelősnek tudja magát házassága sikeréért, gyermekei életútjának eredményességéért, sőt népének, nemzetének felemelkedéséért is. A felelősségvállalás az erkölcsi értékekért és az emberi közösség javáért, az egyéni önnevelés legértékesebb gyümölcse.

Befejezésül egy gondolat azoknak a szülőknek, akik úgy tapasztalják, hogy gyermekük – talán már a személyi érettség küszöbére jutott fiuk vagy lányuk – kudarcot vallott az önnevelés útján. Tudnunk kell, hogy az ember számára az önnevelés lehetősége mindig – még előrehaladottabb korban is! – nyitva áll. A pszichésen egészséges alkat mindig képes olyan döntő elhatározásra, amelyek az életutat korrigálják,

sőt új, helyes irányba vezetik. Amit keresztény értelemben „megtérésnek” nevezünk, az – Isten kegyelméből és saját jóakarató erőfeszítéseink következtében – botlások, tévedések és bukások után

is lehetséges, az ember, a hívő ember életében. Ezért az önnevelésnek mindig van – nemcsak lehetősége, de értelme és eredménye is!

RÉDEI tanár úr hagyatékából

Ez év márciusában írt levelében ígérte tanár úr, hogy visszaemlékezéseiből majd küld a Fehér/Feketébe való részleteket. Sajnos erre már nem kerülhetett sor, de kedves felesége szíves készséggel hívott, hogy válogassunk a hagyatékából. Így került kezembe az 1942 júniusában tartott „*Testnevelési bemutató*” meghívója. Bizonyára szép emlékeket idéz fel sokunkban Vajon mi lett a kosárlabda meccs eredménye? –

Két remek karcolatot is találtam abból.

MEGHÍVÓ.

A
CISZT. R. EGRI SZT. BERNÁT GIMNÁZIUMÁNAK
WERNER ADOLF-SPORTKÖRE
1942. évi június 25-án, kedden délután
1/2 6 órakor az iskola nagyudvarán tartja
1941/42. iskolai évi

**ÜNNEPÉLYES
TESTNEVELÉSI BEMUTATÓJÁT.**

Erre T. Címet tisztelettel meghívja
A GIMNÁZIUM IGAZGATÓSÁGA.

MŰSOR:

1. Felvonulás. Hymnus.
2. Közös szabadgyakorlatok. (IV., V., VI., VII. o.)
3. Talajtorna. (I., II., III., IV. o.)
4. Medicinlabda-dobások. (VI. VII. o.)
5. Közös szabadgyakorlatok. (I., II., III. o.)
6. Korlátakadémia. *(En is tornáztam)*
7. Nemzetek labdája. (IV. o.)
8. Váltóverseny. (I., II., III. o.)
9. Svédszekrényugrások. (V., VI., VII. o.)
10. Féltek-e a vadembertől? (I. o.)
11. Kosárlabda. (VI., VII. o.)
12. Díjkiosztás. Szózat. Elvonulás.

Belépődíj nincs. Kötelező műsormegváltás 80 fillér.

Névrokonság

Egerben a Kaszinó utcában volt egy élelmiszerbolt, ahol könyvre vásároltam. A bolt tulajdonosa egy eredetileg prágai cseh asszony, a Busák műszerész felesége, boldog volt, ha bementem az üzletbe, mert velem csehül beszélgethettem.

Egyszer azt mondja nekem, tanár úr, maga elég sovány; ezentúl mindennap átküldök magának finom tízórait az iskolába; az inas majd mindig leadja a portán.

Én erről meg is feledkeztem.

Kb. két hét múlva megkérdezi tőlem a Busákné: na, hogy ízlik a tízórai, amit mindennap átküldök?

Én semmiféle tízórait nem kaptam – feleltem.

Pedig az inas mindennap leadja a portán; tessék csak utánanézni – mondja Busákné.

Kiderült, hogy a tízórait a portás mindig vitéz Rédei Gerőnek vitte fel, aki azt hitte, hogy a konyháról küldik és mindig jóízűen elfogyasztotta.

Ezzel függ össze második halálhírem.

Hiába volt Rédei Gerő jóval idősebb, hiába volt „vitéz”, és hiába járt reverendába, amikor meghalt, sokan azt hitték, hogy én haltam meg és csodálkoztak, amikor megláttak.

Varga Bennó

Ki ne emlékezne rá!– Amilyen humort nem ismerő volt Palosúr, az igazgató, olyan kedves, sziporkázóan szellemes és jó kedélyű volt Bennó, a papkolléga.

Egy osztályozókonferencián Pallosúr gyanakvóan azt mondta: nem gondolják kolléga urak, hogy túl jó az eredmény? – Mire Bennó félhangosan megjegyezte: botrányosan jól tanítunk! Nagy lett a nevetés, de arcunkra fagyott a mosoly, amikor megláttak. az igazgató viccet-nemismerő ábrázatát.

Egyszer Pallosúr nekem osztott ki egy könyvet azzal, hogy a legközelebbi konferencián ismertessem. Úgy látszik próbára akarta tenni szellemi képességemet. A könyvben főleg a lányok vallás-erkölcsi neveléséről volt szó.

Alaposan felkészültem, és a beszámolóim is elismerést váltott ki. Pontosan emlékszem ismertetésem befejező szavaira: ...mert csak így nevelhetünk Istennek-tetsző ifjúságot.

Varga Bennó ezt így módosította: ...Istennek és embernek tetsző ifjúságot.

Amikor Palosúrat Pécsre nevezték ki királyi főigazgatónak, távoztában az egri Háza hagyományozta a saját tulajdonát képező, 14 domborműből álló kálváriáját, melyek a klauzúra egyik folyosóján függték a falon sorjában. Varga Bennó csak annyit jegyzett meg: jól csinálta! Ő megdicsőül, és a Kálváriát itt hagyja nekünk.

Bennóhoz örömmel jártam hospitálni. Sziporkázó órai emlékeztetések. Éppen ezért a tanulók is feszülten figyeltek. Változatos humorral magyarázott és feleltetett.

Csak egyetlenegy mondata a rengeteg közül: Amikor egy kisebb növésű diákja rosszul felelt, Bennó a maga egyéni humorával csak annyit mondott: Ül le! Embernek kicsi vagy, számárnak nagy!

Varga Bennó szellemes megjegyzései egy egész könyvet töltenének meg.

Sírok, hol tanáraink nyugszanak

Többször is elhangzott kívánság összejöveteleinken: jó lenne összeírni tanáraink temetkezési helyét, ezeket ismerve bizonyára többen felkeresnék. Követve a budai testvérlepunk példáját, mi is összeállítottuk az 1934–1948 között végzett, ill. 1948-ban a Szent Bernát gimnáziumba járó osztályok elhunyt tanáraink névsorát, feltüntetve születési és halálozási adataikat, és sírjuk helyét. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a neveket abc sorrendben közöljük.

Ebben a felsorolásban a ciszterci rendi tanárainkat találhatjuk. Szeretnénk hasonló összeállítást készíteni világi tanárainkról is.

Név	Születés	Halálozás ideje	Sírhely
Ágoston Julián dr.	1909. 08. 29.	1969. 03. 18.	Budapest, III. Jó pásztor templom altemplomja
Baghy Osvát	1898. 05. 01.	1957. 12. 09.	Székesfehérvár, Ciszt. templom sírboltja
Baksa Kristóf	1894. 07. 18.	1935. 07. 14.	Zirc, Ciszterciek sírkertje
Bartók Egyed dr.	1884. 12. 24.	1959. 12. 29.	Pannonhalma
Deáki (Dörfler) Sándor dr.	1904. 11. 23.	1997. 08. 20.	Budapest, Farkasréti temető
Erdélyi Guidó	1893. 05. 14.	1984. 05. 20.	Székesfehérvár, Ciszt. templom sírboltja
Evetovics Kunó dr.	1898. 03. 03.	1971. 10. 27.	Zirc, Ciszterciek sírkertje
Falubíró Győző	1908. 11. 10.	1975. 06. 04.	Dallas, Calvary Hill temető, USA
Ferenczy Csaba	1920. 05. 17.	1999. 02. 19.	Dallas, USA,
Gonda Keresztély	1902. 02. 04.	1953. 01. 16.	Endrőd
Hegyi Kapisztrán	1904. 02. 22.	1992. 03. 06.	Zirc, Ciszterciek sírkertje
Kádár Antal	1904. 09. 10.	1975. 05. 05.	Miskolc
Kalász Elek dr.	1905. 10. 05.	1974. 05. 20.	Tornaszentandrás
Károly (Peszeszér) Asztrik	1895. 11. 05.	1958. 06. 12.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja
Kürti Menyhért dr.	1875. 07. 29.	1949. 06. 03.	Budapest, Kerepesi temető
László Vince dr.	1902. 02. 27.	1977. 01. 15.	Mezőfalva
Lékai Lajos dr.	1916. 02. 04.	1994. 07. 01.	Dallas, USA
Mészáros Ervin	1897. 11. 30.	1977. 03. 21.	Székesfehérvár
Palos Bernardin dr.	1904. 03. 23.	1992. 05. 14.	Székesfehérvár, Ciszt. templom sírboltja
Pataki Vidor dr.	1901. 02. 19.	1973. 10. 05.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja
Rássy Paulin	1883. 08. 04.	1954. 08. 06.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja
Rédey Gerő, vitéz	1881. 09. 02.	1945. 03. 23.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja

Név	Születés	Halálozás ideje	Sírhely
Révész Amadé dr.	1888. 12. 29.	1962. 04. 16.	<i>Székesfehérvár</i>
Richter Mátyás	1865. 02. 16.	1951. 07. 02.	<i>Budapest, Rákoskeresztúri temető</i>
Sántha Olivér dr.	1900. 07. 30.	1973. 12. 01.	<i>Szekszárd</i>
Simonyi (Scherk) Marián	1909. 12. 06.	1978. 11. 07.	<i>Bácsalmás</i>
Szabó Tihamér	1894. 07.11.	1979. 04. 24.	<i>Pannonhalma</i>
Szekeres Fábián	1884. 01. 15.	1963. 11. 17.	<i>Városlőd</i>
Takács Gusztáv	1908.	1935. 07. 14.	<i>Budapest, Kerepesi temető</i>
Tobákos Kilit	1901. 05. 07.	1974. 04. 07.	<i>Pannonhalma</i>
Tóth Ev. János dr.	1898. 11. 15.	1950. 06. 19.	<i>Zirc, Ciszterciék sírkertje</i>
Unger Barnabás dr.	1879. 05. 03.	1960. 06. 19.	<i>Zirc, Ciszterciék sírkertje</i>
Vajk (Wáger) Atanáz	1908. 02. 22.	1991. 02. 13.	<i>Zirc, Ciszterciék sírkertje</i>
Varga Bennó	1895. 07. 17.	1964. 03. 31.	<i>Eger, Hatvani temető, Ciszterciék sírboltja</i>

Requiescant in pace!

A felsorolásban nem szereplő tanáraink adatait nem ismerjük:– *Hodász Erik* (1920. 01. 17. –?), *Kelecsényi Gábor Ákos dr.* (1919. 05. 30. – 1990.), *Maróti Jenő* (1919. 09. 12. –?), *Székely Artur* (1900. 04. 30. –?), *Tóth Taszilo* (1903. 09. 10.–?). Aki tud rájuk vonatkozóan adatokat, kérjük, közölje.

hírek...hírek...hírek...

- **SZENT BERNÁT ÜNNEP ZIRCEN** – Augusztus 19-én a majdnem teljesen felújított bazilikában *Kerekes Károly* apát, *Hervay Levente*, *Monostori Bánk*, aki Dallasból jött haza ünnepelni, *Maróti Arnold* atyák álltak hatvan évvel pappászenteletük után a zirci oltárnál. Zircnek 1944-ben 21 újmisése volt, három évfolyamot szenteltek három napon a rendkívüli idők miatt. A koncelebrációt vezető főpát bevezetőjében ismertette az 1944-ben történeteket és utalt a szentpáli tanra, hogy "hűséges az Isten: ő hívott meg Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe" (1Kor 1, 9). A szentbeszédet Tóth Ipoly atya mondta. A szentmise keretében novíciusunk beöltözésekor a *Titusz* nevet kapta.

- **PAPSZENTELEÉS A ZIRCI BAZILIKÁBAN** 2004. június 24-én Keresztelő Szent János születésének ünnepén dr. Szendi József ny. érsek atya pappá szentelte *Pop Sándor István* és *Virth Ferenc József* atyákat.

- **ERŐSÍTÜK KAPCSOLATUNKAT MAI ISKOLÁNKKAL** címmel felhívást küldtünk tagságunknak, csekket is mellékelve. Eredményeképpen 111 000 Ft gyűlt össze az alapítványi számlánkon. Köszönet az adományozóknak!

A célkitűzéseinek megfelelően az elmúlt tanév záróünnepén az iskolavezetőségének javaslata alapján *Juhász Katalin* 10.B, *Török Éva* 11.A és *Várady Nóra* 12.K osztályos tanulóknak 20–20 ezer Ft jutalmat adott át dr. Kerekes Lajos diákszövetségünk alelnöke. A tanulók példát mutató, keresztény szellemiségű életvitel mellett kitűnő tanulmányi eredményükért, a versenyeken eredményes szereplésükért érdemelték ki a diákszövetség jutalmát.

A kapcsolaterősítést szolgálta dr. Kovács Endre elnökünk beszélgetése a tanári kar diákszövetségünk célkitűzései iránt érdeklődő tagjaival. Közülük az iskolai év elején nyolcan léptek közénk. Nagy jelentőségű ez, mivel a remélt folytonosságot szolgálja a régi és a mai iskola között.

Reméljük, hogy a mai ciszterci gimnázium végzős fiataljai is megtalálják a feljükk nyújtott kezét. Segítségét jelentenek ebben az iskola tanárai, akik most diákszövetségünk tagjai lettek.

- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *Gödl Károly* (1951) – 10 000Ft, – (1944) – 5 000Ft, – (1947) 150 USD, – (1947) – 175USD, *N. N.* (Franciaország) – 100EURÓ

- **MEGJELENT A GIMNÁZIUM 2003/04 ÉVKÖNYVE** – pontosabban az egri *Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium* évkönyve az iskola fennállásának **315.** tanévérben. Szép kiállításban, színes borítóval, fedőlapján a zirci kongregáció címerképével. A 244 lapból álló kötetben hű képet kapunk az iskola életéről, a diákok iskolai tevékenységéről.

**A GÁRDONYI GÉZA
CISZTERCI GIMNÁZIUM,
SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

ÉVKÖNYVE

a 2003/2004. iskolai évről

A beköszöntőben Polikárp főapátúr szól a diákokhoz.

Iskolánk ciszterci múltját ez évben két igazgatónról szóló emlékezés idézi. Születésük 100. éves évfordulóján *dr. Palos Bernardin*ről *dr. Kerekes Károly* ny. apátúr, *dr. Hegyi Kapisztrán*ról pedig *dr. Kilián István* professzor diáktársunk írásait olvashatjuk. *Dr. Debreceni Sixtus* már az iskolánk államosítása után került az egri konventbe. 50 éve történt mártír halála alkalmából róla szól Csák György tanár úr írása.

Megtudhatjuk, hogy a 795 diákot 56 állandó, 12 óraadó tanár oktatja, a kollégiumban 6 nevelő tanár segíti a diákokat, de ezenkívül a két intézményben – az iskolában és a kollégiumban – a folyamatos munkát 28 irodai és technikai dolgozó segíti.

Megtaláljuk minden osztálynak a névsorát, egy közös osztályképet és egy-egy oldalnyi beszámolót az iskolai évben történetekről. Vannak vastag- és dült betűsök is – a régi évkönyvek hagyományának folytatásaként. Az osztályzatokról csak statisztikai adatok szerepelnek.

A nappali tagozaton (mert van esti és levelező tagozat is) összesen 25 osztálya volt az iskolának ebben a tanévben: a már negyedik éve elindult 8 osztályos gimnáziumnak egy-egy, a négy ill. öt osztályos gimnáziumnak és szakközépiskolának pedig 21 osztálya. Az osztályok átlagos létszáma 32. A legkisebbek az 5. – ez megfelel a régi I. osztálynak – a legnagyobbak a 13. osztályba jártak.

Az életkép c. fejezetben több mint 60 oldalon található a tanév krónikáját. Így pl. *október 18-án* volt az újonnan belépő diákok – az 5- és a 9-esek – fogadalomtétele. (Ezen Diákszövetségünk képviselői is részt vettek.) Olvashatunk a már hagyományos karácsonyi koncertről, vagy a május 8-i ballagásról is. Végig kísérhetjük a tanév eseményeit, sok képpel, hangulatos beszámolókkal.

Az érettségiről és az érettségizőkről külön fejezet szól. Ez évben a nappali tagozaton 5 osztályban összesen **144** fő érettségizett. Láthatjuk az érettségizett osztályok tablójának képét is, és közli az évkönyv az érettségi írásbeli tételket. Megtalálhatjuk több tanár és Pelbárt házfőnök atya érkezését és diákok érdekes írásait, valamint a külső előadónak évközben a diákok részére tartott színvonalas előadásait.

Helyet kapott az évkönyvben a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályáról szóló beszámoló, benne – a hagyományokhoz híven – az érettségi találkozókra részt vevők felsorolása.

A „Értesítő” végén most is, mint régen, érdekes statisztikákat találunk az iskola életéről. Egy érdekes adat: a tanulók 33%-a lakik Egerben, 26%-a kollégista és 39%-a(!) bejáró. Jó képet mutat az egész intézetre vonatkozó 4,10-es tanulmányi átlag.

Érdeklődéssel vettük kezünkbe iskolánk legújabb Évkönyvét, örültünk a szép és gazdag eredményeknek. Köszönjük a gondos munkát a szerkesztőnek, *Kovács Ottó* tanár úrnak

• **FELÉPÜL A PRIMUSZ!** Örömmel láthatjuk, hogy a még 1901-ben kiépített primusz-udvart ismét kialakítják iskolánkban. Már állnak az oldalfalak, készül a patinás kapu. Úgy tudjuk ismét itt lesz az iskola bejárata. – Ez volt a felsősök udvara tízpercekben, és itt ballagtak a végzősök... Köszönjük, hogy egy „tégla” ismét a helyére került.

• **NAGY MENYHÉRT MÓJZES** atya, volt egri házfőnökről az utóbbi hónapokban többször is hallottunk aggasztó híreket. Egerben sokan, különösen a vasárnap 8 órás mise hívei nagy szeretettel emlékeznek rá. Hívei és tisztelői egészségi állapotának javulásáért imádkoztak a március 21-én tartott szentmisén, melyet Veres Árpád pápai prelátus diáktársunk mutatott be. Emlékeztetett rá, hogy mint a Szent Erzsébet Kollégium igazgatója, rendházfőnök négy évig képviselte a Rendet Egerben. Közvetlen kapcsolatot alakított ki a misére járó hívekkel, beteget látogatta, igazi közösséget teremtett. Részesévé vált Eger kulturális életének, személyében érezhettük a ciszterciak újbóli jelenlétét, így látták ezt a város lakói is, hiszen Palos Bernardin, Hegyi Kapisztrán után a fertálymesteri testület tagjai közé választotta. Tagjai is megjelentek százáncos köpenyükben. *(v. Bartha István)*

• **CISZTERCI ALAPÍTVÁNY** a SZJA 1%-ából 2004-ben 65 514 Forinttal részesedett. Köszönet azoknak, akik segítettek

• **TÁRLATOK, KIÁLLÍTÁSOK...**

Molnár József 1943-ban végzett festőművész diáktársunk újabb kiállítását májusban a Budapest-Köbánya-i Pataki házban láthattuk. A május 14-i megnyitón sok ciszterci öregdiák vett részt.

Tilless Béla 1951-ben végzett festő- és szobrászművész diáktársunk tárlata szeptember közepén nyílt a Budapest IV. kerületi Synergion irodaház galériájában. Ezt a kiállítást október 22-ig tekinthetjük meg.

• **CISZTERCI ÉJSZAKA** címmel érdekes műsort hallgathattunk a Kossuth Rádióban augusztus 8-án éjszaka. *Hervay Levente* zirci alperjellel és *Brückner Ákos Előddel* a budai ciszterci Szent Imre templom plébánosával, valamint *Valter Ilona* régésszel, 4 ciszterci monostor – bélapátfalvi, pásztói, szentgotthárdi és a bátaszéki – feltárójával beszélgetett a műsor vezetője. Levente atyától hallottuk, hogy negyedszázad alatt mintegy 400 ciszterci apátság emlék helyet járt be a világban, és jövőre is készül több külföldi ciszterci monostorban kutatni. Ákos Előd atya évről évre busz kirándulásra viszi híveit, megismerni Európában a ciszterci „gyökereket”. Ez évben már a kilencedik utat járták. Nem „főműsoridőben” hangzott el ez a beszélgetés, de mégis örömeinkre szolgál, ha a ciszterciekről hallunk a rádióban.

H A L O T T A I N K

Diáktársunk, akinek halálhíréről értesültünk:

Pallavicini Károly (1939) – Bécs

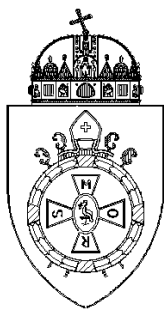
Requiescat in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál *Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295* vagy *E-mail: olah@hcbc.hu* – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE alapítója és kiadója a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya
3300 Eger, Széchenyi utca 17.

Megjelenik ez évben Húsvét, Veni Sancte és Karácsony idején
Felelős szerkesztő: Oláh Gyula

Nyilvántartásba véve 2.9.1/571/2004. szám alatt.

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának lapja
a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola hírei

*Minden öreg és fiatal ciszterci diáknak
boldog új esztendőt kívánunk!*

PÁSZTOROK AZ ÉJSZAKÁBAN

Magyar Messiás-köszöntés régi századokból

Gyere pajtás, induljunk már,
csillagunk is fenn ragyog,
vén számadó, öreg bojtár,
a kezünkben somfábot,

s szívünkben egy-életünk
minden búja-bánata,
elmeséljük, mivé lettünk,
mi a pásztor panasza,

Kicsi a nyáj, sok az ember,
szüköcske a fizetés,
a sok kis száj enni szeret,
de a kenyérünk kevés.

Abból hoztunk kóstolónak
kicsi Jézus, teneked,
tejecskét a szoptatónak,
ajándékunk meg ne vesd!

Kis barikád hová kössük?
No, hát itt a jászol-láb,
furulyánkkal hadd köszöntsük
ezt a kicsi kápolnát!

Furulyaszó, bamba barmok,
kőbörtön és éjszaka,
mégis századokra hangzott
ez az éj minden szava,

angyalok ajkáról áradt
a világra szerteszét:
„Dicsőség a Magasságnak,
s itt a földön békesség!”

Ágoston Julián

Megjelent a Katolikus Szó 1962. dec. 23-i számában KARÁCSONYRA címmel az utolsó versszak kivételével – Poór Bernát aláírással. Ugyanez a vers a Hagyaték kötetében olvasható. és ebben található a hetedik versszak. A vers Ágoston Julián közeljövőben megjelenő verseskötetében is megtalálható

A TARTALOMBÓL

Dr. Palos Bernardin – Rendtörténeti feljegyzések: Werner Adolf

Dr. Bán Ervin – Még egyszer Rássy tanár úrról

Arnótfalvy Barna – Egy „naiv” emlék ’48-ból...

Egri ciszterci diákok voltak... – Mezey László

Rónay László – Ágoston Julián kiadatlan verseiről

Urbán Gusztáv – Epizódok az egri diákéletünkől...

Bogdán Kálmán – Megtörtént...

Képes hírek a Gárdonyi Gimnázium életéből

hírek...hírek...hírek...

Sírok, hol tanáraink nyugszanak – II.

Találkozónk 2003-ban –II.

HALOTTAINK

Kérjük a kedves diáktársainkat, hogy a mellékelt csekken a 2005. évi tagdíjat szívesked-
jetek befizetni, hogy a jövőben is mindenkinek küldhessük újságunkat.

A tagdíjat 1991-ben 500 Ft-ban határoztuk meg, ami ma legalább 1000 Ft-nak felel meg

Dr. Palos Bernardin: Rendtörténeti feljegyzések

Ezek a feljegyzések nem életrajzok. Még csak nem is életrajzi vázlatok, csupán emlékezések. Éppen ezért nem tartanak igényt egyébre, mint ahhoz hasonló szeretetre – Rendünk és őseink iránt –, amelyből fakadtak.

Biztos, hogy – éppen mert legnagyobbbrészt emlékezések, s élményen alapulók – sok e feljegyzésekben az egyéni szín, a subjektív hang. Bizonyos az is, hogy akad bennük ténybeli és adatbeli tévedés is. Hiszen – egy-két kivétellel – nem támaszkodhattak egyébre, mint az emlékezetre és legfeljebb a jubileumi

Schematismusra. A tévedéseket majd helyreigazítják azok, akik hivatottan, a történetíró felkészültségével fogják megírni azokat az életrajzokat, amelyek megírására e feljegyzések is sürgetni akarnak. S akkor majd szó esik másokról is, többekről, mint akikről e megemlékezések szólnak.

Kelt a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén, a Rend szétszórásának harmadik esztendejében.

(1952. december 8.)

Palos Bernardin

* * *

Bernardin atya csak kéziratban fennmaradt írásában 24 ciszterci atyáról emlékezik, köztük az egri gimnáziumunkban is működött tanárainkról (Werner Adolf, Kassuba Domokos, Kürti Menyhért, Küzdi Aurél, Szalay Gábor, Szvorényi József). Néhányukról még élnek bennünk is emlékek, többjük nevét már csak régi értesítőkből ismerhetjük. E számunkban Werner Adolf apátúrólv olvashatunk, aki kilenc évig tanított magyar-latint, majd hét éven át volt igazgató Egerben. Innen választották zirci apátnak.

* * *

Werner Adolf

A kiegyezés évében 1867. május 14-én született a heves megyei Tiszafüreden. Tizenhat éves, amikor a Rendbe lép, 1890-ben szentelik pappá. Tanári működésének első öt esztendejét Székesfehérvárott tölti. Innen 1895-ben Egerbe kerül, majd 1904-ben bajai házfőnök és igazgató lesz. 1917-ben Kassuba Domokost követi az egri perjeli és igazgatói tisztségben, itt dolgozik 1924-ben bekövetkezett apáttá választásáig. Werner Adolf csendes, visszahúzódó élete, mosolygósan jóságos, szerény egyénisége egy rendkívül érzékeny és bonyolult emberségnek a felszíne. Magányos élet az övé, és még legjobb barátai és leghűségesebb hívei – Dombi Márk, Kiss Albin, Kürti Menyhért – sem tudtak hozzá

olyan közel férközni, hogy jóságos melegséggel, humanus engedékenységgel, leplezett fájdalmas egyedül-létét lényegesen könnyíthették vagy megoszthatták volna vele. Összetett, sokszálú életének némi megértéséhez több gyökeret is fel kell szakítanunk.

Édesanyja somogyi kismemes családból származott. Édesatyja még „Bach-huszár”, akit azonban rabulejt a magyar föld, és végleg Tiszafüreden telepszik meg. Bátyja, Gyula, már jőnevű magyar regényíró, ő maga valóságos második Ankerschmidt-lovag, kissé jókaias, kissé tiszavidékien kurucos magyarság-tudattal, melynek lázongó, Bécs-ellenes színezete élete végéig őrzi az asszimiláltak első nemzedékének magát kompenzáló hazafiságát. Magyarországon, konzervatív óvatosságában, passzív nyugalmában ritka képviselője a nagyrészt dunántúliakból összetevődött rendi családban a tiszai léleknek.

Élete a kiegyezés utáni kor új magyarjának élete. A magyar élet ezekben az évtizedekben a „nagy behozás, az utólérés” lázában égett: a lelkek mélyén újra találkozott a Kelet és Nyugat, a Magyar és az Európai. Ma már tudjuk, hogy ez a találkozás nem volt annyira értékes, mint egykor hittük, de kétségtelen, hogy sokak egyéniségében fakasztott olyan értékeket, amelyek őket népünk legjobbjai közé emelték. Ilyen egyéniség volt Werner Adolf is.

Élete jellegzetesen egri élet. Azzá tették a hatások, amelyeket a várostól kapott, s azzá személyes élményei.

Aki szokott sétálgatni az egri rendház Orgonás-kertjének felső folyosóján, az érthet valamit abból a milióból, amit Werner Adolfnak – aki évtizedeken át minden délután itt sétálgatott s elmélyedve szívta hosszúszerű pipáját – Eger jelenthetett: Idehajolt a

ciszterci Pyrker székesegyházának és a „ciccer-templom”-nak az árnyéka, amelynek kriptájában az utolsó pásztói rendtagok pihennek, köztük két „óriás”: Juhász Norbert és Szvorényi József. Ide látszott Dobó vára és Gárdonyi Géza háza is, lezárt zsaluk mögé rejtve a nagyívú író csalódott embergyűlöletét. Idáig nőt fel a Fő-utcáról Eszterházy barokk álma, az ünnepies Lyceum, s az egykori jezsuita templomból és rendházból sugárzott „miles Christi” égő szelleme. Ki tagadhatná, hogy ez a környezet volt az, amely a csendes Werner Adolfban, a békés Orgonás szerelmében felszította az akaratot, hogy egyike legyen azoknak, akik a Millénium csalóka álmainak omladékaiból és az első világháború romjaiból fel akarták építeni az új Magyarországot.

De jellegzetesen egrivé formálták Werner Adolfot személyes élményei is. Itt nevelkedett, innen emelkedett a zirci apáti méltóságba. Ide kötötték szüleinek sírja és ifjúságának emlékei, fiatalságának tudományos ambíciói, az utolsó években is különös melegséggel pihent itt meg hivatalos körútjain. Itt ihlette meg lelkét – talán Szvorényi egyéniségének hatása alatt – hivatásának gondolata, innen indult el tudósak – mint ő gondolta, s itt vált belőle atya, nevelő – mint a Gondviselés akarta.

Werner Adolf abban a szellemi irányban indult, amerre kora tanár-nemzedéke járt. A századforduló gimnáziumaiban tudós, nagynevű tanárok oktattak, akik egyben a magyar tudományos élet jeles fejlesztői is voltak: folyóiratok szerkesztői, a szakirodalom művelői, tudós társaságok tagjai. Ez volt Werner Adolf álma is. Az egyetemen Beőjty Zsolt legkedvesebb tanítványa, Gyulai Pál intímusainak egyike. Első éveiben Kármánról, Gvadányiról, Kisfaludy Sándorról és Vörösmartyról ír kitűnő tanulmányokat, s még élete végén is szívesen emlékezik meg a hozzá közelebb-állók előtt ifjúsága tudományos terveiről.

A tudomány művelésétől egyrészt tanítványai iránt érzett szeretete, másrészt az egri főgimnáziumban Küzdi Aurél körül kialakult új szellem vontja el. Itt akkor két irányzat élt a tanári testületben: Nagy Béni és Madarász Flóris képviselték a könyvíró cisztercit, Küzdi Aurél és Werner Adolf a lélekfaragót. Nem feledhetjük, hogy korfordulón állunk: az értelem művelésének primátusát kezdi felváltani a nevelés igénye, kissé talán a korváltás szokásos túlzásával fordulva el a tudós tanár eszményétől. Werner Adolf azok között van, akik első feladatnak tartják a diákokkal való „iskolánkívüli” foglalkozást, akik benépesítik a gyóntatószéket, pedagógiai kapcsolatot teremtenek a szülői társadalommal, felismerik az osztályfőnöki tiszt jelentőségét, s atyai barátként vezetgetik növendékeiket a lelkiéletnek a természetes pedagógiát meghaladó ormaira. Kétségtelen, hogy ez a magatartás olyan szeretetet és hűséget váltott ki Werner Adolf tanítványaiból, aminőt kivételesen is alig tapasztalhatni iskolában, de főleg az öreg-diákok részéről.

Apáti kormányzását három vonás jellemezte: a pedagógiai erősz, a lelkipásztorkodás igényének felismerése és a szerzetesi élet megújítása.

A magyar ifjúság szeretete vezette azokban az országos jelentőségű építkezésekben, amelyek nevéhez fűződtek: az új Buda, Pécs, Székesfehérvár és a korszerűen átépített Baja pompás épületei hirdethetik odaadását az ifjúság, rokonszenvét a modern nevelés igényei iránt. Ezekben az épületekben a felszerelésükben fogható tanújelét adta a tanítórendi hivatás értékelésének. Rendje a barokk kor alkonyán alakult tanítórendé, s azóta egyre növekvő buzgalommal szolgálta a magyar nevelő-oktatás ügyét. Ezt a tanítórendi feladatot Adolf apátúr szerette gondviselés-szerűnek nevezni. Alig volt körlevele vagy apáti allokúciója, amelyben a tanítórendi hivatás nagyszerűségét ne hangoztatta volna.

Adolf apátúrhoz fűződik Rendünkben az a felismerés, hogy az iskolai nevelésnek korszerű lelkipásztori munkával kell alapot adni, s a nevelés eredményeit ezáltal tartósítani. A rendi lelkipásztorkodást két úton virágoztatta föl: Egyrészt fokozódó gonddal választotta ki a rendi plébániákra a rendtagokat, és a növendékek nevelésében is erőteljesen szóhoz juttatta a sikeres pasztoráció szempontjait, másrészt egész sorát építette az új templomoknak. Buda, Nagykarácsonyszállás, Nagyvenyim, Hercegfalva neki köszönhetik művészi templomaikat. A kulturális és lelkipásztori célt szolgáló alkotások terén a nagy magyar építő-főpapok, a barokk országépítők egyenes utódja volt.

De számára jutott az a feladat is, hogy a szerzetesi elmélyülés feladatát megszilárdítsa és eredményeit intézményesen biztosítsa. Ő terjesztette Rómába végleges formájában a rendi Konstitúciót. Míg azonban idáig eljutott, hatalmas belső munkát kellett elvégeznie. Arra a fegyelmezettségre, melyet a Konstitúció feltételez, Rendjét türelmes kitartással nevelte egy évtizeden át. A nemcsak egyéni buzgóságra támaszkodó, hanem jogi keretet is készséggel vállaló, életrendi szempontból is szabályozott magatartás és lelkiület kinevelése kormányzásának legnagyobb jelentőségű cselekedete. Ennek a nagyarányú apáti munkának legszébb virágait még megélhette: láthatta, miként jut harmóniába Rendünk ősi, hagyományos életeszménye a tanítórendi hivatással és a korszerű lelkipásztorkodás feladataival.

Külső díszben és méltóságban őt emelte a zirci apátok közül legmagasabbra az Egyház és az állam elismerése. De semmiféle eredmény és elismerés nem tette könnyebbé érzékeny lelkének sok fájalmát, amely csak egyetlen – legkedvesebb gondolatában – oldódott föl: a szenvedésadta Krisztus közelségében.

Meghalt Zircen 1939. február 5-én. A Szent Kereszt oltára alatt pihen.

Találkozónk 2003-ban –II.

61 évesek – (1934–1942) – *Tobákos Kilit Pál* tanár úr osztálya 2004. június 19-én találkozott ismét Kismaroson. Az osztálytársak közül sajnos csak *Kerekes Lajos* bácsi és *Szalóczy Gyuri* bácsi jöttek el, továbbá *Molnár Tamásné Márti*, kinek férje nem vállalhatta a gyalogtúrát. Rajtuk kívül a már elhunyt osztálytársak özvegyei: *dr. Detky Barnáné Edit*, *Érsek Dénesné Judit*, *Szikora Mihályné Otti*, *Wahlner Aladárné Ivike*, *Wolszky Lászlóné Anikó*, *Berta Ferencné Magdi* két kislányával, *Marcsival* és *Katicával*. A házigazdák: *dr. Nagy Ivánné* és lánya, e beszámoló írója, *Nagy Györgyi* voltak. Velünk volt *Rédei Rezső* tanár úr özvegye, *Muci* néni is.

Az érkezés után jó hangulatban, beszélgetve vártuk, hogy a szokásos bográcsgulyás elkészüljön

Ebéd után *Szalóczy Gyuri* bácsi a tablót követve emlékezett meg az osztálytársakról, egy-egy történet felidézésével. Természetesen csak szép emlékeket hallottunk.

Az összejövetel késő délutánig tartott, majd ki vonattal, ki autóval indult haza. *Rédei Muci* néni tovább víkendezett velünk.

Reméljük 2005-ben is megtarthatjuk a találkozót.

(a krónikás: *Nagy Györgyi*)

MÉG EGYSZER RÁSSY TANÁR ÚRRÓL

Sokszor írtak már róla ebben a lapban. Azért idézem ismét az emléket, mert idén volt halálának *ötvenedik* évfordulója. Ezúttal nem a tanítvány szól róla, hanem a pályatárs.

Ő az egyetlen tanárom, aki a teljes nyolc iskolaéven át tanított. Elsőben éneket, aztán matematikát és fizikát az érettségig.

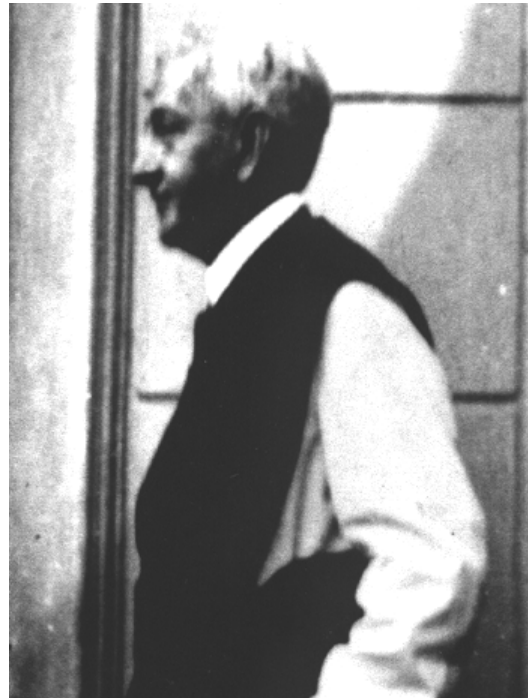
Hogyan tanított? Rosszul, önkényesen, mondanák róla a mai közoktatási bölcsek. Sokszor késett az óráról, olykor az óra félidejében jött be a tanterembe. A tanítás módja nem nagyon felelt meg a hivatalos „elvárások”-nak akkor sem, a mai kacifántos metodikának még kevésbé. Annál jobban megfelelt a diákoknak. Nagyon humán jellegű, latinogörögös iskolában tanította a legelvontabb nem humán tárgyat. Úgy tanította, ahogy az a legjobb volt a jövődjé jogászoknak, papoknak, tisztviselőknek, orvosoknak. Nem akart műszaki értelmiséget nevelni, ahogy a mai középiskolában teszik – azokkal a gyerekekkel is, akik könyvelők, színészek, óvónők, nyelvszakos tanárok, újságírók akarnak lenni. A neves oktatásszakértő, *Vekerdy Tamás* azt mondta egy rádióvitában, hogy amit az iskolában meg kell tanítani, annak a hetven százaléká az életben hasznavehetetlen. *Rássy* tanár úr sikeresen csökkentette ezt a terméketlenségi mutatót. (Jegyezzük meg, hogy akkor még nem matematizálódott a szellemi tevékenység annyira, mint ma; a fizikán kívül alig alkalmazták a matematikát más tantárgy vagy tevékenység területén.) De jól szoktatott bennünket a matematikai gondolkodáshoz. Fantáziálásaim közben matematikai feladványokat gondoltam ki. Az ötvenes években, mikor mellékállásban diákotthoni felügyelő voltam, jöttek hozzám a gyerekek, hogy nem tudják a matematika házi feladatát megoldani – megoldottam példájukat.

Ötvenkilences létszámú osztályunkban senki nem bukott meg az érettségien az ő tantárgyaiból. Pár tanítványa a Műegyetemre iratkozott be érettségi után, és egy sem hozott rá szégyent.

Egy dologban volt módszeres és követelő: a nyelvhasználatban. Megkövetelte a szakkifejezések pontos használatát, a szöveges mondanivaló magyarosságát. Sokat köszönhetek neki a nyelvi önfegyelem dolgában. Érzetem tanításának jó hatását, amikor a Műegyetemen idegen szakszövegek fordítását oktattam.

Kissé furcsa személyiségként emlékszünk rá, az biztos. Annyi mindenben különbözött kollégáitól. Még azt is „elkövette”, hogy az anyagcserére vonatkozó szalonképtelen szavakat használt az órán, és még inkább az énekkari próbákon. Jellemző, hogy senki nem árulta el. Ama halottak közé tartozik, akikkel gondolatban ma is beszélgetek.

A mai „hivatalosság” biztosan rossz véleménnyel lenne róla. Talán nem is engednék tanítani. Miért? Mert az mostanában a vezérelv, hogy „miért csináljunk valamit egyszerűen, amikor komplikáltan is lehet?”. Ez pedig „az

örögúr” (így neveztük egymás között) tanítási elveitől, személyiségétől és nevelési gyakorlatától nagyon messze volt. A legtöbben szerették, tanártársai tisztelték, ez a sikere pedig példa lehetne a mostani pedagógusok számára.

Hat hónappal halála előtt láttam utoljára. Ágyban feküdt, rossz állapotban volt. De a cigarettáról nem mondott le. Éppen fél évszázada nyugszik a Hatvani temetőben, a ciszterciták sírboltjában. Dr. Bán Ervin.

Egy „naiv” emlék ’48-ból...

Egerben, a háború előtt a Liceumban működött Tóth József professzor vezetése alatt az Egri Érseki Jogakadémia, ahol sok végzett, ciszterci diák folytatta tovább tanulmányait. A második világháború után a kolozsvári egyetem számos professzora (így *Csizmadia Andor*, *Kovrig Béla*, *Michelics Vid* és *Perbíró József*) jött Egerbe, és csatlakozott az Érseki Jogakadémia professzori karához. Idővel felmerült annak a gondolata, hogy a jogi kar (ekkor már: Magyar Katolikus Jog- és Államtudományi Kar) és a teológiai fakultás (Érseki Hittudományi Főiskola) mellett Kovrig Béla vezetésével létesítsenek egy közgazdasági szakot, mint harmadik fakultást. Az akkori szabályok szerint ezzel lehetővé válhatott volna egy katolikus egyetemet alapítani Egerben. Ez a gondolat 1948-ban érlelődött meg annyira, hogy a professzori kar az egyetem alapítására irányuló szándékát a felettes egyházi, illetve állami hatóságok tudomására kívánta hozni.

Talán nem is olyan véletlen folytán, a kommunista rezsim ebben az időben kezdte meg az egyházi iskolák államosítására irányuló akcióját. Egerben ezzel kapcsolatban mozgalom indult meg, aláírásokat gyűjtöttek azzal a céllal, hogy a város lakossága a kormány tudomására hozza ezen lépése elleni tiltakozását, ugyanakkor *Mindszenty* hercegprímás úr felé pedig hűségét kívánta ily módon kifejezni.

Ekkor kérte meg a professzori kar bátyámat, *Arnótfalvy Istvánt*, hogy az ő költségre egy hármast delegációt vezessen Budapestre azzal a céllal, hogy *Ortutay Gyula* közoktatásügyi miniszternél és *Mindszenty* bíborosnál, mint a magyar egyházi hatóságok fejeénél, a Magyar Katolikus Egyetem alapítására irányuló szándékunkat bejelentse. Együttal át kellett adni a miniszternek a város lakosságának tiltakozó nyilatkozatát is, a bíborosnak pedig a lakosság hűségnyilatkozatát. Gondolom a professzorok választása azért esett Istvánra, mivel ő üdvözölte a katolikus ifjúság nevében a Hercegprímást az egri Mária napokon. A delegáció másik két tagjának a bátyám Intze Pistát és engem választott.

Ily módon felszerelve indultunk Pestre. Először elmentünk a közoktatási minisztériumba, ahol (természetesen) *Ortutay* nem fogadott bennünket. A katolikus egyetem alapítására irányuló nyilatkozatunkat egy

tisztviselőnek (talán egy államtitkárnak) adtuk le, valamint a tiltakozó nyilatkozatot is az aláírásokkal.

Utána felmentünk a Várba, az Úri utca 29-be (most 62-es a házszáma), a háborús behatás következtében romos primási palotába, ahol már előre bejelentve vártak bennünket. Felvezettek a legfelsőbb emeletre, amelyet csak részben hoztak rendbe. Egy padlásszerű térségben aztán dr. Zakar András fogadott. Majd ő bevezetett bennünket a padlás egy részében helyreállított szobák egyikébe, ahol *Mindszenty* hercegprímás úr fogadott.

István átadta Eger lakosságának a hűségnyilatkozatát a hozzá tartozó aláírásokkal. Ugyanakkor bejelentette szándékunkat, hogy Egerben katolikus egyetemet kívánunk alapítani. A hercegprímás megköszönte a hűségnyilatkozatot, és tudomásul vette az egyetem alapítására vonatkozó szándékot. Itt volt egy említésre méltó epizód: habár a professzorok erre nem kérték fel, a bátyám a következő kérdést tette fel a hercegprímásnak: „Tudja Eminenciás uram, hogy a Magyar Katolikus Egyetem gondolatának legnagyobb ellenzője az egri érseki székből ül?” *Mindszenty* prímás úr csak rá nézett, és *nem szólt semmit...*

Mint most már tudjuk, az egész hiába való volt.

* * *

Évtizedekkel később találok Kaliforniában egy trappista kolostorban *Hardy Gilbert* ciszterci atyával, aki egy texasi katolikus egyetem filozófiaprofesszora volt, és a *Vina* melletti trappisták meghívására a pap-pá szentelendő szerzetesek részére filozófia tanfolyamot tartott. Hajnalban, a mise előtt, a kolostor földjei között sétálva elmondtam neki a fent leírt történetet. Vajon naivitás volt-e, hogy mi 1948-ban azt reméltük, otthon katolikus egyetemet alapíthatunk? Felidézve az akkori idöket: – miközben a magyar kommunisták minden igyekezete arra irányult, hogy a hatalmat átvegyék –, az országban erős optimista hangulat uralkodott, remélve, hogy a békeszerződés után a szovjet csapatok el fogják hagyni hazánkat, és mi végre egy szabad országban, saját elképzelésünk szerint élhetünk...

Arnótfalvy Barna

Egri ciszterci diákok voltak...

A régi értesítőkből olvashattuk „Intézetünk tanulói voltak a közélet és az íróvilág jelesei közül” fejezetet. – Ennek nyomdokain, de azért egy kicsit tágítva a kört, ismertetjük elhunyt jeles diáktársaink életútját.

Mezey László (1918 – 1984)

Diákszövetségünk újjáalakulása után összejöveteleinkre a '36-ban végettek – akkortájt már a hatvanadik érettségi találkozóra készülve – szép számmal jöttek el, és ha szóba került, hogy kik azok a diáktársaink, akik életük munkájával elismerést érdemelnek, akikre mi egri ciszterci öregdiákok büszkék lehetünk, akiknek emlékét meg kell őrizniünk, szinte egyhangúan említették az akkor már 10 éve eltávozott osztálytársuk, *Mezey László* nevét.

Ez évben volt halálának huszadik évfordulója. Eből az alkalomból egyetemi tanítványai ünnepi ülésen tisztelegtek emléke előtt. Életére és munkásságára barátai és tanítványai írásai segítségével szeretnénk mi is emlékezni.

„Feltartóztathatatlan érdeklődésű tudós volt: a középkor, a keresztény Európa s benne szűkebb pátriája minden forrására nyitottan. Rengeteget olvasott, oklevéltárakat, egyházatyákat, szakirodalmat egyforma kedvvel. Amit elolvasott, jobbára életre szólóan meg is jegyezte, s hatalmas alkotó fantáziával rendszerezte. Ennek jegyében állt tanári szobájának falán a tanítványainak címzett idézet: «*Omnia disce! Videbis postea quod nihil superfluum est.*» (Tanulj meg min-

dent! Meglátod később, hogy semmi sem fölösleges.)” – írja egykori tanáráról a tanítvány *Madas Edit*.

Mezey László Egerben született 1918. december 18-án. Az ősi város beszédes kövei, műemlékei, hagyományai kitörölhetetlen jelként vésődtek a történelem, különösen a magyar középkor iránt fogékony gyermek, majd ifjú lelkébe. Nemzetközi tudós korában is meghatódottan, a reá jellemző szerény mosollyal kalauzolta Európa minden részéből jövő kutatótársait szülővárosában ahhoz az épülethez, amelynek falán ki lehet betűzni nevének diákkori megörökítését. A középiskolát a Szent Bernát gimnáziumban végezte 1928–1936 között. 1936-ban érettségizett *Palos Bernardin* osztályában. Az értesítőből tudhatjuk, hogy nyolcadikos korában ő volt az önképzőkör elnöke. Egy egész életen át megőrizte az Alma Mater emlékét, hiszen a fiatal diák itt nyerte el azokat a szilárd alapokat, amelyekre bizton építhetett a hazai és külföldi egyetemen. Érettségi után a jászói premontrei rendbe lépett, s Rómában kezdte el egyetemi tanulmányait. Az örök városban alapozta meg páratlan egyház- és művelődéstörténeti, teológiai és filozófiai, irodalmi és jogi, paleográfiai és zenei tudását. 1939-ben a rendjéből kilépve hazatért, és tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen, magyar-történelem-olasz szakon folytatta a mindig hálással emlegetett mestereinek *Hajnal Istvánnak*, *Horváth Jánosnak* és *Székfü Gyulának* az irányításával. A fővárosra már hullottak a bombák, amikor 1944-ben történelemből, magyar és olasz irodalomból megszerezte a doktori címet. A salgótarjáni gimnáziumból 1947-ben került fel Budapestre. 1954-ig az Egyetemi Könyvtárban dolgozott, az utolsó években a Kézirattár vezetőjeként, 1958 és 1969 között pedig már az Országos Széchényi Könyvtár főmunkatársa. 1968-ban lett az irodalomtudományok doktora – „Deákság és Európa” c. monográfiájáért –, egy évre rá címzetes egyetemi tanár, majd az akadémia tudományos tanácsadója.

Élete legkedvesebb vállalkozása a hazai gyűjtemények kódextörédékeinek („Fragmenta codicum”) feltárása volt. Mivel a középkori kódexállomány elenyésző százaléka maradt csak fenn, ezért hazánkban minden egyes kódextörédéknek nagyobb értéke van, mint másutt, hiszen egy elveszett könyvről tudósít, amelyet egykor hazánk területén írtak vagy használtak. A XVI–XVII. században szívesen kötöttek nyomtatott könyveket használaton kívül került kódexek lapjaiba. Ezeknek a kódexlapoknak rendszeres felkutatása és feldolgozása Mezey László és az általa vezetett 1974-ben létrejött akadémiai kutatócsoport munkájának

eredménye. A nyomtatott könyvek bekötésére másodlagosan használt kódexlapok középkori műveltségünkről adatszerűen vallanak, – szinte kimeríthetetlen mennyiségben. Még megérte a *Fragmenta codicum* bemutatkozó kötetének megjelenését, amely elsők a budapesti Egyetemi Könyvtár kincseiből háromszáz latin pergamentörredék feldolgozását adja. 2004-ben már az ötödik katalóguskötet megjelenésével emlékezik alapítójára a harminc éve működő kutató-csoport.

Hívatásának, felülről kapott feladatának tartotta a „magyarság és európaiság” összefüggéseit a magyar szentek történelmi vizsgálatakor is. *Szent Margit* alakja bontakozott ki ragyogóbban, emberibben és szentebbül. Patrónusa, *Szent László* király, az „*Athleta Patriae*” sokat foglalkoztatta, tehetségének legjavát adta a haza atlétájáról szóló filológiai tanulmánya megírásakor. Hogy *Szent István*, *Szent Gellért*, *Szent Imre* alakja, személyisége a történelmi igazsághoz hívebben él a mai katolikus köztudatban, az jelentős részben neki köszönhető.

Sohasem kapott egyetemi katedrát, mégis sokan vallják méltán mesterüknek. Sikerült hivatalosan is megtalálni a módját annak, hogy tanítványokat gyűjtsön maga köré. Az Eötvös Kollégiumban – az igazgató jóvoltából – középkori témájú szemináriumokat hirdethetett, valójában egy egyszemélyes tanszéket alapított. Az irodalom mellett, teológiát, liturgiátörténetet, egyháztörténetet tanított.

A II. vatikáni zsinat liturgikus reformjait élénk figyelemmel kísérte, s liturgiátörténeti tudását kész-

séggel bocsátotta Egyháza rendelkezésére. A liturgia-történet egész életén keresztül foglalkoztatta együtt működve többek között *Rajeczky Benjammal* is. Több évig dolgozott a megújuló katolikus énekeskönyv szerkesztésén a *Népénektár Bizottságban*.

Szívesen használta, magáénak érezte a középkor nyelvét is. Nemzetközi kongresszusokon is gyakran szólalt fel latinul. Diáktársai emlegették, hogy 1982-ben, a zirci apátság alapításának 800 éves jubileumán tartott ünnepségen, felkérésre latinul köszöntötte a megjelent – külföldről is érkezett – vendégeket.

Életében, családjában sok tragédia érte. Azok közé a hívő emberek közé tartozott, akik személyiségükbe és életükbe be tudták építeni tudták a keresztény hitet – persze nem minden nehézség nélkül, sőt gyarlóságai, hibáik és körülményeik ellenére. Sok más talán régen feladta volna a küzdelmet a „sorssal”, az Istennel, amikor ő még összetörten, de keresztény öntudattal állva maradt és dolgozott a csapások közepette. Honnét merítette az erőt, az akarást a folytatáshoz, beteljesedéshez? Főleg két forrásból: klasszikus, latin-keresztény életrajzokból és a krisztusi hitet megvalló liturgiából.

Élete hirtelen, tragikus körülmények között szakadt meg: 1984. április 14-én halálos baleset érte.

A Farkasréti temetőben nyugszik.

(Összeállítva: *Madas Edit*, *Török József*, *Csanád Béla*, *Veszprémi László* és *Bozsák István* írásaiból)

Rónay László Ágoston Julián kiadatlan verseiről

Rónay László közvetlen hangú írásából közlünk részleteket, mely Ágoston Juliánról, és költészetéről az Új Ember katolikus hetilap karácsonyi kettős számában jelent meg „*Karácsonyi Meglepetés*” címmel.

„Nem sokkal az ünnep előtt lehetett, hogy hosszas előkészületek után romladozó otthonában felkerestem édesapámék barátját, Ágoston Juliánt, akivel nap nap után együtt vonatoztam Kelenföldről és vissza. Torbágyon tanított, mindig jókedvű volt, pedig az élet alaposan megpróbálta.

Karácsony körül mindig eszembe jut a mosolygós szerzetes, amint izgatottan lobogtatta kezében új versét. Poór Bernát névvel jegyezte őket, egy tanárnak akkoriban nem feltétlenül vált előnyére, ha az Új Ember vagy a Vigília közölte művét.

Néhány hete, karácsonyi előzetesként, csomagot hozott a postás. A borítékból sokszorosított kötet hullt ki: Ágoston Julián összegyűjtött kiadatlan versei. O. Gy. évek óta gyűjtötte őket, ... s munkája eredménye elképesztő és szívszorító. Mert abból is következtethetünk egy korszak természetére, amit eltemetett, amit nem engedett a hallgatókhoz, olvasókhoz jutni.

Ágoston Julián, a költő remekül indult. *Fekete remetességem* című kötete a harmadik nemzedék egyenrangú tagjának mutatta, innen kerültek ki barátai is, akik élete nagyon nehéz periódusai idején kisegítették. ... 1932-ben, még egyetemistaként az aradi Vasárnapban jelent meg modern környezetbe és érzésvilágba transzportált karácsonyi költeménye *Fölötte csend: titok-burok...* címmel.

A házban csend: titok-burok...

A gyermek alszik, kék szemén

az Édes csókja illatoz...

Egyike volt azoknak, akik Kassák útját követve az avantgárddal is kísérleteztek, de hamar megérezte, hogy mondanivalójához jobban illenek a hagyományos formák. Szívós kitartással tökéletesítette magát, jól tudta, hogy a következetesen megvalósított keresztény életforma megpróbáltatásokkal jár:

*A csúcsok zord, kietlen, vad világa vár...
Hervadjon, ami hervatag!
De hogyha végigszánt csókjával a tavasz,
egy szent rügy: - szíved felfakad!*

Korai költészetében gyakran tűntek fel olyan jelzők, kifejezések, amelyek azt mutatták, hogy a misztikusok sem hagyták érintetlenül. Az élet hétköznapijainak ihletésétől elszakadva, vágyait elfeledve indult egy másik világ felé, amelyben a tetteket és a gondolatokat nem emberi mértékkel méri:

*jövő, jelen, múlt: titkos élet
már minden vágyam semmivé lett,
nincs már más hátra: menjünk szépen,
búcsúzzunk csöndben, békeességben...*

A ciszterci tanárt sokkal jobban, behatóbban ismerte nálam például Kalász Márton, akit ő indított el a költői pályán. Én egy kopott bőrkabátos, mindig vidám embert figyelhettem napról napra, kinek legfőbb jellemvonása a sugárzó szeretet volt. Akik együtt utaztunk vele, teljes egyetértésben hívtuk karácsonyi embernek, aki valahányszor csak felbukkant közöttünk, mindig megvilágította álmos társaságunkat. Szeretetért ostromolta az eget, s talán nem is vette észre, hogy közben bőkezűen árasztotta ezt maga körül:

*Epedve várjuk lelkedet,
léted indító Szeretet
pünkösdi lángot vess nekünk,
világossággra éhezünk!*

A karácsonyi ünnep hangulatát, tartalmát antológiák sora idézi. Ágoston Julián verse, a *Pásztorok az éjszakában* egyikben sem olvasható. Hamvas, bűbajos költemény. József Attila hangját idézi, megérdemli, hogy közös ajánlékként idézze föl e kivételes ember emlékezetét: *(a vers olvasható újságunk címlapján)*

Előkészületben

Ágoston Julián verseskötete

kiadatlan költeményeiből

Színes borítóval, színes fényképmelléklettel, kb. 220 oldalon A5 nagyságban
az egri *Gonda Könyvkiadó* (Széchenyi u. 42.) gondozásában
Tervezett megjelenés 2005. évi könyvnap.

Az összegyűjtött mintegy 370 kiadatlan versből a válogatás és a bevezető tanulmány
dr. Kilián István ny. irodalomtörténész egyetemi tanár diáktársunk munkája.

Kérjük mindazokat, akik szerették és tisztelték kedves tanárunkat, befizetésükkel segítsék elő a kötet megjelenését.

Befizetés az OLVASÓ NEMZET ALAPÍTVÁNY

11600006-00000000-11218665 sz. bankszámlájára (ERSTE bank)

A befizetésen tüntessük fel „**Ágoston verseskötet**” és adjuk meg az adószámot is
Minden támogató 2 000 Ft-onként 1 kötet tiszteletpéldányra jogosult.

A befizetést írásbeli visszaigazolással nyugtázzák

Ettől a lapszámtól kezdve minden alkalommal négy oldalban keresztül tájékoztatom az Egri FEHÉR/FEKETE tisztelt Olvasóit arról, hogy milyen nevezetes események történtek az adott időszakban az iskolánkban. Úgy gondolom, a klasszikus annalesek szerkesztését kell követnem. A hónapot és napot feltüntetve hol rövidebb, hol hosszabb szöveggel, esetleg képpel is illusztrálva beszámolok a fontosnak ítélt eseményekről. Bízom abban, hogy az így kialakított forma és tartalom bepillantást enged iskolánk mindennapjaiba, s a beszámolók megnyerik majd az Önök tetszését. A jelen beszámoló 2004. október végéig követi az eseményeket.

Kovács Ottó

AUGUSZTUS 25. Az iskola tanári karának alakuló értekezlete. A tanári karban bekövetkezett változások eredményeként három új kolleginával és egy új kollégával bővült a tantestület. A legnagyobb izgalom a felújított tanári szoba birtokba vételét kísérte. Az ünnepélyes szalagátvágás után léphettünk csak a terembe, s örömmel foglaltuk el régi vagy új helyeinket. A tantestületi évnvítő értekezletet is itt tartottuk már, s néhány nap után – ennyi kellett a beköltözéshez – már a megszokott képet mutatták az asztalok. A jó hangulatunk, a terem feletti büszkeségünk azóta sem múlt el.

SZEPTEMBER 1. Veni Sancte-ünnepi szentmise a Bazilikában, amelyen az iskola 779 diákja, 57 tanára, szülők és vendégek vettek részt. A *Rácz István Pelbárt* atya által celebrált szentmisében az Evangéliumot

Szent Lukács könyvéből hallhattuk. (4,16-30). A szent mise végén *Barta Viktória* 8. C osztályos tanuló mondta el Szent Pál I. korintuszi levéből a szeretet himnuszát, majd *dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő megnyitotta a 2004/05-ös tanévet. Az elmondott beszédből az alábbi gondolatokat emeljük ki: „... Ebben a tanévben komoly kihívást jelent tanár és diák számára egyaránt az új kétszintű érettségire való felkészülés. Legnagyobb feladat a végzős diákjainkra hárul, az idő kevés, a tét pedig igen nagy, hiszen az érettségi vizsga eredménye a továbbtanulást is meghatározza. A hátralevő időt úgy kell kihasználnunk, hogy nyugodt lélekkel állhassunk a megmérettetés előtt. Ezért kérem a végzős diákjainkat, a lehetőségek és adottságaik reális összehangolása alapján, okosan döntsenek, és célirányosan készüljenek. Mivel a kétszintű érettségi követelményében már nem csupán a megtanult ismeretek számonkérése szerepel, hanem bizonyos képességek, adottságok is szükségesek a sikeres teljesítéshez, így az alsóbb éveseknek is tudatosabban és folyamatosan kell készülniük.”

A tanévet megnyitó beszéd után *Pintér Imre* 11. E és *Szecskó Petra* 11. K osztályos diákok éneke következett, amelyet *Bisztriczki Zoltán* tanár úr gitárral kísért. Az ünnepséget a Himnusz közös eléneklése zárta.

SZEPTEMBER 3–17. Kelemenné *Oraveczi Julianna* osztályfőnök és *Gerjákné Csibrány Éva* tanárnő vezetésével iskolánk 32 tanulója – főleg a 10.K osztályból – az angliai *Broadstairs* város Kent School iskolájában kétéves angol nyelvi gyakorlaton vett részt.

SZEPTEMBER 10–19. *Dr. Szabóné Kállay Ágota* és *Bozóné Tóth Gabriella* tanárnő vezetésével 17 fős tanulóküldöttség vendégeskedett az olpei St. Franziskus Gymnasiumban.

SZEPTEMBER 23–28. A svédországi Värmland városából egy 18 tagú diákküldöttség vendégeskedett iskolánkban, őket a 11.K osztály látta vendégül. *Lapinskasné Máté Erika* osztályfőnök vezetésével összeállított programban a svéd tanulók meglátogatták a szilvásváradai ménestállót és a Szalajka-

völgyet, Eger nevezetességeit, Noszvaj látványosságait, az aggteleki és miskolc-tapolcai barlangokat, Budapest nevezetességeit és a galgahévízi ökofalut. Részt vettek néptáncbemutatón és táncházon.

A diákokat és osztályfőnököt családoknál szállásolták el és látták vendégül. A svéd fiatalok és *Per Erik Ekeberg* tanár úr szívesen vette és igényelte az együttlétet a magyar diákokkal a szervezett programokon és szabadidejükben egyaránt. Érdeklődéssel és megbecsüléssel fordultak hozzánk, kultúránk és a magyar emberek felé. A magyar tanulók a program során ismereteket szereztek a svéd diákok életéről, és változatos szituációkban gyakorolhatták az angol nyelvet. A vendégül látott diákok sajátos szemlélete, sajátos képzési profílija a környezettudatos magatartást közvetítette számunkra. Szemléletformáló volt annak felismerése is, milyen gazdaggá tesznek bennünket kulturális értékeink. A toleráns légkör, a derűs, közvetlen hangulat és a tanulók között kialakult baráti viszony emlékeztetett és örömtelivé tette a két csoport találkozását. A 11.K osztály áprilisban viszonyozza a látogatást.

OKTÓBER 20. Megemlékező ünnepi műsor az október 23-i forradalomról. Iskolai hagyományaink szerint ekkor tartjuk az 5. és a 9. évfolyamos tanulóink ünnepélyes fogadalomtételét – immáron a felújított – dísztermünkben.

Telek Tamás 12.B osztályos tanuló szavalt el *Ady Endre*: A tűz csiholója című versét, és a Himnusz közös eléneklése után *Köves Eszter* tanárnő és *Bisztriczki Zoltán* tanár úr által összeállított és betanított színi előadás következett.

A díszleteket *Nicholas Karsai* és *Fedics Miklós* tanár urak készítették. A szereplők voltak *Denk Zsófia* 10.B, *Pintér Imre* 11.E, *Némegy Tamás* és *Patkó Nikolett* 12. K, *Tóth Éva* 12.A; *Ficzere Zsuzsa*, *Dorkó Balázs*, *Tóthpál Ágnes*, *Varró Ádám* 10.E, *Medve Attila* és *Lakatos Vince* 10.K, *Lehoczky Balázs* 11.A, *Buri Mária*, *Dolhai Imola*, *Labancz Anita*, *Melczer Alexandra*, *Pintér Daniella* és *Sinkovics Tünde* 11.E, *Telek Tamás* 1.B.

Az előadást után *dr. Pisákné Balogh Éva*, iskolánk igazgatónője megköszönte az előadásban szerepet vállalt tanulók és tanárok munkáját, majd a következő szavakkal kezdődött iskolánk legújabb polgárainak fogadalomtétele: „... *Kedves Ciszterci Diákok!* ... *Ti egy olyan iskolába játok, amelynek több mint háromszáz éves tanító hagyománya és öröksége van. És ez az örökség kötelez benneteket. Kötelez arra, hogy vállaljátok a hagyományt, védjétek és ápoljátok, és majd innen egyszer kikerülve ti is továbbadjátok. Ezért kell most nektek fogadalmat tennetek. S azért, mert mi, tanárok komolyan gondoljuk, hogy ciszterci diákokat nevelő iskola tagjai vagyunk. Hogy miben áll ez az örökség? Azt hagyták ránk örökül az itt tanult diákok és tanáraik, hogy ebben az iskolában mindenkinek a legfőbb feladata a tudás megszerzése és a jellem erősítése, növelése. De nem elég a tudás önmagában, párosulnia kell annak az erénnyel, az erkölcsös magatartással, a helytállással, a szeretettel. Ebben a szellemben kérek benneteket, hogy most álljatok fel, és szívetekre téve kezeteiket mondjátok el a fogadalom szövegét, amelyet *Takács Norbert*, a diákbizottság titkára fog nektek felolvasni. A fogadalomtétel után szeretnék egyenként egy kézfogással ciszterci diákká fogadni, és két ajándékot, két jelképet szeretnék nektek átadni. Az egyik az iskola jelvénye. Ez a jelvény szimbolizálja, hogy ti ehhez a közösséghez tartoztok. Viseljétek büszkén, hiszen máttól ti is ciszterci diákok vagytok! A másik ajándék, amit szeretnék nektek adni,*

egy életen át útmutatót, egy tükröt ad majd nektek. Ez a Szentírás. Ezt DDr. Zakar Ferenc Polikárp zirci főpátúr, iskolánk fenntartója ajándékozza nektek. Történjen hát meg a fogadalomtétel!

Én,.. a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola rendjét mindenben megtartom, az iskola keresztény, katolikus értékrendjét elfogadom, és ennek szellemében élek. Szüleimet, tanárait, az iskola dolgozóit, diáktársaimat tisztelem, rájuk szegyet nem hozok. Szorgalmasan tanulok, képességeimmel mindenkor a tudás megszerzésére törekszem. A ciszterci rend és az egyház hagyományaihoz, és hazánkhoz mindenkor hű leszek.

Isten engem úgy segéljen!

Az ünnepség végén Rác István Pelbárt atya, a ciszterci rendház házfőnöke, iskolánk spirituális vezetője szólott diákjainkhoz! „...Én 56 nyarán szabadultam ki a börtönből, és az Autójavító Vállaltnál dolgoztam, amikor kitört a forradalom. S úgy történt minden, ahogy az előadásban láthattátok. A szereplő diákjaink úgy játszottak, mintha ott lettek volna ők is. ... Átérezhettétek a lelki egységet is, amelyet ezek a napok megteremtettek.

Ti most ez előadás hatására fogadtátok el a ciszterci diákság feltételeit, előírásait, s ígéretetekkel ezt meg is erősítettétek. Azt kérem, ...szavatok olyan szó legyen, amelyet az életetek követ. Nem lesz könnyű, mert a világ más példákat nyújt felétek. Ti viszont maradjatok meg ennél a fogadalomnál, és tartsátok meg. Ehhez akaraterő kell, ehhez szorgalom kell, amelyeket az Úristen segítségével kaphattok meg. Akkor lesz reményünk arra, hogy az élet számotokra is szép lesz. Példává válhattok mások számára, s akkor majd büszkék lesztek arra, hogy a ti életetek szilárd alapra épült, s ez az alap Jézus Krisztus. Azt kívánom, hogy ez sikerüljön nektek.”

(Másnap az 1956-os októberi forradalom ünnepe volt iskolánkban. A tanulók évfolyamonként megtekintették az ünnepi műsort.)

OKTÓBER 22. A díszterem felavató ünnepsége, amelyen 52 meghívott vendég, az iskolánk tanszabvány, adminisztratív dolgozói vettek részt.

Elsőként iskolánk kisgimnázistáinak színjátszóköre lépett a színpadra. Verses összeállításuk címe: Útkereséseink. A szereplők: Forrai Melinda, Hornyánszky Kitti, Karanyicz Alinka, Kása Ádám, Rakamazi Réka, Tresó Máté, Vincze Veronika, 7.C; Barta Viktória, Birincsik Petra, Kácsor Fanni, Reszegi Bernadett, Szarvas Fruzsina (8.C). A műsort szerkesztette és betanította: dr. Loboczkyne Hársasi Ibolya tanárnő.

Dr. Pisákné Balogh Éva igazgatónő ünnepi beszédéből idézünk: „...A díszterem felújításának terve hat évvel ezelőtt fogalmazódott meg gondolatainkban. Hat éven át gyűjtöttük a forrásokat, gyűjtöttük erőnket, hogy tervünket valóra

váltuk. És ez most sikerült. Engedjék meg, hogy őszintén és hálás szívvel köszönjem meg fenntartónknak, DDr. Zakar Ferenc Polikárp főapát úrnak, hogy a jó gazda gondosságával segítette és kísérte figyelemmel a munkánkat. De köszönöm a megye és a város vezetőinek, hogy a saját eszközeikkel, a hivatal lehetőségeivel segítségünkre voltak. És köszönet illeti azokat a gazdálkodó szervezeteket, bankokat és biztosítókat, akik saját pénzügyi forrásaikból vagy szakképzési alapjukból támogatták tervünk megvalósítását. És utoljára, de nem utolsó sorban engedjék meg, hogy megköszönjem Gazda Imrének, iskolánk volt diákjának, aki jelenleg Amerikában él és testvérének, Gazda Miklósnak, hogy adtak egy jelképes összeget a díszterem felújításához. És ezzel indult el lényegében a munka. Talán a hosszú idő eltelte után már ők sem bíztak a sikerünkben, de mi büszkéek vagyunk, hogy megvalósíthattuk tervünket, és valóra váltottuk álmunkat.

A díszterem Eger város neves építész-tervezőjének, Thoma Emőkének terve alapján készült el. A munkálatokat Csuhány Béla mérnök úr koordinálta számos mesterember munkájának felhasználásával. Köszönöm nekik ezt a gyönyörű alkotást, mert úgy gondolom, hogy ez valóban egy remekmű, egy igazi alkotás. És mindenkinek köszönöm, akik türelmükkel, biztatásukkal segítették munkánkat.”

DDr. Zakar Ferenc Polikárp főapát úr többek mellett a következőket mondta.

„...Köszöntök mindenkit, aki hozzájárult ahhoz, hogy ma ismét ünnepelhetünk. Feladatomban az, hogy megáldjam a felújított dísztermet. ...A mai világban, amikor még a szerzetes közösségekben is egyre kevesebb szerzetes kér áldást az apátjától, akkor talán el kell mondanom, hogy hívő ember számára mit is jelent mindaz, amit most tenni akarunk. Nem valami hókusz-pókusz, nem egy értelmetlen cselekmény, hanem az Úristennek hálaadás, s Tőle segítségkérés. ...Áldani annyit jelent, mint megvallani Isten nagylelkűségét, hálát adni Neki, ami a teremtmény első kötelessége. Áldani ugyanakkor annyit jelent, hogy kérünk is Istentől adományt, hogy a megáldott személy vagy tárgy megfeleljen rendeltetésének. Tehát az áldás kétirányú mozgás: leszálló kegyelem és felszálló hálaadás, köszönet, kérés. **Köszönjük ezt a dísztermet Istennek és mindenkinek, aki közreműködött, hogy ilyen szép legyen; és kérjük, hogy teljesítse feladatát mindannyiunk örömeire.** Tehát az áldás Isten segítségét kérő imádság és Istentől eredeztetett segítség. Mi a kívánságom még? Adja az Úristen, hogy ez az iskola ilyen szépen tudjon továbbra is fejlődni mindannyiunk javára és épülésére, s hogy néhány év múlva talán egy újabb, modernebb tornaterem felavatásán is itt lehessünk.

Főapát urunk áldó szavai után a Heves Megye Közgyűlése elnökének, Sós Tamás úrnak; majd Eger város polgármesterének, dr. Nagy Imre úrnak az üdvözlő szavai következtek.

Az ünnepi műsor folytatásaként Pócs Dávid 12.K osztályos tanuló az erdélyi költő, Dsida Jenő magyarságvállalását kifejező versének, a Psalmus Hungaricus című versnek részletét szavalta el. Finta Dorottya 10.K osztályos tanuló fuvolán Beethoven: G-dúr szonatinájának I. tételét adta elő *Bisztriczki Zoltán* tanár úr gitárkíséretével.

A szintén erdélyi Kányádi Sándor: Fától fáig című versét Tardy Anna 11.K osztályos diákunk szavalta el. Az ünnepi műsor záró részében Az „Örvendj Magyarországnak!” című dal következett. Szólót énekeltek: Denk Zsófia 10.B, Pintér Daniella és Pintér Imre 11.E, Némedy Tamás 12.K. A dalt betanította és zongorán játszott: *Bisztriczki Zoltán* tanár úr. Hangszeresen játszották még Pásztor Anna 9.C és Juhász Katalin 11.B hegedűn, Berecz Kinga 10.K és Finta Dorottya 10.K fuvolán, Budai Katalin 10.A trombitán és Horváth Sándor tanár úr szintetizátoron.

Epizódok egri diákéletünkből...

Urbán Gusztáv Vilmos írásaiból

Urbán Gusztáv Vilmos 1925. szeptember 8-án született. 1942-ben érettségizett a Szent Bernát gimnáziumban, majd ez év augusztusában lépett a ciszterci rendbe. 1948-ban pappá szentelték, majd a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen magyar-történelem szakon kezdte meg tanulmányait, alapvizsgát tett de szakvizsgája letétele előtt, 1951 januárjában kizárták az egyetemről. Tanulmányait az akkor létrehozott Katolikus Tanárképző Főiskolán (Academia Catholica Hungarica Professoribus Erudientis) fejezte be. A Rend feloszlása után káplán lett Zircen, de a veszprémi egyházmegye 1952-ben a ciszterci lelkészeit – köztük Urbán Gusztávot is – elbocsátotta. 1953-ban letartóztatták, 1955-ben szabadult. Különböző fizikai munkákat végzett. „Az ÁVH már a börtönben megkezdte beszervezését a besúgó hálózatba. ... Idegileg teljesen tönkretették. Hogy a megbízói által rákényszerített feladat elöl kitérjen, látszatházasságot kötött, s így kikerült a papi körökből. Lelkileg azonban továbbra is papnak tartotta magát. Rendtársai, előljárói megbocsátó, megértő lélekkel kilátásba helyezték, hogy visszatérhet a Rendbe papi jogainak teljes gyakorlásával, amikor erre az alkalmas idő elérkezik. A Gondviselés azonban előbb elszóltította. 1992 november 18-án halt meg. Rendtársa és lelkiatyja dr. Naszályi Emil temette.” (Hetényi Varga Károly: *Szerzetesek a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában Pro Domo Pécs, 1999. 336–337.o.*)

Gusztai a Ciszterci Diákszövetség újraindulásának egyik legtevékenyebb szervezője volt. Mint történelem-magyar szakos tanár – hivatását sajnos sohasem gyakorolhatta – lelkesen gyűjtötte ciszterci családunk írásos dokumentumait. Ezeket *Enchiridion Cisterciense* címen kötetekbe foglalta, és 1991–92-ben 12 kötetben adta közre, fénymásolt formában. A gyűjteményben elszórva megtalálhatjuk saját írásait is. Legtöbbje a diákélet és a ciszterci élet – rendtörténetileg is figyelemreméltó – eseményeiről szól, hozzáfűzött kommentárjaival.

Hol is kezdeném azonos látványainkat a múltból? Koldus annak az élete, aki nem bámészkodhat sohasem. Mi megbámultuk az úrnapi körmenethez már kora reggel felsorakoztatott bakákat, pontosan kétméterenkint álltak, alig-alig rogyasztott térdű majdnem vigyázállásban. Parasztöklök fehéredtek a puskaszíj szorításában, a lábszártekerces milliméterre azonosan feltekerve, a vállhajtókában a zöld dugó. Csak tíz órákor kezdődött a nagymise, azután a körmenet, dél után sorakozhattak hazafelé ismét menetoszlopba. A május végi napsütés átforrósította a posztót, csorgott mindről a verejték: a Donnál vékonynak bizonyult az öltözet, hányan dőltek a hóba csendes álomra, vagy hányukat állították esetlen és kegyetlen tréfával fejfelé a hóbuckába és meredt, tótágas-vigyázzban! adták halálba tántorgó visszavonulóknak a díszőrséget?

Az érseki palota ajtajában, a Lyceum kapujában a Frint-kanonoki ház bejáratában és a plébánia sarkon voltak az oltárok, de mindig a pince fölött lemozdonyozott kiságyukat figyeltük: a Bornemissza iparoscserkészek fabrikáltak össze két ágyúfélét, azokat vontatták nagy komolykodással a gyepes magaslatra és áldásosztáskor – szabályosan féltérde ereszkedve – elsütötték, amolyan erősebb pukkanás volt, de igazándiból gomolygott a füst, azt nagyon komoly dolognak éreztük, aztán csoszogott tovább a körmenet.

Ma taverna működik a pincében, célszerűen elősegítve az idegenforgalom indexét és a Nagytemplom körüli kapatos hangoskodást. – A négy kőszent a lépcsősor szélén kislíuszemünknek földöntúli nagyságot jelentett. A komolytalanabb jogászfűzés néha elkövette azt a csínyet, hogy a patakparti kalaposmester cégéreként kiakasztott óriási bádogkalapját elcsente és némi tornamutatvány árán feltették Péter apostol fejére, ami a hajnali járókelők erős megbotránkoztatására szolgált.

* * *

A vára is fölszöktünk olykor, felmáztunk a Kálvária-dombra, elmerészkedtünk Gárdonyi sírjához – még a régi fagerendás hantra emlékszünk –, de hamarosan iszkolni kellett hazafelé, mert az ilyesféle várbeli kirándulás nem volt mindig legalizált időöltés. – A Lyceumban otthon éreztük magunkat, hiszen az elemi iskolát ott végeztük. Mentusz József, Szentgyörgyi Gyula, Petrovics József tanító bácsik, az olajos padló, a tízpercek a folyosón és az udvaron, a prepák gyakoroltak az orgonán, a kapuban mindig ott állt a csodálatosan kipödrött bajuszú Veréb bácsi. – Felderül a lélek, ha a régi emberekre és sötétarany tavaszokra gondol.

A Primusz udvar már csendre intett minket. Komolyabb lett a lépés, valami kis szorongás-féle költözött a lélekbe, a kisdiaáknak ugyanakkor vágyódás is: felsős korában itt sétálghat majd a tízpercekben! Tisztelegni kellett a zászlónak, Szvorényi igazgató úr márvány reliefje és a világháborús hősi halott diákok márványtáblája figyelmeztetés volt a múltra, a nagyudvar volt kisdiaákkorunk igazi területe, fogócskázni is lehetett. Jól kifutkostuk magunkat, a fáspercébe félve bekukkantottunk, mélye homályba vészett, pedig irtatlan mennyiségű fa volt benne feltuskózva. – Az Orgonás feljártat egyszerű léckapu kerítette, de oda tilos volt felmenni. A rajzteremből óvakodtunk ki majd évek múlva megcsodálni a virágba borult sétányokat. Bennó mókusa pörgette a kereket, fintorogtunk a szagra, de ennél sokkal bűdösebb volt Peszeszér rókája az Orgonás végében.

* * *

A barokk városok jellemző díszje az épületek közötti kertek, parkok, ligetek. Eger Fő-utcájának három ilyen díszje volt: az Eszterházy-park a Nagytemplom és a Lyceum között, az érseki palota kovácsoltvas-kapuval és cifra kerítéssel ellátott udvara és a ciszterci rendház

előkertje. A rendház Alpári Ignác tervei alapján készült, nem tudom, szándékosan képezték-e ki a magas támfal mögött a feltöltött területet? Két díszes vaskapu a kétdíszes feljáróban. Mára az előkertet elbontották, illetve lesüllyesztették az utca szintjére.

1944 őszén a szép dombos hevesi táj is térkép lett, célpont, katonai objektum. A dicsőséges hadműveleteket Rédei Rezső tornatanárunk is hathatósan elősegítette, mert mint később elmesélte – igaz nem teljesen önszántából –, a hadműveletek összehangolását jó minőségű órája felajánlásával segítette és már majdnem éhen halt, amikor egy barátságos lityinant bekvártélyozta magát szobácskájába, akinek azután hajnalokig kellett a zongorát vernie, de cserébe enni kapott és egy roppantelőnyös ajánlatot: akarsz-e egri érsek lenni? Az egyház feletti gyámkodást tehát már abban az időben is komolyan vették, az aulába valóban bekerült időlegetesen civil –összekötő”, de tornatanárunk a méltóságot ügyesen elhárította. A dolog pikantériája, hogy Kapisztrán igazgató úr korholta a lépéséért, mondván: – akkor legalább *a mi emberünk* került volna az érsek ellenőrzésére. (1951-ben aztán hivatalosan is betelepített minden aulába a „bajszos püspök”.)

Érdekes, hogy az egyik legkiválóbb tanárunkról Émaradt fenn a dehonesztáló történet. 1935-ben az

intézet legtehetségesebb osztálya érettségizett, Pataki volt a történelemtanár. a harmincegynehány fős osztályból 17 ! diák vastagbetűs és jelesrendű volt. Ennek megfelelően a magyar feleletek elbűvölték az elnököt, latinból még a kettes tanuló is szabatos műfordítással brillírozott, a történelem feleletre bizony már elbóbiskolt mindenki. Könnyű a feleletet ellenőrizni, ha olykor-olykor segíteni kell, de hát itt mindenki szónokolt. Édes Jenő volt az elnök, arra riadt fel, hogy nagy csend van, a felelő kispap – jelesrendű diák – kimeredt szemmel bámul maga elé. Az elnök a tanárra pillant, Pataki villámló szemekkel nézi a delikvenst. „Segítsen tanár úr” – oldotta meg a kínos helyzetet. Álmából riadva fogalma nem lévén, mi a felelet tárgya. Pataki Vidor rárivalt a maturandusra: „Achmed pedig...” A szerencsétlen kispap szeme elkerekedett és mint a vízfolyás ömlött belőle a szó: „Achmed pedig, miután a janicsárok serege megfutamodott... – Magyarázat: a fiú vizuális típus volt, tudta a könyvet első betűtől az utolsóig. de szövegmondás közben „lapoznia” kellett volna, a következő oldal így kezdődött: Achmed pedig... Jegyzőkönyvi rosszállás lett az eset következménye, pedig éppen Pataki Vidor volt, aki gyakorlati történelemkutatásával (az egri vár!) valóban színesség, érdekesség tudta tenni a történelemórákat, sajnos, a felelet-értékét a könyv szó szerinti felmondásával szabta meg.

Sírok, hol tanáraink nyugszanak – II.

A 2004. Veni Sancte-i számunkban közöltük az 1934–1948 között végzett, ill. 1948-ban a Szent Bernát gimnáziumba járó osztályok elhunyt ciszterci tanárainak sírhelyét. Több ciszterci tanárunk sírhelyét nem ismertük. Időközben megtudtuk, hogy *Maróti Károly Jenő* (1919. 09. 12. –1988) Baján nyugszik

Most közöljük ez időszakban tanított, elhunyt világi tanáraink adatait.

Név	Születés és halálozás éve	Sírhely
<i>Habis György dr.</i>	1918–1996	Eger, Minoriták templomának kriptája
<i>Mikó Sándor dr.</i>	1921–1998	Sopron,
<i>Ócsvár Géza</i>	1908–1987	Budapest, Farkasréti temető
<i>Rédei Rezső</i>	1913–2004	Budapest, Farkasréti temető
<i>Sziklay Árpád dr.</i>	1903–1976	Eger, Hatvani temető
<i>Oltai Rudolf</i>	1912–1997	Eger, Hatvani temető
<i>Troján Alfonz</i>	1894–1932	Eger

A következő, iskolánkban több évig tanító világi tanáraink nyughelyéről nincs még adatunk: v. *Szabó Ferenc* testnevelő tanár volt 1919–1941-ig, és *dr. Szilágyi József* egészségtanár 1928–1940-ig.

Óraadó világi tanáraink közül az alábbiak elhunytáról tudunk, de nyughelyüket nem ismerjük: *Herczeg Antal* (1940. német) +1940; *Kerekes Sándor* (1938/39. és 1941., német-francia) +1980. Vác; v. *Somlay Mihály dr.* (1941., német); *Takács Tibor dr.* (1937/38., német-francia).

Requiescant in pace!

(v. *Mátray Dezső* diáktársunk fotókat készített az 1948-ban végzettek tanárainak budapesti, egri, székesfehérvári, zirci nyughelyeiről.)

Megtörtént...

Bátyám, *Bogdán László* 1941-ben érettségizett a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumában, Erdélyi Guidó tanár úr volt az osztályfőnöke. Ezt követően az Egri Érseki Jogakadémia hallgatója lett, de tanulmányait a háborús idők derékba törték.

1943-ban önként vonult be katonának és teljesített szolgálatot Rozsnyón a 13. gyalogezrednél. A kiképzések után 1944 áprilisában vitték ki az ezredet a frontra és augusztustól már állandó harcban álltak az Erdélyben levő Vörös Hadsereg egységeivel. Így került sor az ún. Tordai csatára 1944. szeptember 13. és 22. között. Ebben az ádáz harcban több mint 2500 magyar katona esett el, köztük bátyám is szeptember 17-én. Ő Magyarpeterdnél kapott egy sorozat mell-lövést és halt bele a sérülésébe. Majd a többi halottal együtt az ottani lakosok temették el őket Tordatúron.

A háborúnak ebben a szakaszában a magyar katonai vezetés már szétesett és így hivatalos értesítést a családunk nem is kapott a bátyám haláláról csak a kózsza hírekkel értesültünk, hogy hősi halált halt.

A háború után édesanyám, mint tanítónő Egerben tanított, és az egyik óráján a háború borzalmairól beszélt a gyerekeknek (édesapám is katona volt, ő 1944 januárjában halt meg). Ezt követően eltelt egy pár hónap, és – mit tesz a Jóisten – az egyik kis tanuló jelentkezett, hogy az ő nagyszülei Erdélyben Tordatúron élnek és az erdész nagyapja írta: Bogdán László ott van eltemetve a tordatúri temetőben.

Az akkori politikai helyzet nem tette lehetővé, hogy elutazzunk bátyám sírjához. Csak az 1950-es évek végén jutottunk el, amikor valamelyest már enyhült a merevség a magyarokkal szemben. A faluba érve megkerestük édesanyám tanítványának nagyszüleit elmondva jövetelünk célját. Ők rögtön azzal kezdték komoly hangsúllyal, hogy ne menjünk ki a temetőbe. De hát miért? – mi ezért jöttünk. De hát ne és ne! – Természetesen nem fogadtunk szót, és velük együtt megkerestük a temetőt. Útközben mondták el, hogy a háború után, a '40-es években még iskolás gyerekek gondozták a magyar katonák sírjait, majd jött egy utasítás a román kormánytól, és ennek végrehajtásaként végül is dózerrel eltörölték az elesettek sírjait. A látványt és ennek hatását, azt hiszem, nem kell ecsetelni.

Sok év telt el egészen napjainkig, amikor a Duna TV-ben volt egy röpke riport, hogy Tordán megalakult a Tordai Honvéd Hagyományörző Bizottság és az ő munkájuk első eredményeként már fel is állították az emlékoszlopot a Tordai csatában elesett honvédek tiszteletére.

Elhatároztuk a feleségemmel, hogy elutazunk Tordára, és megkeressük ezt az emlékhelyet, és mi is leróhatjuk végső tiszteletünket. Autóval mentünk, Torda előtt egy kis kitérővel ismét bementünk Tordatúrra az ottani róm. kat. temetőbe. Látogatásunk ismét eredménytelen volt. Több magyar családot is föl-

kerestünk, beszélünk magyarokkal, de ők sem tudtak semmiféle felvilágosítást adni (beszédükből úgy éreztük, nem is mernek).

Ezek után mentünk Tordára egy számunkra ismeretlen, ma már 60–70 ezer lakosú városba. A TV riporton kívül semmit sem tudtunk. Jártuk autóval a várost, mignem megpillantottunk egy teret közepén emlékoszloppal. Megálltunk, kiszálltam, hogy megnézzem, kinek, minek az emlékműve, – (Szűz Mária obeliszk volt). Kiszállt a feleségem is és megszólított egy idősebb asszonyt, elmondván, mit keresünk. – (És mit tesz a Jóisten) – Sehova ne menjenek, mondja, jöjjenek be ebbe a házba, mert itt mindent tudnak, amit önök tudni akarnak. – Úgy is volt. A házban (korábban a ferencesek rendháza volt) bevitt egy szobába, ahol egy férfi – *Gergely Márton*, az ottani Caritas szervezet vezetője – dolgozott. Bemutatott bennünket, mi elmondtuk jövetelünk célját. Felvette a telefont, tárcsázott, majd közölte velünk, hogy 1/212-kor a ref. templom előtt fog várni bennünket egy úr, neve *Pataki József*, aki a Tordai Honvéd Hagyományörző Bizottságnak a vezetője, és ő minden kérdésünkre választ tud adni. De addig van még másfél óra, menjünk ki a tordai temetőbe és keressük fel az adományokból felépített honvéd sírkertet. Ki is mentünk és a domboldalon levő hatalmas nagy temetőben végül is megtaláltuk, amit kerestünk.

Meghatódva álltunk a látvány előtt, mert egy nagyon szép rendezett sírkertet találtunk. A közepén egy székes kopjafa, négy oldalán, márványablákra felírva az elesett katonák nevei, akiket ők több évtizedes kutatásaik során – leginkább a települések plébániáin – fel tudtak deríteni. Az emlékoszlop mellett pedig hosszú katonás sorban az elesett honvédek sírkeresztjei. Elhelyeztük piros-fehér-zöld díszítésű koszorúkat, és könnyes szemmel vettünk búcsút az emlékhelytől, sietve megbeszélt találkozásunkra Pataki Józseffel. Ő jött is pontosan, bemutatkozásunk után beszélgetésünk olyan volt, mintha gyermekkorunk óta ismernénk egymást. Elővette íratait és felolvasta bátyám adatait – név, anyja neve, születési ideje, helye, szolgálati helye, hol esett el a harcban, milyen lövéseket kapott, valamint hol temették el a falu lakosai a csata után.

Ez az ott töltött pár óra mély nyomokat hagyott bennünk, valószínű életünk végéig hatással lesz ránk. – (Azóta fel vettük a kapcsolatot a hazánkban levő szervezet vezetőjével, *dr. Cech Vilmos*sal felajánlva segítségünket.)

Mindent megköszönve elbúcsúztunk, de még ma is fülünkbe cseng, amit Pataki József Tordán mondott: addig tegyük meg mindent, amit csak lehet az emlékek megmaradása érdekében, amíg élünk, mert az idő elmosza a dolgokat, és utódaink ezek nélkül már nem fognak emlékezni semmire.

(*Bogdán Kálmán*)

hírek...hírek...hírek...

- **AZ ÚJRAÉLEDT ZIRCI APÁTSÁG** címen olvashatjuk *Hervay Levente* atya írását a *Keresztény Élet* 2004. karácsonyi számában:

„... Az első derengés 1975-ben tűnt fel, az Állami Egyházi Hivatal hozzájárulásával Kádár László veszprémi püspök Liska Szilvesztert, «volt» ciszterci szerzetest, kinevezhette zirci plébánosnak. 1982-ben megengedték, hogy megünnepeljük a zirci apátság alapításának 800. évfordulóját. 1987-ben engedélyt adtak, hogy Kerekes Károlyt, akit a Szentszék nevezett ki, külföldön apáttá avassák. Így végre ismét volt előljárónk, akit nem kellett titkolni. 1989 februárjában még csak szóban, engedélyt kaptak a szerzetesrendek, hogy életre keljenek – úgy, ahogy tudnak, mert nem volt hajlékuk.

A zirci apátság hatalmas épületében a negyven évig tartó államosítás folyamán tucatnyi különféle intézmény kapott helyet. A legnagyobb részt a szakmunkásképző iskola és kollégiuma foglalta el. 1989 őszén visszakaptunk öt szobát. 1990. február 2-től négyen ismét együtt mondtuk a zsolozsmát. 1993 őszén sikerült áthozni Zircre a Nagyvenyimből 1989-ben újra felállított Szent Bernát Teológiai Főiskolát. Az épületért folytatott nagy küzdelem 1993 decemberében jutott fordulóponthoz. Az Apátság törvényes alapon birtokába vehette az egész épületegyüttest, és kilátás nyílt arra, hogy fokozatosan használatba is vehesse. A megyei önkormányzat megkapta a szükséges összeget új iskola, majd 2001-ben új kollégium építésére. A rend hét különböző szakaszban vehette használatba az épület egy-egy kisebb-nagyobb részét, és kezdhette meg azok átalakítását, közművesítését. Jelenleg a Bakonyi Természettudományi Múzeum az egyetlen intézmény, mely maradt az épületben. Az 1982-ben a pápától *basilica minor* rangot kapott apátsági templom felújítása 1995-ben kezdődött. Tízévnnyi kiváló restauráló munka nyomán az ország egyik legszebb barokk templomában folytathatjuk az Isten dicséretét. Néhány hónappal ezelőtt megkezdődött az főépület mintegy fele részében egy otthon kialakítása idős, magányos világiak részére. Fenntartásáról és irányításáról a rend fog gondoskodni. A zirci apátság lett ismét a magyarországi ciszterciek központja. Az apátság négy gimnáziumot és két kollégiumot tart fenn, amelyekben túlnyomórészt világiak dolgoznak.

A legfontosabb feladat a szerzetesi élet megújítása, a közösség létszámban és összetartásban való megerősítése, a fiatalok szerzetesi, papi és tanári hivatásra való gondos felkészítése. Jelenleg hat idős és három fiatalabb atya, továbbá három teológus és egy novícius alkotja a zirci közösséget. A novíciusképzés Zircen folyik, a teológusok a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola előadásait látogatják. Együtt mondjuk, nagyrészt énekeljük a napi zsolozsmát, együtt vagyunk a napi szentmisén, kölcsönösen segítjük egymást a munkában és képzésben. Ellátjuk a zirci egyházközség szolgálatát. Cserkészlet és imaközösség keretében foglalkozunk fiatalokkal, felnőttekkel és családokkal. Időnként segítünk az egyházmegye plébániáin” – fejeződik be Levente atya a történészek pontosságával és világos fogalmazásával írt cikke.

- **HIBAY GYÖRGY** – 1941-ben végzett diáktársunkról, Diákszövetségünk aktív tagjáról *Ébner Béla* olvasta fel kedves, jó hangulatú írását a fertálymesterek őszi összejövetelén. Alább örömmel közlünk ebből részleteket, *Bartha István* diáktársunk jóvoltából:

„Eger belvárosában járva az ember itt is ott is találkozik a *Hibay* névvel. Ha a Dobó téren nézelődik, s a városháza sarkán álló patinás gyógyszertárra esik tekintete, tudja, hogy ez a keresztségben Kígyó patika nevet kapott gyöngyszem nem más, mint amit az egriek *Hibay-patika*-ként emlegetnek. Ha pedig kicsit tovább sétál, s befordul a vár alatt elfutó kis utcácskába, nem kell ahhoz feltekintenie a sarkon álló házra, hogy tudja, éppen a Hibay-ház előtt visz az útja, s az utca, melyet hajdan volt öregek még Újvilág utcaként emlegettek, jó néhány évtizede *dr. Hibay Károly*, a „szegények orvosa” nevét viseli.

A Hibayakról már 1711-ből olvashatók anyakönyvi bejegyzések Egerben, és a család azóta is jelen van, méghozzá markánsan képviselteti magát a városban.

...Az Almagyar-utcai kis lakásban beszél Gyuri bácsi az ősökről, akik iparos, szűrszabó mesterek voltak a házuk pedig a vár tövében, a Dobó utcában állt. Az 1905-ben eltávozott dédapa aztán már tanította a fiát, így ő a ciszterci gimnáziumba járt, és pedig egy osztályba az anyai nagypapával. Sőt névsorban is egymás mellett szerepeltek: Hartl és Hibay. Mindketten a patikusi pálya felé vonzódtak, és Hartl nagypapa kémikus lett, míg Hibay György gyógyszerésznek tanult. Hartl nagypapa Győrött, Hibay nagypapa Szegeden nyitott patikát, majd innen került vissza Egerbe, ahol megnyitotta a legendás Hibay patikát, mely rövid idő alatt a megye legjobb gyógyszertára lett. S bár Hibay nagypapa korán meghalt, a gyógyszertár a család birtokában maradt egészen a második világháború utáni államosításig.

Édesapja, a legendás orvos 1890-ben születet, s tanulmányait a cisztercieknél folytatta. Majd az egyetemi évek következtek Budapesten. Közbe jött az első világháború, melyet még szigorló orvosként végigverekedett a Monarchia hadseregében az olaszfronton a Kaiser-Jägerknél. A háború után Budapesten kezdte meg hivatását, majd 1922-ben került Egerbe, a Szent Vince kórház szülészeti-nőgyógyászati osztályára. Megalapította a „Stefánia” ingyenes gyermekrendelést. 1924-ben egy kiütéses tifuszból szenvedő beteget vizsgálva a betegséget maga is megkapta, s tíz nap után – harmincnégy évesen – meghalt.

Ilyen háttérrel felmerül a kérdés, Gyuri bácsi miért nem lett orvos? – olvassuk. Nem lehet csodálni édesanyját, hogy egy ilyen tragédia után nem engedte fiát az orvosi pálya közelébe. Így Gyuri bácsi a családban szinte kötelező ciszterci gimnázium után, hogy segítse édesanyját, munkát vállalt, és közben a jogi, majd később közigazda-

sági képeket szerzett. 1946-ban házasodtak össze a szintén ős-egri családból származó Nemes Alizzal. Két lányuk született.

A Budapesten töltött munkás évek után immár közel tíz esztendeje élnek ismét Egerben. Négy unokájuk és négy dédunokájuk gyakorta vendégeskedik az Almagyar utcában. Amióta ismét itthon vannak, aktív részesei Eger kulturális és társadalmi-társasági életének. Tagjai az Eger Vár Baráti körének, az Egri Városszépítő Egyesületnek és természetesen a Ciszterci Diákszövetségnek. Az Egri fertálymesteri testület 1996-os újjáalakulása után a város negyedik negyedében megválasztották az újkori fertálymesterség első képviselőjének. *Egrinek lenni annyit tesz, mint ismerni például a ciszterek mögött az orgonást, ahol Varga Bennó kisorokája elszökött, meg ismerni a házakat, ahol ez meg ez lakott. És emlékezni az iskolákra, ahol embert próbáltak faragni belőlünk*” – fejeződik be Ébner Béla írása *Hibay Gyurka* szavaival.

- **A TERMÉSZET TUDÓS MISZTIKUSA** címmel Szabó László Vilmos (1916–1998) ciszterci atyáról jelent meg egy kis füzet *Mozsgai József Tádé* atya munkája nyomán. Vilmos atya élete példája a XX. század ciszterci szerzetesi életnek: a szerzetestanári pályára való többéves, lelkiismeretes felkészülése után a szétszórás közösségből kizárt, nehéz esztendői következtek. Élete végén megadatott részére, hogy a zirci monostorban újra együtt legyen rendtársaival. Tádé atya végig kíséri hivatását a kitaszítottágban is magára találó, a misztikus lélekkel megáldott ciszterci szerzetes életútját, akitt egri kisdiákkortól kezdve élete végéig a Természet alázatos szolgálata jellemzett. Az életrajzíró Vilmos atya sokszor nehezen követhető naplója mellett kortársak visszaemlékezéseit, leveleit is használta forrásul, és egy tucatnyi képpel is illusztrálta írását. A sorokból érződik az a szeretet, mely a szerzót egykori tanárához, rendtársához kötötte. Köszönjük, hogy Tádé atya megőrizte számunkra egy ciszterci szerzetes emlékét. A könyv a szerző saját kiadásában jelent meg.

- **MOLNÁR JÓZSEF** – festőművész diáktársunk cikkét olvashatjuk a *Művészet és Barátai* c. lap 2004. novemberi-decemberi számában *Kápolna épül Ópusztaszeren* címmel. *Tárkányi László* diáktársunk hazafiúi lelkesedés és erkölcsi tisztulás vágyától indítva alapítványt létesített: «A Kárpát-medence békéjéért» – olvashatjuk –, és ennek keretében az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban Szent László tiszteletére kápolna építését kezdeményezte. A kápolnát díszítő mozaik-émlékképek készítésére Molnár Józsefet kérte fel. Így készült el 2003-ban Szent László leányának Piroskának, a bizánci császárnénak (Eirene), majd Szent Lászlónak a mozaikképe, 2004-ben pedig a kápolna oltárához mozaikból a feszület is. „Nem a szenvedő Krisztust ábrázoltam, – írja Molnár József –, nem is a halottat, hanem a szeretetet, az ölelést sugalló örök szimbólumot.” Tekintve, hogy a kápolna még nem készült el, a mozaikablákat ideiglenesen a Szegedi Piarista Gimnázium kápolnájának falán helyezték el.

„A szegedi piaristák és a hívek óhaja, hogy a mozaikok minél tovább náluk maradjanak. Mi azért drukkolunk, hogy a kápolna mihamarabb megépüljön. Nem csak a könyveknek van sorsa (*Habent sua fata libelli*), hanem a képeknek is, – fejeződik be a cikk.

Mi pedig hozzátesszük, hogy a kápolna építéséhez hozzájárulhatunk téglajegyek vásárlásával az OTP-nél vezetett „A Kárpát-medence békéjéért – Viribus Unitis Alapítvány” 11742001-20012041 sz. számlára való befizetésünkkel. A „közlemény” rovatba írjuk be az adakozó nevét és adószámát is, mivel a „kiemelten közhasznú szervezet” a befizetéseket visszaigazolja, ami az APEH-nél 35 %-os adócsökkentő tényezőként érvényesíthető. A téglajegyek 3000 - Ft-tól 50 000 Ft-ig kerülnek kibocsátásra.

- **EGERBŐL INDULTAK** – címmel már több éve vezet interjú-estéket *dr. Renn Oszkár* diáktársunk Egerben, az *Egri Lokálpatrióta Egylet* rendezésében. 2004. december 9-én *dr. Kilián István* ny. egyetemi tanár diáktársunk, a neves irodalomtörténész volt a beszélgető társa. Megismerhettük háború utáni diákéletének viszontagságos éveit, de lebilincselő volt megismerni a több mint negyedszázada – XVII.–XVIII. századi iskoladramákról – folytatott kutatásainak eredményét is. Most is szép számú közönség hallgatta élvezettel az előadást, különös tekintettel a közös múlt egy-egy szépen visszaidézett részletére.

Dr. Renn Oszkár a már évek óta megrendezett estéken több neves diáktársunkat „faggatott” jó érzékkel, elmés és tartalmas kérdésekkel, de szerényen a háttérben maradva. Ezekben az estéken többek között megismerhettük *Bánfy (Hunyadi-Buzás) György* Kossuth-díja színművész, *Marcis Demeter* operaénekes, *dr. Besznyák István* orvos-professzor diáktársaink életútját is.

Dicséretes kezdeményezés, nemes hagyományteremtés, s az elfeledtetett múlt szép megidézése. Köszönet a „Jó munká”-ért.

- **ÓKORI LOVASNÉPEK MŰVÉSZETE** – címmel látható állandó kiállítás a Kádár István diáktársunk gyűjteményéből a budai várban álló *Hadtörténeti Múzeumban* (Bp., Kapisztrán tér 2–4.). Az amerikai egyesült államokbeli kaliforniai San Rafaelben élő diáktársunk a magyar nemzetnek ajándékozta értékes gyűjteményét. A tárlatot ráadásul további tárgyakkal kívánja gyarapítani a jövőben. Szeretettel invitálja minden diáktársát a kiállítás megtekintésére.

- **DR. CSIKVÁRY ISTVÁN** – 1951-ben érettségizett diáktársunkat kettős megtiszteltetés is érte. Egyrészt szülőfaluja, *Lovasberény diszpolgárává* választotta, másfelől a *Város- és Falvédők Szövetsége Podmaniczky-díjjal* jutalmazta, elismerve ezáltal többéves munkáját, melyet épített és természeti környezetünk, kulturális örökségünk védelmében tett. Ezt a díjat már másodszor érdemelte ki diáktársunk, aki '56-ban Németországban találta meg szép hivatását, de a rendszerváltás után újból otthonának érezheti és segíti szeretett szülőföldjét. Szeretettel gratulálunk a szép kitüntetésekhez!

- **HERENDI JÁNOS** – 1943-ban érettségizett diáktársunk szerkesztésében megjelent Emlékkönyv került kezembe, egy budai ciszterci öregdiáktársunk jóvoltából. Az emlékkönyvet illően tetszetős külsővel, számos képpel illusztrálva adta ki a *Dél-Ausztriai Magyar Egyesületek Szövetsége és az Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Szövetség*; a *12. Ausztráliai Magyar Találkozó* alkalmából. Herendi János az ausztráliai magyarság egyik legaktívabb tagja, szervezője a sokszínű – a magyarságot összetartó – egyesületi életnek. Egyik ismerőse különösen a cserkészterén végzett munkásságát emelte ki. „... Alkonyodik. Emigrációnk napja, akár beismerjük, akár nem – már közeledik a látóhatárhoz, ... de mindaddig, míg le nem bukik, maradjunk aktívan és büszkén magyarok”. Hisszük, hogy egész életében munkálkodott benne az iskolánkból, különösen a cserkészéletünkből magával vitt „Kötelességet keresek” szellemisége, és ez lelkesítette a messzi óceánon-túli világban is. Szeretettel gratulálunk, és további jó munkát kívánunk, kedves Jancsi!

- **LÉKAI JUSZTIN** atyáról ír a *Keresztény Élet* c. hitbuzgalmi hetilap 2004. nov. 14-i számában. Jusztin atya 1991 és 1994 között hittanár volt az akkor még állami egri Gárdonyi gimnáziumban. Ezért is olvastuk nagyobb figyelemmel az őt bemutató írást. *Lékai Jusztin* ma a zirci apátság gondnoka és gazdasági vezetője. Élete fordulatokban gazdag, magán viseli a múlt század nyomát. Mint gépészmérnök 1958-ban csatlakozott a Rendhez, a *'Sigmond Lóránt* vezette illegális ciszterci növendékek csoportjához, miközben a Ganz Villamosági gyárban dolgozott. 1965-ben az Egri Főegyházmegyébe jelentkezett, 1969-ben szentelte pappá *Brezanóczy Pál* apostoli kormányzó. Közben, hogy mint ciszterci szerzetes szenteljék fel, 1967 nyarán Pannonhalmán Vendel apátúr kényszertartózkodási helyén, az ő szobájában tette le az örök fogadalmat.

Felszentelése után Bátorban káplán, majd az egri szemináriumban prefektus, később érseki jegyző, a szeminárium gondnoka lett, és irányította az Egri Szent János Továbbképző Központ építkezését. 1994-ben *Egerben Pro Urbe* kitüntetést is kap. Zircre kerülve a bazilika műemléki restaurálását vezette, mely 2004 karácsonyára készült el (a padok felújítása még hátra van). „A kolostori munkálatok utolsó szakasza most kezdődik, – olvashatjuk Jusztin atya szavait – ebben e gy 55 személyes idősek otthonát is kialakítunk. A továbbiakban rám váró feladat a budapesti rendház és egyetemi kollégium átépítése, az egri és a székesfehérvári templomunk belső restaurálásának szervezése és irányítása...” Örömmel olvastunk további terveiről, melyekhez kérjük Isten segítségét!

- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket adományokkal támogatták: *Ficzere József* (1952) Lodi, Amerikai Egyesült Államok – 100 dollár; *Mohi Sándor* (1946) Schweinfurt, Németország – 50 Euró.

Elnézésüket kérjük azoktól, kiknek adományáról a 2004. Veni Sancte-i számunkban szóló hírünk igen hiányosan jelent meg. Ezennel közreadjuk a helyesbített közleményt: *Győry Iván* (1947) Ansonia, Amerikai Egyesült Államok – 150 dollár; *Fluk Ottó* (1947) McLean, Amerikai Egyesült Államok – 175 dollár.

- **CISZTERCI ALAPÍTVÁNY** – Kérünk, most is ajánld fel a SZJA 1%-át, feltüntetve:

Ciszterci Alapítvány Eger 19134934 – 1 – 10

H A L O T T A I N K

Dr. Ritter Mártonról búcsúzunk

1942-ben, hetedik osztályban kispapként jött közénk Budapestről Egerbe. A csöndes „vékonydongájú” fiút hamar megtanultuk tisztelni pontosságáért, megszerettük figyelmes szerénységét. – Emlékszem, Vajk tanár úr németóráján figyeltünk fel rá először – ott ült a 4negyedik-ötödik padban, a terem jobbszélén. Atanáz kérdéseire mesélte el, hogyan hangzik náluk Budaörsön a Mutter: „*mujdénak*”, és a Leiter (létra): „*tujdénak*”. Am franciában, számtanban, tornában és a többi tárgyban is megbízhatóan helytállt. Hitének buzgóságát, melyet mélyen vallásos „hazájából” hozott, kispaptársai ismerték jobban.

Pappá 1949. január 30-án szentelte dr. Czapik Gyula érsek Egerben. A budapesti Központi Szemináriumban tovább tanulva 1954-ben doktorált: témája *Temesvári Pelbárt* működése volt. Addigi egyházmegyéjének több plébániáján is teljesített káplánként szolgálatot. Egyre több zaklatás érte a hatóságok részéről. Az egri szeminárium spirituálisaként egy imaszövege esett érthetetlen módon rendőrségi kifogás alá. 1960-tól nem taníthatott a Teológiai Főiskolán sem, s 1965-ben jobbnak látta Németországba kimenekülni. Ettől kezdve haláláig a Né-

met Katolikus Egyház szolgálatában állt a Würzburg közeli Lauda városában, mely itteni életének központja lett. Ugyancsak Magyarországról odatelepült rokonai közelében válhatott itt helye otthonossá. Dolgozott még a würzburgi egyetem filozófiai tanszékén, hittanárként a schwetzingeni gimnáziumban, Tanár, majd igazgató volt a kastli magyar gimnáziumban, s haláláig plébánosa a gerlachsheimi egyházközségnek.

Itt látogattam meg 1996-ban, s megcsodálhattam szervezőképességét, rendkívüli munkabírást, plébániája népének színvonalas, odaadó szolgálatát. (Erről beszámoltam az Egri *Fehér/Fekete* 1997 Veni Sancte-i számában.)

2004. augusztus 3-án halála váratlanul érte.

Most, hogy szobámban könnyezve búcsúzom tőle, egy „apróság” jut eszembe. Ottlétemkor egy kis óvodást kérdezett az édesanyja, ki volt az a bácsi, aki oly kedvesen beszélgetett vele az utcán. „Er war der liebe Gott” – válaszolta a gyerek. Marci – amikor elmesélte – mosolyogva csak annyit tett hozzá: azért ennyire még nem vittem. Valóban ez a kisgyermek nem hibázott. Marcink hűséges szolgálatával, mindenkire odaforduló szeretetével Jézus személyét mutatta fel, amíg közöttünk járt, közöttünk élt. Szeretetét, megbecsülését magyar hazája iránt végig megőrizte. Érettségi találkozóinkra hazalátogatva ő volt a „központ”. A Budaörsön bemutatott aranymiséjén életét hármaskötésűnk – Budaörs, Eger, Lauda – vallotta

Legyen örök jutalma az igazi Hazában!

Mohi György

* * *

Kádár Emilre és iskolánkra emlékezem

Egerben, 1928-ban, tizenegy gyermekes család második tagjaként született, édesanyja Mártonffy Klára, édesapja vármegyei tisztviselő volt. Bátyja ciszterci lett, később egri érsek. Családi indíttatásból katonaiskolába jelentkezett – olvashatjuk a Kőszegi cöger voltam című könyvecskében, saját megfogalmazásában.

Így töltöttünk négy esztendőt együtt a kőszegi „Hunyadi Mátyás” katonai nevelőintézetben, egy évfolyamban, de külön osztályban: ő az 1. század, én a 2. század növendéke voltam. Minden szabadságra együtt utaztunk haza Egerbe. Édesapja, Laci bácsi, kettőnkét várt a Déli pályaudvaron, majd kísért vissza ugyanoda a szabadság letelével. 1939-től 1943-ig rendes gimnáziumi tananyag mellett katonai nevelést kaptunk, melynek akkori főbb alapelvei legjobban a Magyar Hiszekegyben fogalmazódtak meg. Ezek mellett a Rend és fegyelem betartása, valamint a test és lélek erejének fejlesztése volt a kitűzött cél.

Bizony nem volt könnyű ilyen zsenge korban jól helytállni, de a nagy többségnek, így Emilnek is szépen sikerült. Jó iskola volt az azt követő évek viszontagságainak átvészeléséhez, bár nem volt jó ajánlólevél ebben a későbbi időszakban.

A katonai pályára való készülést a nagyváradi tüzér hadapródiskolában folytatta 1943 őszétől a légvédelmi ütegben. (Én is ide kerültem, de megint más ütegbe, így alig találkozhattunk.) Itt a katonai tárgyak már egyenlő súllyal szerepeltek a reáliskolai szintű civil tárgyakkal, de emellett erős gyakorlati kiképzést is kaptunk. Ezt bizonyítja az 1944 nyarán történt eseménysorozat: a nyugat-magyarországi Petőháza-ra kihelyezett 4. üteg hadapródjai az éles lögyakorlat során észlelt berepülő amerikai bombázók és kísérő vadászok közül hét gépet lelőttek, és ezért teljes létszámban az I. osztályú Tűzkereszt kitüntetésben részesültek.

A front közeledése miatt Emil már nem tudott csatlakozni az áttelepülésre került iskolához, így ezzel a szép kitüntetéssel be is fejeződött katonai pályafutása. A VII. és VIII. osztályt már az egri cisztercieknél, Vajk Atanáz osztályában végezte, együtt érettségiztünk 1947-ben.

A Szent Bernát gimnázium szellemisége és tanulmányi nívója közel állt a katonaiskolákéhoz, így az „átállás” semmi nehézséget nem jelentett. Örömmel vettük viszont azt a többletet, hogy paptanáraink valóban lelkiatyáink is voltak. A szünetekben emlékezetes táborozásokat szerveztek a fiúk számára. (Például a bánkúti sítábor, mely Emil számára kis balesettel végződött, vagy a balatonvilágosi nyári tábor, ahol bármilyen úszásnembben alaposan lepipált bennünket.) A parancsnok mindkét helyen Vajk Atanáz osztályfőnökünk volt.

Szép sikereket hoztak az Angolkisasszonyok intézetével közösen szervezett színelőadások: A híd, Bánk bán, Ellák. (Felidézésük a teljes felejtés elkerülése végett történt.) Iskoláink családi kooperációja is említésre méltó: Emil későbbi feleségét, Jólsvay Ilonát onnan választotta, 52 esztendei boldog házasság lett az eredménye. Két osztálytársunk, Albach Oszkár és Elek Emil meg Ilike osztálytársnőit: Gyulay Jutkát és Horváth Zsuzsát vette feleségül. Házasságaik életük végéig tartottak, már csak Ilike és Zsuzsa van életben.

A Műegyetemen négy évig együtt tanultunk, de megint más karon (ő kultúrmérnökként, én építészmérnökként), így csak a ritka közös óráinkon találkozhattunk. Szabad idejét ekkor már szépen ívelő úszó-karrierje kötötte le. 1945 óta sportolt aktívan, tagja volt az 1948-as olimpiai úszókeretnek, de sajnálatos kartöréssel balesete miatt nem tudott azon részt venni. Az úszás egész életét végig kísérte, senior úszóként 1985–1993 között, kilenc éven át többször nyert Gyulán országos bajnokságot.

Út-vasútépítő mérnökként a MÁV pályafenntartáshoz került, ahol 37 éven át dolgozott felelős beosztásokban, és mint műszaki főtanácsos osztálymérnök ment nyugdíjba 1988-ban. Az elnyert sok elismerés ellenére „magasabb beosztásba kerülésének akadályai voltak: mindenkorai pártonkívülisége és a családi származás miatti megkülönböztetés” – saját fogalmazása szerint.

A rendszerváltozás után ő is részesült a katonapályát elhagyni kényszerültek méltányos rehabilitációjában: nyugállományú zászlósi rendfokozatot kapott nagyváradi évfolyamtársaival együtt 1993-ban. Az ezt követő évben pedig várományosi alapon a Vitézi Rend is tagjai közé avatta. Mindkét elismerést nagy örömmel fogadta és lelkesen vett részt az ezzel kapcsolatos megmozdulásokban és közéleti munkában.

Boldog családi életet szakított meg váratlan halála. Vigasztalhatatlan feleséget, két fiú gyermeket és öt unokát hagyott hátra. A temetésen megjelentek tömege és az elhangzott búcsúztatók tanúsították, hogy Emil barátunkat általános elismerés és szeretet vette körül. Távozásával igen nagy űr maradt utána. Példáját kövesse a késő utókor, mi kartársai pedig bízunk egy végső találkozásban!

Bőjthe Tamás

Diáktársunk, akinek halálhíréről értesültünk:

Kádár Emil (1947) – Budapest

Dr. Bereczkei Ottó (1946) – Eger

Balog Simon (1934) – Nyíregyháza-Mezőkövesd

Dr. Ladányi Jenő (1949) – Budapest

Bódi Géza (1941) – Sao Paulo, Brazília

Dr. Ritter Márton (1944) – Lauda (Németország)

Sárdy Andor (1941) – Budapest

Elhunyt **dr. Száva Józsefné** dr. Benőcs Ilona Klára, volt üv. elnökük felesége. Egerben, a Hatvani temetőben nyugszik.

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál *Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295* vagy
E-mail: olah@hbc.hu – címére.

A Gárdonyi gimnázium híreit *Kovács Ottó* szerkesztette

Az Egri FEHÉR/FEKETE alapítója és kiadója a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya
3300 Eger, Széchenyi utca 17.

Megjelenik ez évben Húsvét, Veni Sancte és Karácsony idején

Felelős szerkesztő: Oláh Gyula

Nyilvántartásba véve 2.9.1/571/2004. szám alatt.